

**BATMAN KENT MERKEZİNDE VE
İLÇELERİNDE REKREASYON
ALANLARININ İNCELENMESİ**

**Neslihan EKİNGEN
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

BATMAN KENT MERKEZİNDE VE İLÇELERİNDE REKREASYON
ALANLARININ İNCELENMESİ

Neslihan EKİNGEN
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

Aralık-2018
BATMAN

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Doç. Dr. H. Murat ŞAHİN danışmanlığında, Neslihan EKİNGEN tarafından hazırlanan “Batman Kent Merkezinde ve İlçelerinde Rekreasyon Alanlarının İncelenmesi” adlı tez çalışması 24/12/2018 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı’nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Başkan

Doç. Dr. Serdar GERİ

Danışman

Doç. Dr. H. Murat ŞAHİN

Üye

Doç. M. Enes IŞIKGÖZ

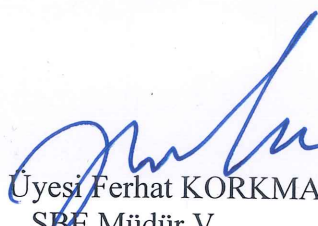
İmza

.....

.....

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Dr. Öğrt. Üyesi Ferhat KORKMAZ
SBE Müdür V.

TEZ BİLDİRİMİ

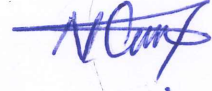
Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all materials and results that are not original to this work.

24/12/2018

Neslihan EKİNGEN

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BATMAN KENT MERKEZİNDE VE İLÇELERİNDE REKREASYON ALANLARININ İNCELENMESİ

Neslihan EKİNGEN

**Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı**

Danışman: Doç. Dr. Hacı Murat ŞAHİN

Yıl, 2018 Sayfa, 97

Jüri

Danışman: Doç. Dr. Hacı Murat ŞAHİN

Doç. Dr. Serdar GERİ

Doç. Dr. M. Enes IŞIKGÖZ

Sanayileşmenin artması ve kentleşmenin etkisi Dünya’da ve Türkiye’de insanların yaşam biçimlerini de değişime uğratmıştır. Değişen dünyada insanların doğayla ilişkileri, kişisel ihtiyaçları ve sosyal ilişkileri de zamanla birlikte köklü bir değişime uğramıştır. Betonlaşan şehirler, değişen ve modernleşen yaşam biçimleri özelliklede yoğun çalışma temposu kişilerin yaşam alanlarını daraltmıştır. Kişilerin stresli yaşam tarzı psikolojik, sosyolojik ve fiziksel gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu olumsuzluk kişilerde yeni değişme ve yenilenme ihtiyacını doğurmuş ve bireyleri yeni arayışlara sevk etmiştir. Betonlaşan şehirlerin stresli yaşam koşullarından ve bunaltıcı havasından bir süreliğine bile uzaklaşmak isteyen insanlar, dinlenebilecekleri, eğlenebilecekleri, doğayla baş başa kalabilecekleri, temiz hava alabilecekleri ortamlara olan talebi arttırmıştır ve her geçen gün de bu talep artmaktadır. Bu durum da rekreatif faaliyetlerin artmasına ve çeşitlenmesine yol açmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye’nin nüfus bakımından orta ölçekli kenti olan Batman Kentinin ve ilçelerinin rekreasyon olanakları ve belirli rekreasyon alanları incelenmektedir. Araştırmanın temelini oluşturan rekreasyon alanları belirlendikten sonra yıl içerisinde bu alanlara gidilip yerinde araştırma yapılmıştır. Doğal ortam ve rekreasyon alanları gözlemlenmiş, yerinde incelenmiş, fotoğraflanmış ve eksiklikler saptanmıştır. Söz konusu alanların imkân ve sorunlarının tespiti için rekreasyonel etkinliklere katılanlara ve yöre halkına yönelik anket çalışması yapılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde SPSS 22 Paket programı kullanılmış, analizlerde betimsel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırmanın sonucunda Batman kenti ve ilçelerinde sayı olarak rekreasyon alanlarının fazla fakat kullanılabilirlik açısından yeterli olmadıkları görülmüştür. Bu sebeple yöre halkı rekreatif donatı eksikliği bulunmayan alanlara fazla yönelmekte buda bu alanların yoğun kullanımına sebep olmaktadır. Bu kısır döngü sonucu kullanılmayan alanlar daha da bakımsız kalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Batman Kenti, Rekreasyon, Hasankeyf, Sason Kanyonu, Batman Baraj Gölü.

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

INVESTIGATION OF RECREATION AREAS IN BATMAN CITY CENTER AND DISTRICTS

Neslihan EKİNGEN

**Batman University Institute of Social Sciences
Department of Recreation Management**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. H. Murat ŞAHİN

Increased industrialization and the effects of urbanization in the world and also in Turkey has interfered with people's lifestyles change. In the changing world, people's relations with nature, personal needs and social relations have also changed drastically over time. Concrete cities, changing and modernizing lifestyles, especially the busy pace of work has narrowed the living space of people. The stressful lifestyle of the people affects the psychological, sociological and physical development negatively. This negativity led to the need for new changes and regeneration in individuals and directed individuals to new searches. People who want to get away from the stressful living conditions of the cities that have become concrete and have to swim for a while, have increased the demand for environments where they can relax, have fun, be alone with the nature and get fresh air and this demand is increasing day by day. This situation leads to an increase and diversification of recreational activities.

In this study, recreation facilities and recreation areas in particular medium-sized city in terms of population and districts of the city of Batman in Turkey are examined. After determining the recreation areas that constitute the basis of the research, these sites were visited in the year. Natural environment and recreation areas were observed, examined on site, photographed and deficiencies were determined. In order to determine the possibilities and problems of these areas, a survey was conducted for those who participated in recreational activities and for the local people. SPSS 22 package program was used to analyze the data and descriptive statistical techniques were used in the analysis.

As a result of the study, the number of recreation areas in Batman city and its districts was high but it was observed to be less in terms of usability. For this reason, the local people are looking more towards the areas with lack of reinforcement reinforcement and this leads to intensive use of these areas. As a result of this vicious cycle, unused areas are less maintenance-free.

KeyWords: Batman City, Recreation, Hasankeyf, Sason Canyon, Batman Dam Lake.

ÖNSÖZ

Rekreasyonel aktiviteler, kent yaşamında ve turizm sektöründe kayda değer ölçüde önemlidir. Bununla beraber kentler, devamlılıklarını sağlam ve sağlıklı bir biçimde sürdürmek isterler. Bu devamlılık içinde rekreasyon alanları oluşturmak, bu alanları geliştirmek ve korumakla mükelleftirler. Günümüz şartlarında bir kentin niteliklerini ve yaşam koşullarını belirli kılan önemli ölçütlerden biriside rekreasyon alanlarıdır. Bu durumda da kent yöneticilerine büyük görev düşmektedir. Yöneticiler kent yaşayanlarına kolay, ucuz ve özgür bir şekilde kentin kültürel varlıklarından ve doğasından faydalanma imkânı sunmakla mükelleftirler.

Batman kenti birçok kültürel varlığa ve rekreatif alana sahiptir. Araştırmanın amacı da Batman kentinin ve ilçelerinin sahip olduğu rekreatif alanları tanımak ve tanıtmaktır. Rekreatif alanların sorunlarını, bireylere sunduğu imkânları belirlemek, gelişen ve değişen turizm faktörleri çerçevesinde öneriler geliştirmek ve Batman kent sakinlerinin rekreasyonel istek, talep ve eğilimlerini tespit etmektir.

Batman kent merkezi ve ilçelerinin rekreasyon alanlarının incelenmesi adlı tez konumun belirlenmesinde ve çalışmanın yürütülmesinde bana rehberlik eden, emek ve katkısını insani ve akademik açıdan esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. H. Murat ŞAHİN'e, program boyunca hep yanımda olan, yardım ve desteğini esirgemeyen Doç. Dr. Mustafa Enes IŞIKGÖZ hocama, uzakta olsa da yardımını benden esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Melike ESENTAŞ hocama ve hep yanımda olan annem, babam, eşim ve çocuklarıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Neslihan EKİNGEN
Batman-2018

İÇİNDEKİLER

TEZ	
BİLDİRİMİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER VE FOTOĞRAFLAR.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	xii

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	2
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4.Sınırlılıklar.....	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	3

II. BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERÇEVE.....	4
2.1.Zaman Kavramı ve Zamanın Kullanım Bölümleri.....	4
2.2.Zaman Yönetimi.....	6
2.3.Boş Zaman.....	7
2.3.1.Boş zaman kavramının gelişim süreci.....	7
2.3.2.Boş zamanı değerlendirme kavramı.....	9
2.3.3.Boş zamanı değerlendirmeyi etkileyen faktörler.....	9
2.3.4.Boş zamanı değerlendirmenin temel özellikleri.....	12
2.3.5.Boş Zaman ve Serbest Zaman Kavramları.....	14
2.4.Rekreasyon.....	15
2.4.1.Rekreasyonun tanımı.....	15
2.4.2.Rekreasyon ve boş zaman ilişkisi.....	16
2.4.3.Rekreasyonun önemi.....	17
2.4.4.Rekreasyonun temel özellikleri.....	17
2.4.5.Rekreasyonun sınıflandırılması.....	18
2.4.6.Rekreasyon ihtiyacı.....	19
2.4.7.Rekreasyonel etkinliklere katılımı etkileyen unsurlar.....	20
2.4.7.1.Rekreasyonel etkinliklere katılımı destekleyen unsurlar.....	21
2.4.7.2.Rekreasyonel etkinliklere katılımı engelleyen unsurlar.....	23
2.4.8.Rekreasyon alanları.....	23
2.4.8.1.Kentleşme süreci içinde rekreasyon alanları.....	23
2.4.9.Yapılışına göre rekreasyon faaliyetleri.....	24
2.5.Türkiye’de Rekreasyonun Gelişimi.....	25
2.6. Batman Kenti ve İlçelerinin Başlıca Rekreasyon Alanları.....	26
2.6.1.Hasankeyf tarihi alanları.....	27
2.6.1.1.Hasankeyf kalesi.....	29
2.6.1.2.Büyük saray.....	30
2.6.1.3.Küçük saray.....	30
2.6.1.4.Hasankeyf köprüsü.....	31

2.6.1.5.Ulu cami.....	31
2.6.1.6.El-Rızık Camii.....	32
2.6.1.7.Sultan Süleyman Camii.....	32
2.6.1.8.Koç Camii.....	33
2.6.1.9.Kızlar Camii.....	33
2.6.1.10.Zeynel Bey türbesi.....	33
2.6.1.11.İmam Abdullah zaviyesi.....	34
2.6.2.Batman Çayı Kıyısı.....	40
2.6.3.Batman Baraj Gölü.....	43
2.6.4.Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı.....	45
2.6.5.Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı.....	47
2.6.6.Kozluk Ayngebire Piknik Alanı.....	49
2.6.7.Sason Çayı ve Sason Kanyonu.....	52
2.6.8.Yaşar Kemal Kent Ormanı.....	56
2.7.Şehir Merkezindeki Parklar.....	59
2.7.1.Kine-Em Parkı.....	60
2.7.2.Atatürk Parkı.....	62
2.7.3.Salih Özdemir Parkı.....	65

III. BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	68
3.1. Araştırmanın Modeli.....	68
3.2.Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	68
3.3. Veri Toplama Aracı.....	69
3.4.Verilerin Analizi.....	69

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	70
-----------------------------	----

V.BÖLÜM

5.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	80
KAYNAKLAR.....	86
EKLER.....	92
ÖZGEÇMİŞ.....	96

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1.	Hasankeyf tarihi alanları.....	40
Çizelge 2.2.	Batman Çayı kıyısı.....	43
Çizelge 2.3.	Batman Baraj Gölü.....	45
Çizelge 2.4.	Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı.....	47
Çizelge 2.5.	Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı.....	49
Çizelge 2.6.	Kozluk Ayngebire piknik alanı.....	51
Çizelge 2.7.	Sason Çayı ve Sason Kanyonu.....	56
Çizelge 2.8.	Batman Yaşar Kemal Kent Ormanı.....	59
Çizelge 2.9.	Kine-Em parkı.....	62
Çizelge 2.10.	Atatürk Parkı.....	65
Çizelge 2.11.	Salih Özdemir parkı.....	67
Çizelge 4.1.	Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgileri.....	70
Çizelge 4.2.	Anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilginiz var mıydı?.....	71
Çizelge 4.3.	Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb) herhangi bir yere gider misiniz?.....	71
Çizelge 4.4.	Rekreasyon alanlarında sizin için önemli olan öncelik nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).....	71
Çizelge 4.5.	En çok hangi mevsimi tercih edersiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).....	72
Çizelge 4.6.	Ne kadar süre ile rekreasyon faaliyetini gerçekleştirirsiniz?.....	72
Çizelge 4.7.	Rekreasyon faaliyeti için bütçe ayırıyor musunuz?.....	73
Çizelge 4.8.	Rekreasyon faaliyeti için ne kadar bütçe ayırırsınız?.....	73
Çizelge 4.9.	En çok tercih ettiğiniz rekreasyon alanları nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).....	73
Çizelge 4.10.	Gittiğiniz yerlerde daha çok nelere ihtiyaç duyarsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).....	73
Çizelge 4.11.	Gittiğiniz yerlerde yemek ihtiyacınızda neyi tercih edersiniz?.....	74
Çizelge 4.12.	Rekreasyon faaliyeti içerisinde Batman'ın halkına sunduğu olanaklar nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).....	74
Çizelge 4.13.	Sağlık turizmi açısından Batman Kaplıcaları' nı tercih eder misiniz?.....	75
Çizelge 4.14.	Batman'a yakın bir ilde yaşasaydınız ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için gelir miydiniz?.....	75
Çizelge 4.15.	Rekreasyon faaliyetleri Batman kentinin gelişimine sizce nasıl katkıda bulunuyor? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).....	75
Çizelge 4.16.	Rekreasyon faaliyetine katılma amacınız nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).....	75
Çizelge 4.17.	Gittiğiniz alanlardan istediğiniz gibi yararlanmanızı olumsuz olarak etkileyen sebepler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).....	76
Çizelge 4.18.	Eğlenme, dinlenme, piknik, gezinti, hoşça vakit geçirmek gibi rekreasyonel amaçlarla gittiğiniz yerler de kaç saat kalırsınız?.....	76
Çizelge 4.19.	Rekreasyon faaliyetine genelde kimlerle katılırsınız? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).....	77
Çizelge 4.20.	Hangi ulaşım aracı ile gidirsiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz).....	77
Çizelge 4.21.	Batman kent merkezi ve ilçelerinde ki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli buluyor musunuz?.....	77
Çizelge 4.22.	Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli buluyor musunuz?.....	77
Çizelge 4.23.	Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının	

	geliştirilmesi ve kullanımının arttırılması için neler yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.).....	78
Çizelge 4.24.	Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik hangi çalışmalar yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.).....	78

ŞEKİLLER/FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Şekil 2.1.	Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi.....	19
Şekil 2.2.	Rekreasyon ihtiyacını etkileyen faktörleri.....	21
Fotoğraf 2.1.	Hısn-ı Keyfa (Kayalar Kenti).....	28
Fotoğraf 2.2.	Hasankeyf Kalesi.....	30
Fotoğraf 2.3.	Hasankeyf Köprüsü.....	31
Fotoğraf 2.4.	Ulu Camii.....	31
Fotoğraf 2.5.	Sultan Süleyman Camii.....	32
Fotoğraf 2.6.	Zeynel Bey Türbesi.....	33
Fotoğraf 2.7.	İmam Abdullah Zaviyesi.....	34
Fotoğraf 2.8.	Hasankeyf'ten bir görüntü.....	35
Fotoğraf 2.9.	Zeynel Bey Türbesi'nin yeni yerinden bir görüntü	35
Fotoğraf 2.10.	Hasankeyf Asma Köprü.....	36
Fotoğraf 2.11.	Hasankeyf'ten bir görüntü.....	37
Fotoğraf 2.12.	Ilısu Barajının restorasyon çalışmaları.....	37
Fotoğraf 2.13.	Hasankeyf Dicle Nehri kıyısı restoranlarından bir görüntü.....	38
Fotoğraf 2.14.	Dicle Nehri kıyısındaki restoranlardan bir görüntü.....	38
Fotoğraf 2.15.	Dicle Nehri kıyısındaki restoranlardan bir görüntü.....	39
Fotoğraf 2.16.	Hasankeyf restoranlarından bir görüntü.....	39
Fotoğraf 2.17.	Hasankeyf'ten bir görüntü.....	40
Fotoğraf 2.18.	Batman Çayı.....	41
Fotoğraf 2.19.	On Kemerli DDY Köprüsü.....	42
Fotoğraf 2.20.	Islah çalışması devam eden Batman Çayının bir görüntüsü.....	43
Fotoğraf 2.21.	Batman Baraj Gölü.....	44
Fotoğraf 2.22.	Batman Baraj Gölü.....	45
Fotoğraf 2.23.	Gercüş Kırkat Göleti mesire alanından bir görüntü.....	46
Fotoğraf 2.24.	Kıra Dağı İl Özel İdare mesire alanından bir görüntü.....	47
Fotoğraf 2.25.	Kıra Dağı İl Özel İdare mesire alanı amfi tiyatro.....	48
Fotoğraf 2.26.	Kozluk'tan bir görüntü.....	50
Fotoğraf 2.27.	Kozluk Değirmendere Çayı.....	51
Fotoğraf 2.28.	Sason'dan bir görüntü.....	53
Fotoğraf 2.29.	Seveg Çeşmesi.....	55
Fotoğraf 2.30.	Ağde Çeşmesi.....	55
Fotoğraf 2.31.	Yaşar Kemal Kent Ormanı.....	57
Fotoğraf 2.32.	Yaşar Kemal Kent Ormanı.....	58
Fotoğraf 2.33.	Yaşar Kemal Kent Ormanı.....	58
Fotoğraf 2.34.	Yaşar Kemal Kent Ormanı.....	59
Fotoğraf 2.35.	Kine-Em Parkı.....	60
Fotoğraf 2.36.	Kine-Em Parkı.....	60
Fotoğraf 2.37.	Kine-Em Parkı.....	61
Fotoğraf 2.38.	Kine-Em Parkı.....	61
Fotoğraf 2.39.	Atatürk Parkı.....	62
Fotoğraf 2.40.	Atatürk Parkı.....	63
Fotoğraf 2.41.	Atatürk Parkı.....	63
Fotoğraf 2.42.	Atatürk Parkı.....	64
Fotoğraf 2.43.	Atatürk parkı.....	64
Fotoğraf 2.44.	Salih Özdemir Parkı.....	65
Fotoğraf 2.45.	Salih Özdemir Parkı.....	66
Fotoğraf 2.46.	Salih Özdemir Parkı.....	66

SİMGELER VE KISALTMALAR

DDY	:Devlet Demir Yolları
DSİ	:Devlet Su İşleri
EÜAŞ	:Elektrik Üretim Anonim Şirketi
KW	:Kilowatt
MW	:Megawatt
HES	:Hidro Elektik Santral
DİKA	:Dicle Kalkınma Ajansı
TDK	:Türk Dil Kurumu

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

Boş zaman ve rekreasyon düşüncelerinin zihindeki soyut ve genel tasarımı kişisel deneyimlere ve idraka göre kurulduğu için sayıca çok fazla manaya sahiptir. Rekreasyon kavram olarak kişiye özgü bakıldığında, çimlerde yürümeyi, televizyon seyretmeyi, şehirde bir akşam gezinti yapmayı veya vakit geçirmeyi, çocuklarınızı oyun parkına götürmeyi, müzik dinlemeyi ve bunlardan başka yapmayı arzuladığınız her şeyi kapsamaktadır. Serbest zaman kuramcıları bu ve benzerleri gibi tecrübelerin daha başka nasıl isimlendirile bilirliği üzerine çalışmışlardır ve bu aktivitelerin isminin müsait zaman, boş zaman, rekreasyon, serbest zaman, bencilik, yaratıcılık hatta eğlence ve çalışmama manasına gelen Hedoinizm mi denmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır (McLean ve Hurd, 2012).

Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından ise Rekreasyon kavramı “*insanların boş zamanlarında eğlence ve spor amacı ile gönüllü olarak katıldıkları etkinlikler*” biçiminde açıklamıştır.

21. Yüzyılda bilim ve teknolojiye baş döndürücü hızda yaşanan gelişmeler sonrası neredeyse bütün bilim dallarında olduğu gibi spor bilimleri de bu gelişmelerden etkilenmiştir. Yaşanılan hızlı gelişim, kişisel ve toplumsal yaşantıları da etkilemekte ve değiştirmektedir. İnsanların değişime adapte olmaları, kabullenmeleri ve uyum sağlamaları, hayatlarını kolaylaştırmakta, kendi benlikleri için daha çok zaman ayırarak çoğu kez yaşamlarından haz duymalarını sağlamaktadır. Bunun neticesinde kişisel ve dolayısıyla toplumsal mutluluk ön plana çıkmaktadır. Böylece yaşadığımız zamanın ve hayatın değeri daha anlamlı hale gelmekte ve kişi kendisinin dilediği gibi geçirebileceği zaman dilimine ihtiyaç duymaktadır (Özbey ve Çelebi, 2011).

Kent merkezi ya da etrafında bulunan ve bireylere mesafesi 0-20 km arasında değişen ve bireylerin özellik ve taleplerine göre düzenlenme yapılması gereken rekreatif tesis ve alanlarının ayrıntıları göz önüne alınmayarak bütünü bakımından ele alınan özellikleri, kentsel ölçekte ve bireylere yakın rekreasyon imkanları sunmalarıdır. Bu rekreasyon alanları Şöyle sıralanabilir:

- Çocuk oyun alanları, semt parkları, çocuk parkları, mahalle parkları
- Kapalı veya açık spor tesisi veya alanı

-Ağaçlıklı yollar (alleler), gezinti yerleri (promenad), aile gazinoları, çay bahçeleri

-Tiyatro-sergi salonları, sinema, eğlence merkezleri, gece kulüpleri

-Botanik ve hayvanat bahçeleri, Planoteryum (Planoterium), Arboterum (Arboterium) 'lar

-Müze, kütüphane, lunapark ve fuar

-Bale-opera-konser salonlarıdır (Turizm Bakanlığı, 1978).

Rekreasyonel alanların planlanma aşamalarında rekreatif faaliyette bulunacak bireylerin tercihleri ve bulundukları faaliyetlerden tatmin olmaları temel alınmalıdır. Sosyal çevrenin rekreasyonel ihtiyaçları, serbest zamanlarını nerede ve nasıl değerlendirdikleri, ekonomik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçları temel alınarak bu sağlanabilir. Rekreatif alanların kalitesi bu koşullar sağlandığı zaman fazlalaşmaktadır. Rekreasyon alanının ne gibi kaynakları barındırdığı ve bu kaynakların ne derecede kullanılabilirdiği, kalite düzeyi ve rekreatif faaliyetlere katılan bireyleri ne derecede tatmin ettiği baz alınarak planlama yapılmalıdır (Uzun ve Altunkasa, 1997).

Bu araştırmada da Batman kent merkezi ve ilçelerinin rekreasyonel alanları nitelik ve nicelik yönüyle incelenerek, rekreasyonel alanlara ilişkin halkın görüşlerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Batman kent merkezi ve ilçelerinin rekreasyon alanlarına ilişkin halkın görüşleri nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Batman kent merkezi ve ilçelerinin rekreasyon alanlarının incelenmesidir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Batman kent merkezi ve ilçelerinde yaşayan halkın serbest zamanlarını daha verimli geçirmeleri yaşamlarında daha mutlu ve sağlıklı olmaları bakımından önemlidir.

Batman kenti ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını yeterli bulup bulmadıkları ve serbest zamanlarını nasıl değerlendirdikleri, serbest zamanlarını değerlendirirken nasıl daha fazla verim alacakları ve rekreasyon alanlarından nasıl beklentilerinin olduğu elde edilen bulgular ışığında çeşitli önerilerin geliştirilmesi araştırmayı önemli kılmaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

- a)Bu araştırma Batman kent merkezinde ve ilçelerinde yaşayan halkla sınırlıdır.
- b)Bu araştırma örnekleme dâhil halk görüşüyle sınırlıdır.
- c)Bu araştırma Batman ilinin en yoğun yerleri olan parklar ve ilçelerde yaşayan halkın görüşleri ile sınırlıdır.
- d)Batman ilçe merkezlerinde ikamet eden bireylerin okur yazar oranının genel olarak daha düşük olması, araştırma anketini daha çok kent merkezinde ikamet edenlerin doldurmasını sınırlandırmıştır.

1.5.Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılan bireylerin anketi doğru ve samimi olarak cevapladıkları varsayılmıştır.

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Zaman Kavramı ve Zamanın Kullanım Bölümleri

Rekreasyon, zamanın bir kullanım bölümü olup, zamanı planlı ve düzenli kullanılması sonucunda meydana çıkan boş zamanın kişi tarafından kendi istediği etkinliklerle değerlendirilmesidir. Bu yüzden rekreasyon zamanla alakalı bir kavramdır. Planlaması iyi yapılmayan ve iyi düzenlenmeyen bir zaman sonrasında rekreasyon için boş zaman bırakmayabilir. Bunun için zaman kavramı birincil ayrıştırılması gereken bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Jensen (1995) uygarlaşmanın en temel belirleyici unsurunun insanların zamanı kullanma yetenekleri ile ilişkili olduğunu ileri sürmektedir. Kısaca Jensen, herhangi bir toplumdaki kişilerin zamanı kullanma becerileri tüm bireylerin, toplumların ve hatta milletlerin genel sağlığını etkileyeceği düşüncesini savunur. Ezzel (2002) ise birçok kültürde zamanın esnek olmasına karşın bazılarında durumun tam tersine gerginlik yaratacağını belirtmektedir. Bu durumun ortaya çıkmasında ise belli bir kültürün insanların zamanı nasıl algılayıp kullandıkları, toplumun öncelikleri ve dünya görüşlerinin etkili olduğunu belirtmektedir. Aynı şekilde Karaküçük' de (2005) zamanın iyi kullanılmasının gerekli olduğu görüşü üzerinde durmaktadır. Çünkü zamanı iyi kullanabilmek bireyin biyolojik, fizyolojik gereksinimleri ile çalışma hayatı arasındaki ince dengenin korunmasındaki en önemli etkidir.

Aslında zamanın ne olduğu sorusuna cevap verebilmek sanıldığı kadar kolay değildir. Zaman farklı bilim dalları tarafından, farklı kaynaklarda birçok tanımı bulunan, soyut bir kavramdır. Zaman kavramı beklide en basit olarak saatler, günler ve haftalar olarak tanımlanabilir (Jensen, 1995). Zaman; dün ve bugün kelimeleriyle belli bir süre anlatmakta (Öktem, 1993), her daim varlığı ve yokluğu, azlığı ya da çokluğu konuşulan soyut bir kavramdır (Gümüş, 2012), gelişmiş ve geri kalmış ülkeler arasındaki anlayış farkının en belirgin ölçütü (Karaküçük, 2008), bir algılama olayı (Karaoğlu, 2006) olarak tanımlanmıştır.

Türk dil kurumu ise zamanı bir işin bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit olarak tanımlamıştır (TDK, 2015). Addington (1993) bir

nesnenin uzaydaki bir noktadan başka bir noktaya geçtiği aralık olarak tanımlamış, Keenan (1996) ise zaman doğada değişmeyen ve akıp giden bir süredir demiştir.

Zaman, “subjektif” ve “objektif” olmak üzere iki farklı şekilde tanımlanabilir. Objektif zaman, saatin gösterdiği zaman yani saatle ölçülebilen zamandır. Subjektif zaman ise, algılanan yani hissedilebilen zamandır. Birey, saate bakmadan da olayda geçen süreyi duruma göre az süre ya da uzun süre olarak algılayabilir veya hissedebilir. Objektif zaman, mutlak, kati birimlerle ölçülebilirken; Subjektif zamanı ise anlayabilmek zordur. Bireyler için “hissedilen zaman” önemlidir. Çünkü bu zaman türü bireylerin kontrolündedir. Diğer taraftan “saatin gösterdiği zaman”, akreple yelkovanın hareketleri olup, sürekli akar gider. Birey için önemli olan, kendi kontrolü altında bulunan “hissedilen zaman”ı en verimli ve en iyi şekilde kullanabilmektedir. Öte yandan, diğer zaman türü için yapılabilecek hiçbir şey söz konusu değildir (Sabuncuoğlu, 2003).

Araştırmacıların bazıları zamanın tanımını yapabilmek için zamanın bölümlere ayrılması gerektiği görüşünü savunmuşlardır. Jensen (1995) zamanı üç parçaya ayırarak incelemiştir:

-Varolma zamanı: *biyolojik ihtiyaçlar (yemek yeme, uyuma ve kişisel ihtiyaçlar)*

-Mecburen yapılan işler için harcanan zaman: *bireyin emek harcayarak elde edeceği kazanç için yaptığı iş*

-Boş zaman: *bu süreçlerden arta kalan zaman.*

Mayer, Brightbill ve Sessom (1970) ise zamanın kullanım bölümlerini faaliyet çeşitlerine göre sınıflandırmışlardır. Buna göre ise;

a) *Çalışma zamanı*

b) *Çalışma dışı zaman (free time) olarak ayırmışlar ve çalışma dışı zamanı da ;*

-varolma zamanı (existence time)

-boş zaman (leisure time) olarak kategorize etmişlerdir. (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Emir (2012), zamanın fizyolojik ve biyolojik ihtiyaçların karşılanması, çalışma zamanı ve eğlence, oyun ve spor gibi etkinlikler için kullanım bölümlerinin bulunması gerektiğini belirterek aslında bu üç zamanın kullanım biçimleri farklı olsa da birbiriyle belirli ortak özelliklerinin bulunduğunu ileri sürer. Zamanın bu şekilde bölümlere ayrılması toplumdaki insanların zamanlarının farkına varmalarına ve zamanlarını nasıl planlamaları gerektiğine yardımcı olur. Çünkü zamanın farkında olmak zamanı daha

verimli kullanmak gerektiğini ortaya koyar. Nitekim zamanın bölümlere ayrılmasını boş zaman ve rekreasyon alanında profesyonel olarak çalışan birçok araştırmacıya da yardımcı olmuştur.

2.2. Zamanın Yönetimi

Tezcan insanın sahip olduğu zamanı, bazı temel özelliklerinden dolayı çok iyi planlaması ve kullanması gerektiğini belirtir (Akt: Karaküçük ve Gürbüz 2007). Çünkü zaman;

- Tasarruf edilemez*
- Ödünç alınamaz veya kiralanamaz*
- Satın alınamaz veya çoğaltılamaz*
- Hammadde gibi depolanamaz veya toplanamaz*
- Sadece kullanılır ve tüketilir.*

Zamanın yönetimi, mutlak niteliğimizin çokluğunu, yaşamımız kadar önemli olan önceliklerimiz için yapmayı tasarladığımız işleri, bu işlerin sonuçlarını ve bu plan ve hedefleri yapmak için gerekli olan zamanı en iyi ve verimli şekilde kullanabilme kabiliyetimizdir (Efil, 2000). Bu sebeple, kişilerin yapacakları işleri önem sırasına göre gruplara ayırarak yapmaları gerekmektedir. Zaman yönetimi esasen kişinin yaşadığı olay ve hadiselerin kontrolünü ele alarak yaşananları ve kendini yönetebilmesi demektir (Güçlü, 2001).

Zamanını kontrol edebilme gücü kişilerin yaşam düzeylerini de arttıran üzerinde durulması gereken bir konudur. Bu yüzden zaman yönetimine sadece zaman kontrolü olarak bakılmamalıdır (Alay, 2000). Zamanı verimli kullanabilmek insandaki endişeli durumu minimuma indirirken bu oranla ters bağlantılı olarak insan başarısını da artırır. Zamanı verimli yönetebilme bazı tekniklerle mümkündür. Balcı (1990) bu teknikleri şu şekilde sıralamıştır:

- a) *Amaç ve hedefler kısa ve uzun süreli olarak ayrıştırılmalı ve bu doğrultuda izlenecek yol belirlenmeli,*
- b) *Saptanan amaç ve hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını belirten ölçütler oluşturulmalı,*
- c) *Saptanan amaç ve hedefleri gerçekleştirebilmede yardımcı olacak kişisel güçler ortaya çıkarılmalı, zayıf yönleri güçlendirebilmek için ise izlemler belirlenmeli,*

- d) *Amaç ve hedeflere ulaşmak için gerekli adımlar atılmalı, Büyük hedefler bölümlere ayrıştırılarak küçük ve ulaşılabilir hedefler haline dönüştürülmeli,*
- e) *Kişi bulunduğu durumda zamandan en verimli nasıl yararlanabilirim? Sorusunun cevabını hedefleri önceliği olacak şekilde bulmalıdır.*

Günümüzde pek çok insan zamanın bu özelliklerinin artık farkındadır ve bu nedenle zamanı en iyi şekilde yönetmenin arayışı içindedir. İnsanlar zamanın ilk iki (var olma zamanı ve gündelik işler için ayrılan zaman) bölümünü gündelik hayatında zaten otomatik olarak yaşadığını düşünmektedir. Ancak yine birçoğumuz özelliklerde gelişmekte olan ve henüz gelişmemiş ülkelerdeki insanlar boş zamanın yaşamlarındaki yeri veya öneminin farkında değildirler. İşte bu sebeple kişilerin ilk olarak boş zamanlarının farkına varmaları sağlanmalı ve ikinci olarak da bu boş zamanlarını ruhsal, fiziksel ve zihinsel olarak daha faydalı nasıl kullanabileceklerinin öğretilmesi sağlanmalıdır. Bunun yöntemi ise eğitimidir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

2.3.Boş Zaman

Boş zaman, köken olarak Latince uygun, özgür, serbest, izinli olmak anlamına gelen ‘Licere’ kelimesi (Vogel, 2011) ile Yunanca boş zaman ve bu zaman boyunca karşılıklı konuşularak kazanılan bilgi, bu konuşmaların yapıldığı yer anlamına gelen “schole” kelimelerine dayanmaktadır. Schole, basit hiçbir şey yapmak değil, yaratıcı bir derin düşünme ve barış durumunu ifade eder. Bu bağlamda boş zaman, kişinin kendisi için bir zamana sahip olmasıdır. Bu yüzden boş zaman sadece çalışma alanının bir konusu olmayıp, aristokrat sınıf ile ilişkili bir durum olarak kişiyi bedensel çalışmadan kurtaran, estetik ve entelektüel bir uğraşı özgürlüğü olarak değerlendirilmiştir (Bahadır, 2016).

Boş zaman, kişinin yapmak zorunda olduğu uğraşları dışında kalan ve kendi kişisel ihtiyaçları, zevkleri ve ilgileri için yaptığı etkinliklerdir. Başka bir anlatımla hayat rutini dışında kalan kişiyi zihnen ve bedenen dinlendiren ve canlanmasını sağlayan etkinliklerdir (Tezcan, 1993).

2.3.1. Boş Zaman Kavramının Gelişim Süreci

İnsan, yaşadığı dönemin kültürel yapısına bağlı olarak şekillenen çalışma ve çalışmanın dışında kalan zaman toplamından oluşan bir ömre sahiptir. Bu iki zaman

diliminin etkileşimiyle şekillenen insan için çalışma, hayatın çekirdeği olarak değerlendirilmektedir. Çalışma hayatının haricinde kalan boş zamana ise tarihsel süreç içerisinde birbiriyle çelişen; insanın kendisini gerçekleştireceği bir özgürlük alanı, daha fazla çalışmaya/üretmeye imkan sağlayan bir araç ya da aylıklık edilen zaman dilimi gibi farklı anlamlar yüklenmiştir. Özellikle bedensel çalışmanın karşıtı olarak boş zaman; Antik çağ’ da insanın kendini gerçekleştirebileceği bir özgürlük alanı, Ortaçağ’da kutsal bilgiye ulaşmanın imkânı olarak değerli görülmüştür. Her iki dönemde de bedensel çalışmanın dışında yüksek değer atfedilen boş zaman, kişiyi felsefe yapmak ya da dini vecibeleri yerine getirmek gibi yüce amaçlara ulaştıran başlı başına bir “çalışma alanı” olarak değerli görülürken bu gibi ulvi amaçlara hizmet etmeyen bedensel çalışmalar ise değersiz olarak nitelendirilmiştir. Dolayısıyla boş zaman, değişen tarihsel koşullara, değer atfedilen amaçlara ve çalışma kavramının kazandığı anlamlara bağlı olarak şekillenmiştir (Bahadır, 2016).

Doğası itibariyle çalışma kavramı ile ilişkilendirilen boş zaman, insanlık tarihi boyunca çalışmanın karşıtı olarak tanımlanmıştır. Bu minvalde boş zaman kavramını çalışma kavramından bağımsız olarak ele almak bulanık, şüpheli, tutarsız ve anlamsız olacaktır. Tarihsel süreç içerisinde bir bütünün iki ayrı parçası olarak birlikte değerlendirilen çalışma ve boş zaman, daha çok fiili eylem ile eylemsizliği ayırt etme temelinde kullanılagelmiştir. Bu bağlamda çalışma ve boş zaman kavramlarına yüklenen değerler zamanla birbirinden farklılaşmış, ancak gelişen süreç içerisinde çalışma, toplumun çok daha büyük bir kesimini ilgilendirdiğinden dolayı boş zamana göre daha değerli bir olgu olarak kabul edilmiştir. Diğer bir ifade ile boş zaman, çalışma kavramına yüklenen anlam değişikliğinin bir tezahürü olarak farklı işlevler yüklenen bir alan olmuştur (Bahadır, 2016).

Tarihsel süreç içerisinde geriye doğru ilerlediğimizde avcı ve toplayıcı toplumların boş zaman kavramına sahip olmadıkları hususunda hemfikir olan bilim adamları, aynı zamanda eski toplumların bizim bugün anladığımız anlamda çalışma ile ilgili genel bir kavrama da sahip olmadıklarını ileri sürmüşlerdir. Kültür antropologlarına göre avcı-toplayıcı toplumlar, çalışma ile boş zaman arasında net bir ayırım yapmamışlardır. Dolayısıyla avcı-toplayıcı toplumlarda çalışma ile boş zaman ayrımı gri bir alan olarak kalırken, çalışma ve boş zaman ayrımının yapıldığına ilişkin ilk bulgu Antik Yunan’da ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda boş zamanı çalışmanın zıttı, kültürel bir kategori ve değer olarak tanımlayan Yunanlılar, okul gibi kurumlar inşa ederek bu zamanı organize etmeye başlayan ilk medeniyettir. Çalışma ve boş zaman

ayrımının Yunan medeniyetinde ortaya çıkmasındaki en önemli etken, tüm antik dönem boyunca özgür Yunan vatandaşlarının hayatını kolaylaştıran ve onların çalışma dışında kalan zamanını önemli ölçüde artıran kölelik sistemi olmuştur (Bahadır, 2016).

2.3.2.Boş Zamanı Değerlendirme Kavramı

Boş zamanı değerlendirme; kişilerin boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler olarak tanımlanabilir. Kişi bu faaliyetleri tek başına yapabileceği gibi bir gruba da yapabilir. Boş zaman aktivitesi denilince akla sadece hoş vakit geçirmek ya da dinlenmek gelmemelidir, kişisel gelişimi ve yaşam kalitesini arttıran her aktivite boş zaman aktivitesidir. Kişinin yapmakla yükümlü olduğu biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarına ayırdığı zaman dışında kalan zaman boş zamanla ilişkilidir. Boş zamanda yapılan etkinlikleri iki gruba ayırmak mümkündür. Birincisini spor etkinlikleri, çeşitli oyunlar ve kitlesel gösteriler (yarışmalar, maçlar gibi) oluştururken ikincisini ise daha çok entelektüel diye tabir edilen bir azınlığın yaptığı müze gezmeleri, tiyatro ve konsere gitme, okuma etkinlikleridir (Tezcan, 1994).

2.3.3. Boş Zamanı Değerlendirmeyi Etkileyen Faktörler

Millen (1983); boş zamanı etkileyen birçok faktör olduğunu ileri sürmüştür. Bu faktörleri şöyle sıralayabiliriz;

a) Toplumsal faktörler

Toplum, kişilerin kendisiyle ve doğayla etkileşimi sonucunda gelişir ve biçimlenir. Sosyo-kültürel olarak bakıldığında ise belirli bir değer, kural ve manaya sahip olan belirli kişilerin içinde bulunduğu toplumda bu değer, kural ve manaları birbirine bağlayarak kullanan bilinçli grup ve bu grupları oluşturan kişilerden oluşur. Diğer bir ifadeyle toplum maddi(biyolojik ve fiziksel araçlar) ve manevi (değer, kural ve manalar) kültürler ayrıca kişiler arası ilişkilerin tümü olarak tanımlanabilir (Kongar, 1979).

b) Kültürel faktörler

Toplumda; toplumun yapısı, kişiler ve kültürün manevi ve maddi azaları arasında kuvvetli bir bağ vardır. Kişilerin farklı davranış ve tavır geliştirmelerinde ilk olarak içinde bulundukları toplumun daha sonra ise anne ve baba davranışlarının, gittiği eğitim kuruluşunun veya yaşanılan yerin fiziksel özelliklerinin etkisi büyüktür. Kişi

yaşadığı ortamın kültürel özelliklerinden etkilenecek öz benliğini kazanır (Köknel, 1970).

c) Sosyal sınıf faktörü

Sosyal sınıf; kişilerin toplumsallaşma sürecinde edindiği değerler, kişinin içinde bulunduğu alt kültürdür. Yani kişinin kendisiyle ve içerisinde bulunduğu toplumun sosyal sınıfı ile etkileşmesi doğru orantılı olarak gelişmektedir. Çünkü sosyal öğrenme çocukluk çağıyla başlar. Yaşamın farklı çevrelerindeki sınıfları arasında boş zamanı değerlendirmede, gelir düzeyinde, tüketim şekillerinde, yaşanılan konutta ve çalışılan işte değişiklikler vardır. Sosyal sınıf ayrımı sadece bu gelir miktarından kaynaklanmamaktadır bu gelirin harcanış biçimindeki niteliksel değişikliklerden de kaynaklanmaktadır (Kaya, 2003).

Sosyal sınıfı şekillendiren boş zaman faaliyetleri ve yaşam tarzı belirli zorunlu davranışları da beraberinde getirmektedir. Bu zorunluluklar kişiyi içerisinde bulunduğu sosyal sınıfın isteklerine uymaya mecbur eden sosyal tahakküm olabileceğini yani kişinin içerisinde bulunduğu sosyal sınıfın kendine özgü özelliklerini taşıyan faaliyetlerine katılmaya mecbur hissettiği durumlarda ise kişinin ruhsal ve bedensel olarak rahat hissetmeyeceğini düşünmektedir (Mills, 1984).

d) Etkileşim grupları faktörü

İçinde bulunulan toplumun ilgi odağındaki düşünceye ve o toplumu oluşturan bireylerin yaş ve cinsiyetine göre değişimi boş zamana gösterdikleri eğilim ve ilgi alanlarını da değiştirmektedir. Genel olarak geleneksel davranışlar değil de o zamanın koşullarına uygun davranışlar gelişmektedir. Çünkü bireylerin boş zaman etkinliklerine katılım sebeplerinden en önemli olanı arkadaşlık kurma istekleri ve sosyal etkileşimde bulunma gereksinimleridir (Cılga, 1997) Özellikle de çeşitli sınıf veya birliklere bağlı bireylerin ortak gerçekleştirdikleri faaliyetlerde, bireylerin isteklendirmelerinin daha çok olduğu aynı zaman da boş zamanlarını değerlendirme yönünden informal gelişimlerinin en fazla olduğu zaman sosyal çevreleriyle ve akranlarıyla beraber geçirdikleri zamandır (Hull, 1990).

e) Aile ve bakım kurumu faktörü

Aile kişilerin doğduğu andan itibaren boş zaman faaliyetlerini yönlendiren ve oluşturan en mühim sosyal toplumdur. Birey toplumun en temel sosyal birimi olan ailede boş zaman faaliyetlerindeki davranışlarını ve üyesi bulunduğu sosyal sınıfın değer yargılarını en temel haliyle öğrenir (Kaya, 2003). Sosyal çevre daha çok kişisel değerlere, başarıya ve evrenselliğe eğilimli iken aile ise kişi için önemli olan ortak

değerlere ve ilişkilere önem verir. Fakat aile çevredeki gelişimin hızlı olduğu zamanlarda yeterli rehberliği yapmakta ve rol model oluşturmakta eksik kalabilir. Bu zamanlarda birey kendisini eksik ve zor duruma düşmüş hissedebilir ve birey kendi yolunu bulmakta zorlanabilir (Tezcan, 1991).

f) Ekonomik faktörler

Boş zamanı değerlendirmeyi etkileyen faktörlerden birisi de gelişmiş toplumlardaki milli gelirdeki artış ve bunun karşılığında meydana gelen bireylerin refah seviyelerindeki artıştır. Böylece kişilerin boş zamanı değerlendirme olanaklarını bireyin temel ihtiyacı haline getiren bir tüketici toplumu oluşmuştur (Tezcan, 1994). Böylece kişiler yaşam standartlarını yükseltme ve ekonomik refah düzeyleri artırma konusuyla daha çok ilgilenir olmuşlardır. Sadece kişisel tercihler doğrultusunda harcanacak vakit ve parayı değerlendirme düşüncesi kişilere hudutsuz bir zaman değerlendirme tecrübesi kazandırabilecek bir sanayi oluşturmuştur. Buda bize sosyo-kültürel etmenlerin yanında ekonomik düzey etmenlerinin de boş zamanı değerlendirmede bir tüketici konumundaki insan için yadsınamayan bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Kaya, 2003).

g) Meslek ve gelir faktörü

Özellikle düşük gelir seviyeli bireylerde etkinliğin fiziksel olarak elde edilebilirliği ve maliyeti etkinliğe katılımı etkilemektedir. Mesleğin dışında ekonomik gelir seviyesinin de kişinin yapmak istediği aktivite çeşidinde ve sayısında etkisi büyüktür. Fakat etkinliğin çeşidinin düşük gelir düzeyi olan ve eğitim seviyesi düşük olan toplumlara daha uygun olması halinde ise gelir ve eğitim farkının kaybolduğu nüfus dilimlerinde etkinlik katılım oranının benzer olduğu görülmektedir (Kaya, 2003).

h) Demografik faktörler

Günümüzde çeşitli etkenler (sosyal statü, köken, eğitim seviyesi, dil vb.) kişilerin birbirinden ayrışmasına sebep olmaktadır. Bireyin sosyal statüsü, aile veya bakım kurumunda yetişmiş olması, kültürü boş zamanlarını değerlendirmede önemli rol oynarken yaşın, cinsiyetin, eğitim düzeyinin ve yaşanılan yerinde etkili olduğu unutulmamalıdır (Wilson, 1980).

ı) Yaş ve cinsiyet faktörü

Çocukluk dönemiyle beraber toplumsallaşma sürecinin başlamasıyla gençlik döneminde aktif bir şekilde devam eder. Genç birey üyesi olduğu sosyal çevrenin değer yargılarını ve önemli gördüğü öğelerini öğrenerek kendi kişiliğiyle bütünleştirmeye başlar. Bu bütünleşmeyi içerisinde bulunduğu sosyal çevrenin bireyleriyle ve bireylerinin değer verdiği hedefler, semboller, ilgiler, normlar ve standartlarla oluşturur

ve bu bütünlük aslında içerisinde sosyal toplumun alt tabakasını da barındıran sosyal bir kategorizasyondur. (Çelebi, 1991). Bireyler toplumda cinsiyet faktörüne göre de sosyal bir statüye sahip olmaktadır. Yani bireyin cinsiyeti de boş zaman etkinliklerini etkileyen nedenlerden biridir. Örneklendirilecek olunursa geleneksel kır toplumlarında erkek çocuğun yeri kadın çocuğa göre yüksektir (Karasar, 1996).

k) Yerleşim birimi ve yaşam ortamı faktörü

Bireyin sosyalleşme sürecini geçirdiği yer kırsal alan, küçük şehir ya da büyük şehir oluşuna göre bireyde yaşadığı ortama ayak uydurarak kırsal alan ya da büyük şehirlerin toplumsal özelliklerini ve değerlerini davranışlarına yansımaya neden olmaktadır. Yaşanılan yerleşim biriminin boş zaman etkinlikleri bireyin yaşamında da etkili olmaktadır. Fakat çocukluk döneminde yaşanılan yerin özellikleri tek başına gençlik ve yetişkinlik dönem aktiviteleri ve aktiviteye katılım seviyesini belirlemede yeterli değildir. Ayrıca herhangi bir nedenle birey yaşanılan yeri değiştirmek durumunda kalırsa yeni edinilen sosyal ortamda eski boş zaman aktivitelerini bulamaması olasıdır (Kaya, 2003). Buda bir gerçektir ki büyük kentlerle küçük yerleşim birimlerinde yaşayan bireylerin boş zaman aktiviteleri tercih ve tür bakımından birbirinden ayrıdır. Başka bir ifadeyle yerleşim biriminin sosyal ve fiziksel olanakları o yerleşim yerindeki boş zaman etkinliklerine katılımı etkilemektedir (Whittaker, 1988).

l) Eğitim faktörü

Sosyal birey olmanın ömür boyu devam edeceği düşünüldüğünde eğitiminde birey için süreklilik ifade edeceği göz ardı edilemez. Okullar bu görevi üstlenerek hem bireyin bilgi donanımıyla gelecek yıllara hazırlarken hem de boş zamanlarındaki tutum ve davranışlarını geliştirmeyi sağlamaktadırlar. Ayrıca bu görevi sadece okul öğrencilerine değil çevre halkının da boş zaman değerlendirme eğitimini üstlenmişlerdir. Bu şekilde okul ve çevre ilişkisini de arttırmışlardır (Tezcan, 1994). Burada şunu da ifade edebiliriz eğitimin önemi ortaya çıktıkça, kişilerin refah düzeyini arttırmadaki beklentileri, yaşamak istedikleri yerleşim yeri, yapmak istedikleri işi ve boş zamanlarında yapmak istedikleri aktiviteleri belirleme konusunda söz sahibi olmuşlardır. Bireyin eğitim düzeyiyle boş zaman etkinliklerine katılımı arasında doğru orantı vardır ve ayrıca erkinliğin seçimi, etkinlik konusundaki eğilimi ve etkinliğe katılım sıklığının da eğitim düzeyiyle orantılı olduğu görülmektedir (Karaküçük, 1999).

2.3.4.Boş Zamanı Değerlendirmenin Temel Özellikleri

Farklı toplumlarda farklı boş zaman değerlendirme biçimleri kendini gösterse de genel olarak boş zamanları değerlendirmenin bazı temel özellikleri bulunmaktadır. Bu özellikler şöyle sıralanabilir: (Akt., Karaküçük, 1999).

1- Birey kendisi istediği için boş zaman etkinliklerine iştirak eder ve iştirak edeceği aktiviteyi de kendisi belirler. Boş zaman aktivitelerine gönüllü olarak katılım esastır.

2- Boş zaman aktivitelerine iştirak eden birey mutlu olur. Boş zaman aktivitelerinin amacı bireyin yaptığı aktiviteden zevk alması ve tatmin olmasıdır. Çünkü aktivite birey için bir ödül ve mutluluk kaynağı olmalıdır.

3- Boş zamanları değerlendirme aktiviteleri görüş ve tutumlarında katı değildir, çeşidi çoktur ve birey ister kendisi ister grupta beraber bu aktiviteleri yapabilir.

4- Boş zamanları değerlendirme aktiviteleri evrensel olarak yapılmaktadır. Aktivitelerde bireyler birlikte bir dil oluştururlar. Müzik, spor ve güzel sanatlar bütün dünya insanları için aynı özelliği taşımaktadır.

5- Boş zamanları değerlendirme aktiviteleri büyük çoğunlukla tek çeşit aktivite gerektirir. Aktiviteler zihinsel, duygusal veya fiziksel olabilir.

6- Boş zamanları değerlendirme aktiviteleri ikincil olarak bir tutum ve davranışı ortaya çıkarabilir Rastgele bir aktivite ruhsal, entelektüel, fiziksel veya sosyal olarak iyi hissetme hali edindirebilir.

7-Boş zaman değerlendirme aktivitelerine her cinsten ve her yaştan kişi katılabilir.

8- Boş zaman değerlendirme aktiviteleri bireye özgürlük hissi kazandırır. Birey sadece kendisine ait olan bir zamanda bu aktiviteye katılır. Bu yüzden boş zamanı değerlendirme aktiviteleri bireye faydalıdır ve toplumda bu aktivitelere olumlu olarak bakar.

9- Boş zamanları değerlendirme etkinliklerini yapmak için mevsim ve mekân sınırı yoktur. Birey yaz kış istediği mevsimde ve açık ya da kapalı istediği alanda bu aktivitelere katılabilir.

10- Boş zamanları değerlendirme aktiviteleri sosyal çevrenin töre ve ananelerine, ahlaki ve manevi değerlerine ters düşmeyecek şekilde olmalıdır.

Temel özellikleri bakımından yukarıdaki niteliklere sahip olan boş zaman, sürelerine ve değerlendirme amaçlarına göre de bir takım sınıflandırmaya tabi tutulmaktadır. Çocukluk dönemi, sosyalleşme süreci bakımından pasif bir konuma sahiptir. Günlük çalışma saati dışında kalan süreler, hafta sonu tatilleri ve birkaç günlük

az süreli izinler “kısa süreli boş zaman” olarak gruplandırılırken emeklilik süreci veya uzun süreli yıllık izinler ise “uzun süreli boş zaman” olarak gruplandırılır (Aslan, 2005).

Değerlendirme amaçları açısından bakıldığında ise, yaratıcı boş zaman aktivitesinde bireyler bir şeyler (heykel, resim vb.) üretirken, sportif boş zaman aktivitesinde ise bireyler bir şeye bağlı kalmadan, severek, isteyerek ve amatör olarak spor yaparlar. Turistik boş zaman aktivitesinde turistik geziler için vakit ayırırken sosyal boş zaman aktivitelerinde ise sosyal aktivitelere (aile ve arkadaş toplantıları, eş dost ziyareti gibi) katılırlar. Fakat turizm aktivitesine katılma süreci mecburen yapılan aktiviteler dışında kalan zaman dilimini kapsamaktadır (Hazar, 2003).

2.3.5. Boş Zaman ve Serbest Zaman Kavramları

“Serbest zaman” ve “Boş zaman” kavramlarına ilişkin alan yazındaki kavram kargaşası ülkemizde rekreasyon alanının gelişimine önemli katkılar sağlayan bilim insanlarını her ne kadar görüş ayrılığına düşürmüş olsa da yapılan çalışmalar incelendiğinde bu iki kavramın birbiri yerine kullanıldığı görülecektir (Gümüş, 2012).

Kılbaş (2010), boş zamanı, bireyin kendi istediği biçimde, çalışmadığı zamanda ve onu zorlayan zorunluluklarının olmadığı zamanlar diye belirtmiştir. Karaküçük (2008)’ün tanımında ise serbest zamanın bir yönsüzlük yansıttığını belirtmekte, boş zamanın ise yönlendirmeye açık bir potansiyel içermekte olduğunu vurgulamaktadır.

“Dünya Boş Zaman ve Rekreasyon Birliği (WLRU)” “boş zamanı”, bireyin kişisel doyumunu arttıran, bireyde memnuniyet ve hoşnutluk hissi uyandıran, aktivitesini seçme hakkı tanıyan, eğlendiği zaman ve bireyin kendi özel alanı olarak ifade etmiştir (Ertüzün, 2013). Garzia ise, boş zaman (leisure time) ile serbest zaman (free time) arasındaki farkı her insanın “free time” ı yani serbest zamanı olabilir, ancak “leisure time”ı yani boş zamanı olmayabilir ifadesiyle ortaya koymaktadır (Akt., Karaküçük, 2008). Kelime anlamı ile serbest zaman (leisure) Latince licere, Fransızca’da ise loisir kelimeleri birbiri ile yakın anlamlıdır. Serbest zaman kelimesi Türkçe’de boş zaman kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır fakat anlam bakımından “Boş” sözcüğü “Leisure” kavramını tam olarak karşılamamaktadır (Özbey ve Çelebi, 2011).

Boş zaman, disiplinler arası bir konudur. Şöyle ki; boş zaman kişisel bir davranış formu olduğundan psikoloji ile ilişkilidir. Boş zaman, toplumun katılımı, teşvik etmesi ve desteklemesi ile ortaya çıktığından sosyoloji bilimi ile ilişkilidir. Boş zaman

etkinlikleri, mikroorganizmada ölçülebilir değişiklikler ortaya çıkardığından beri ise biyoloji biliminin bir konusu olmuştur. Felsefenin, kesinliği, açıklığı ve doğruluğu arayan bir bilim dalı olması ve değer yargılarının anlaşılmasını sağlamak için denemeler de bulunması felsefe biliminin de ilgi alanına girmiştir. Boş zamanın bilimler arası bir konu olması ve özellikle son zamanlarda boş zamana verilen değerin artması boş zamanın sayısız araştırmacıya konu olmasına vesile olmuştur (Emir, 2012).

2.4. Rekreasyon

2.4.1. Rekreasyonun Tanımı

Ülkelerin özellikle gelişmişlik dereceleriyle sosyal düzeyleri arasında doğru orantı mevcuttur. Bu paralellik aynı düzeyde rekreasyon alanını da etkilemektedir. Rekreasyonun farklı ülkelerde aynı adla ya da farklı adla olsun değişik tanımlarına rastlanmaktadır. Rekreasyon, insan hakları ve sanayileşmede yaşanan gelişimler sonrası insanların çağdaş ve temel bir gereksinimi olarak tanımlanırken, bireylerin serbest zamanları için değerli olan eğitimleri, eğitimi, olanakları ve danışmanlık hizmetlerinin tümünü içerebilmektedir (Yetim, 2011). Rekreasyon kavramını bireylerdeki zarar görmüş şeylerin yeniden yaratılması, tedavi edilebilir olanların tedavi edilebilmesi ve bu hasarın kendi içindeki artışını önlemek olarak tanımlayanlar da vardır (Kılbaş, 2010). Farklı bir tanımda ise rekreasyon; bireylerin kişisel isteklerini gerçekleştirmek için, gönüllülük esasıyla, serbest zamanları boyunca, istedikleri aktiviteye katılmalarıdır (Torkildsen, 2005).

Latince bir kelime olan “recreate” tazelenme, yeni baştan yaratma anlamına gelmektedir. Rekreasyon kelimesi de buradan türetilmiştir. Daha ileri zamanlarda farklı sözlüklerde “ruhun ya da manevi gücün canlanması, yeniden hayat bulma” anlamlarına da rastlanmıştır. Rekreasyon kelimesinin Türkçedeki eski karşılığı ise “sayfiye (yazlık)” dir (Doğanay, 2001). Naumeyer, (1958) ise rekreasyonu günlük hayat tarzından kaçış, değişim, canlanma ve yenilenme deneyimi olarak tanımlamıştır. Genel olarak rekreasyon; kişilerin boş zamanları boyunca, eğlence, memnuniyet ve zevk amacıyla yapılan, bireyin faaliyetler arasından kendi isteğiyle seçtiği ve tek yada grup halinde yapabileceği faaliyetler diye tanımlanmaktadır (Başkan, 2016).

Bunlara ek olarak literatürde felsefi ve sosyolojik anlamda yapılmış değişik tanımlara da rastlamak mümkündür. Örneğin, insancıl yaklaşım (hümanistik) yaklaşım

felsefecileri rekreasyon ve boş zamanı duygu ve hisler bakımından açıklar. Deneyim sonucunda oluşan acı ve zevk değerinin gerçek ölçüsüdür. Yapılan aktivite sonucunda bir ürün çıkmayabilir, katılımdaki amaç eğlenmek ve zindelik kazanmaktır. Bu nedenle katılımdaki kazanılan değer sadece duygusal olarak ölçülebilir. Terapatik rekreasyon alanında çalışan profesyoneller ise hümanistik yaklaşımçıların tam tersi bir yaklaşım sergileyerek rekreatif etkinlik sonucunda ortaya çıkacak ürünü önemli olarak görürler. Terapatik rekreasyoncular rekreasyonu öğrenme, fiziksel zindelik, sosyal uyum ve davranış kontrolünde kullanılacak bir araç olarak görmektedirler (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Nicel felsefeciler ise rekreasyonu ve boş zamanı zamanın bölümleri olarak kabul ederler. Onlar zamanı sistematik olarak işlerin organize edilmesi, diğer zorunlu işlerin yapılması ve boş zaman aktiviteleri için ayrılan bölümler olarak parçalara ayırır. Zamanın bu şekilde bölümlendirilmesi yapılan tüm aktivitelerden maksimum verim alınmasını sağlar. Sosyologlar ise boş zaman ve toplum arasındaki ilişki kurarak konuya farklı bir bakış açısıyla bakarlar. Buna göre, toplumun rekreasyon üzerine ne kadar etkisi var ise rekreasyonunda toplum üzerine o kadar etkisi vardır. Örneğin, bir kişinin gönüllü olarak bir boş zaman aktivitesinde görev aldığını düşünürsek bir bireyin boş zaman tercihinin toplum üzerinde etkili olduğunu ortaya koyar. Tam tersi durumda düşündüğümüzde bireyin günlük yaşamında bir rekreasyon aktivitesine katılması zorunluluk halini almıştır, işte bu durumda rekreasyonun birey üzerindeki etkisinden söz edilebilir (Karaküçük ve Gürbüz 2007)

Son yaklaşım ise, varoluşçu felsefecilerin ortaya koyduğu yaklaşımdır. Varoluşçular daha çok bireyin herhangi bir rekreatif etkinliğe katılarak kendini kimliğini tanımlama veya doğrulama imkanı bulacağını belirtmişlerdir. Ayrıca bireyin bu tür rekreatif etkinliklere katılarak zaman harcamasını temelinde varoluştan gelen ihtiyaçlarını tatmin etme duygusu yatmaktadır (Karaküçük ve Gürbüz 2007)

2.4.2. Rekreasyon ve Boş zaman ilişkisi

Rekreasyon ve boş zaman ilişkisini ünlü filozof Aristo da incelemiş ve üç kategoriye ayırmıştır. Bu kategorilerin ilki tefekkür yani düşünme, ikincisi rekreasyon yani eğlence, üçüncüsü ise neşelenme olarak ifade etmiştir. Tefekkür; bir mesele üzerinde, farklı bakış açılarından bakarak yargılamaktır. Rekreasyon yani eğlencenin aktif katılımcı yönüdür. Neşelenme (buna pasif rekreasyonel katılım da denilmektedir)

ise dinleyicinin veya izleyicinin dahil olmasıdır. Aristo tefekkür uygulamasını teşvik etmiştir çünkü tefekkürü düşüncenin en önemli yeri olarak görmüştür. Boş zamanın ise rekreasyon açısından kullanımını uygun görürken başka alanlarda kullanımını uygun bulmamıştır (Kathleen,1996).

Rekreasyon ve boş zaman ilişkisini Kennetth (2006) de incelemiş ve rekreasyonu boş zamana göre daha dar bir kalıp olarak görmüştür. Rekreasyon etkinliklerini toplum tarafından kabul görmüş eğlence etkinlikleri olarak ifade ederken rekreasyonu da eğlence olarak ifade etmiştir. Boş zamanın ise bu kavramlar arasında daha geniş bir olay olarak ifade etmiştir.

2.4.3. Rekreasyonun Önemi

İnsanların fiziki sağlık gelişiminin yanı sıra ruh sağlığının da korunup sürdürülmesine katkı sağlayan rekreasyon kavramı, fiziksel aktivite düzeyini arttırmada özellikle kent yaşantısında temel bir ihtiyaç halini almıştır (Karaküçük, 2008). Rekreasyonun ortaya çıkmasının en önemli nedeni, bu faaliyetlere duyulan ihtiyaçtır. Yani, insanlara sağladığı yararlarıdır. Bu yararlar şöyle gruplandırılabilir (Akt. Önder, 2003):

a) Bireysel yararlar: Rekreasyonel faaliyette bulunan bireyde bedensel, psikolojik ve yaratıcılık açısından olumlu bir gelişim sağlayarak, yeni bilgi, beceri ve deneyim kazandırmaktadır. Bireyin bedensel ve ruhsal açıdan dinlenmesini sağlaması çalışma hayatındaki başarı ve verimini de yükseltmektedir. Kişinin iş hayatındaki başarı ve veriminin artması bireyin mutlu olmasını sağlamaktadır. Günümüzde sanayileşmenin beraberinde ortaya çıkan rekreasyonel faaliyetin yararları, açık bir şekilde hissedilmektedir. Butler (1968), rekreasyon faaliyetinin önemini ve yararlarını şu şekilde ifade etmektedir: Rekreasyon faaliyetine katılan kişilerin dinlenme ve eğlenme ihtiyaçları karşılandığı için hayat bağı güçlenmiş mutlu bireyler olmaktadır (Akt. Sertkaya, 2001).

b) Toplumsal yararlar: Toplum arasında dayanışma ve birliği sağlamaktadır. Böylece daha demokratik bir toplumun gelişmesine yardımcı olmaktadır. Bireylerde bulunması gereken en önemli özellik, bireyin sağlıklı kişilik geliştirmesidir.

2.4.4. Rekreasyonun Temel Özellikleri

Rekreasyonun temel özellikler şu şekilde sıralanabilir:

1. *Rekreasyonel aktivitelerde gönüllülük esastır*
2. *Rekreasyonel aktiviteler bireyde özgürlük hissi uyandırır*
3. *Rekreasyon aktiviteler aktiflik gerektirir yani tembellik karşıtı aktivitelerdir*
4. *Rekreasyonel aktiviteler boş zamanlarda yapılır*
5. *Bireye neşe ve haz verir*
6. *Rekreasyonel aktiviteler bireyde anlık tatmin sağlar*
7. *Rekreasyon kişiye özeldir ve bir başkası için yapılmaz*
8. *Rekreasyon bireyi hayat rutininden çıkarır*
9. *Rekreasyonun manası kişiden kişiye göre farklılaşabilir*
10. *Rekreatif aktiviteler sosyal açıdan uygun olmalı, bireye ve sosyal çevresine fayda getirmelidir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).*

2.4.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon hakkında net bir sınıflandırma yapmak oldukça güçtür. Çünkü rekreasyonun çok yönlü bir kavram olması çeşitlendirilmesinde de çok çeşitli kriterler oluşmasına sebep olmuştur. Karaküçük'ün (2008) rekreasyonu sınıflandırması:

1. Amaçlarına göre rekreasyonun sınıflandırılması:

- a. *Dinlenmek için yapılan rekreasyonel aktiviteler,*
- b. *Kültürel amaçlı yapılan rekreasyonel aktiviteler,*
- c. *Sosyal amaçlı yapılan rekreasyonel aktiviteler,*
- d. *Spor amacıyla yapılan rekreasyonel aktiviteler,*
- e. *Turizm amacıyla yapılan rekreasyonel aktiviteler,*
- f. *Sanatsal amaçlı yapılan rekreasyonel aktiviteler.*

2. Çeşitli kriterlere göre rekreasyonun sınıflandırılması:

- a. *Yaş faktörüne göre,*
- b. *Sosyolojik muhtevaya göre*
- c. *Zamana göre,*
- d. *Aktivitenin yapıldığı mekâna göre,*
- e. *Aktiviteye katılım sayısına göre,*

3. Fonksiyonel açıdan rekreasyonun sınıflandırılması:

- a. *Uluslararası rekreasyon*

- b. Ticari rekreasyon,*
- c. Sosyal rekreasyon,*
- d. Estetik rekreasyon,*
- e. Fiziksel rekreasyon,*
- f. Orman rekreasyonu.*

2.4.6.Rekreasyon İhtiyacı

Rekreasyon faaliyetlerinin toplumsal ve kişisel olarak sağladığı faydalar rekreasyona duyulan ihtiyacı arttırmıştır. Rekreasyonel aktivite ihtiyaçları, insan davranımlarına temel olabilecek bir tek sebep veya bir tek faktöre bağlı kalmaz ve bu sebeple de analiz gerektirmektedir. Rekreasyon analizleri için rekreasyon imkanlarından yararlananlar veya rekreasyon imkanlarına katılanlar bakımından rekreasyon ihtiyaçlarının neler olduğu ve nasıl giderilmesi gerektiğinin bilinmesi konularının incelenmesi önem taşımaktadır (Karaküçük, 2008).

Her şeyden önemlisi rekreasyon hayatı değerlendiren ve ona anlam kazandıran bir davranıştır. Bu bakımdan dünyanın her yerinde insanlar ruhsal, toplumsal ve fiziksel yönden rekreasyona muhtaçtır. Rekreasyon fırsatlarından yoksun olan bir kimse ile bu yönden iyi imkânları kullanıma sahip olan kimse arasında sağlık yönünden, kanunlara ve sosyal çevreye karşı davranış yönünden belirli farklar görülür (Yılmaz ve Aksaçoğlu, 2007).

Rekreasyonun bir ihtiyaç olup olmadığı, yani spor yapmanın, sinemaya, tiyatroya gitmenin veya bunun gibi birçok aktiviteyle uğraşmanın veya turistik gezilere katılmanın bir ihtiyaç olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Fakat bu ihtiyaç her zaman da geçerli değildir. Herhangi bir güvenlik sorunu yaşayan bireyin veya temel ihtiyaçlarını karşılayamamış bir bireyin bir sanat dalıyla uğraşması veya herhangi bir rekreasyonel aktivitede bulunması beklenilemez. Maslow bunu ihtiyaçlar hiyerarşisiyle çok güzel anlatmıştır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Şekil 2.1. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi

Maslow; birey için hayati önem taşıyan ihtiyaçları önem ölçüsüne göre sıralamaya koyar ve bu sıralamada alt basamaktaki ihtiyaçlar karşılanmadan için üst basamaktaki ihtiyaçların bireyi tatmin etmeyeceğini savunur (Karaküçük, 2008).

-Fizyolojik ihtiyaçlar; bireyin yaşamını idame ettirebilmesi için elzem olan temel fizyolojik gereksinimlerin(yemek yeme, uyuma, su içme vb.) tatmin edilmesi arzusudur.

-Güvenlik ihtiyacı; Maslow güvenli bir çevreye sahip olan insanların fonksiyonlarını verimlilikle yerine getirebildiğini ileri sürmektedir.

-Sosyal olma ve ait hissetme ihtiyacı; bireyler kendilerini topluma ait hissetmek, bulundukları toplumda kabul görmek isterler.

-Saygınlık ihtiyacı; bireyler diğer insanlar içerisinde daha saygın görünme çabası içerisinde dirler

-Kendilerini gerçekleştirme ihtiyacı; bireyin yeteneğinin farkında olması tek başına bir işi yapabilmesi, muvaffakiyete ulaşması ve sürekli kendisini yenileyip yaratıcı olabilmesi gerektiğini ileri sürer.

Kılbaş (2010) ise, bireylerin rekreasyonel etkinliklere katılımında etkili olan temel ihtiyaçları şu şekilde sıralanmıştır.

- Gruplaşma ihtiyacı,
- Kültürel etkileşim ihtiyacı,
- İletişim ihtiyacı,
- Eğitim ihtiyacı,
- Ödüllenme ihtiyacı,
- Kendini yenileme ihtiyacı,
- Bütünleşme ihtiyacı.

Rekreasyon ihtiyaçları konusundan önemli çalışmaları bulunan Tillman ise rekreasyona duyulan temel ihtiyaçları yeni deneyimler (macera veya rutinden kaçış), farkında olmak ve kimlik, sosyal etkileşim, sorumluluk ve başka bireylerle birlikte olmak, yaratıcılık, kavrayışsal etkinlikler (farkında olmak ve anlamak), diğerlerine hizmet etmek, zindelik ve fiziksel aktivite şeklinde sınıflandırmıştır (Torkildsen, 2005).

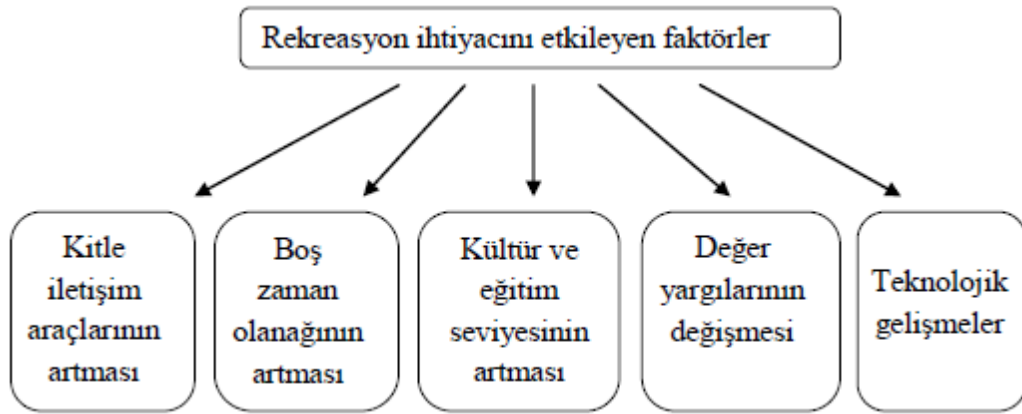
2.4.7.Rekreasyonel Etkinliklere Katılımı Etkileyen Unsurlar

Rekreasyonel etkinlik alanlarını, boş zamanın şekli ve süresi, toplumun etkinliğe katılım tarzı, içinde yaşanılan toplumun kültürü, ülkenin coğrafi konumu ve durumu(iklimi, ekonomisi), sanayileşme yapısı ve politikaları gibi unsurlara göre rekreatif faaliyetler farklılaşır ve şekillenir. Çünkü boş zamanla alakalı uygulama ve anlayışlar ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle yakından ilgilidir. Ülkeler gelişmişlik düzeyleri veya doğal ve kültürel zenginlikleri ile doğru orantılı olarak boş zaman etkinliklerine ulaşabilme imkânına sahip olurlar (Koçyiğit ve Yıldız, 2014).

Son zamanlarda sıklıkla ismini duyduğumuz ve inşasında ve oluşumunda gözle görülür bir artış bulunan rekreatif alanlara kişilerin serbest zamanlarını hangi faaliyetlerde geçireceği veya katılacağı fiziksel aktivitelerin amacını; kişilerin cinsiyeti, yaşı, geliri, fiziki yapısı, kişilik yapısı, eğitimi, yetenekleri, sahip olduğu olanakları, aile ilişkileri, sosyal çevresinde sahip olduğu konumu ve değerleri, yaşanılan yerdeki coğrafi konum, ulaşılabilirlik ve imkânlar, tercih edilen etkinlik türüne, alt kültür özelliklerine göre değişiklik gösterebilir (Demir ve Demir, 2006).

Işık (2010), rekreasyon ihtiyacını etkileyen faktörleri şu şekilde şematize etmiştir:

Şekil 2.2. Rekreasyon ihtiyacını etkileyen faktörleri

ırlar (Işık, 2010: 27).

Bireylerin boş zamanlarında uygulamaya geçirdikleri rekreasyonel etkinliklerin kişilerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarına faydalı olduğu, birçok farklı disiplin tarafından yapılan çalışmalarda da desteklenmiştir. Bunun yanı sıra yapılan çalışmalar bireylerin rekreasyonel aktivitelere katılmasını ya da katılmamasını etkileyen birçok faktörün olduğunu ve bu faktörlerin de farklı sosyal çevrelere göre değiştiğini göstermektedir (Gümüş, 2012).

2.4.7.1. Rekreasyonel Etkinliklere Katılımı Destekleyen Unsurlar

Gibson ve Wood (2000) rekreasyona katılımı destekleyen faktörleri şu şekilde açıklamıştır:

a) Daha Çok Kullanılabilir Gelir: Günümüzde ailedeki çalışan sayısındaki artış, gelişen mali danışma ve para yönetimi, ailelerin eskisi gibi geniş aile değil de çekirdek aile oluşu boş zaman harcamalarının her zamankinden daha yüksek olmasına sebep olmuştur,

b) Gelişmiş Mobilité: Ulaşımın daha hızlı ve kolay oluşu, altyapı çalışmalarındaki artış ve otomobil mülkiyetindeki önemli artışla beraber insanların rekreasyonel etkinliklere katılımı büyük ölçüde kolaylaştırmıştır.

c) Değişen İhtiyaçlar ve Beklentiler: Toplumdaki boş zamanın artışıyla beraber kişilerdeki zindelik hissi, yenilenme arzusu ve kişisel sağlığa faydasıyla beraber kişilerdeki neşelenme ve macera yaşama hissi rekreatif etkinliklere katılımı önemli ölçüde arttırmıştır.

d) Provizyon (Tedarik): Rekreatif etkinlik olanaklarının sayısındaki artışla beraber rekreasyona duyulan talep de olumlu olarak arttırmıştır. Son zamanlar da yapımı artan park ve bahçeler, yüzme havuzları, kayak merkezleri, sağlık kulüpleri, özel rahatsızlıkları olanlar ve yaşlılar için yapılan merkezlerdeki etkinlikler gibi rekreatif etkinliklerde yapılan bazı yenilikler de bu talep artışına katkı sağlamıştır.

e) Nüfus Değişiklikleri: Tıp alanındaki ilerlemeler, insanlardaki sağlık bilincinin artması, daha iyi mali planlama ve artan olanaklar sonucu insanlar daha uzun yaşayabilmektedir. Buda yaşlı nüfusun artışına sebebiyet vermektedir. Oluşan bu nüfus değişikliği ile yaşlı nüfusun harcama gücünün daha fazla oluşu rekreasyon etkinliklerinin şeklini değiştirmiş ve ulaşılabilirliğini artırmıştır.

f) Boş Zaman ve Rekreasyon Endüstrisinin Yapısı: Endüstri; özel sektör, kamu sektörü ve gönüllü sektör gibi 3 tip sağlayıcıya ayrılabilir. Kamu sektörü, merkezi veya yerel hükümet tarafından fon sağlanan birçok organizasyonu ve tesisi kapsar. Yerel hükümetlerde sağlayıcılık konusunda görevler üstlenir. Özel sektör, kamu sektöründeki gibi kâr elde etmeden değil de kârın en üst seviyede olanına yatırım yapar.

Kamusal sektörde veya özel sektörde çalışanları rekreasyonel amaçlı etkinliklere yönlendiren sebepleri bulmaya dair yapılan araştırmaların sayısı giderek artmaktadır (Gümüş, 2012). Bu çalışmaların çoğu insanları rekreasyonel amaçlı egzersize yönlendiren güdü üzerine yapılmaktadır. Yapılan bu yoğun çalışmaların sonucunda ise,

bireyi rekreasyonel amaçlı egzersize yönlendiren sağlık, dış görünüş, sosyalleşme, beceri gelişimi, rekabet, eğlence vb. birçok faktör belirlenmiştir (Güngörmüş, 2007).

2.4.7.2.Rekreasyonel Etkinliklere Katılımı Engelleyen Unsurlar

Crawford ve Godbey bu engelleri bireysel, bireylerarası ve yapısal faktörler olarak üç ana kategoriye ayırmıştır (Akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

a) Bireysel faktörler; bireyin psikolojik durumu ve tutumlarıdır. Bireyin beceri düzeyini algılaması, etkinliğe ilişkin tutumu ve etkinliğin uygunluğunun azalması durumu bu faktöre verilebilecek örneklerdendir (Akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

b) Bireylerarası faktörler; bireyler arası etkileşimin ya da ilişkinin sonucudur ve etkinliğe katılmak için bir arkadaş veya bir eş bulmak, zaman ve para vb. etkenler bu faktör için verilebilecek örnekler arasındadır (Akt. Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

c) Yapısal faktörler; boş zaman katılımı ve tercihi arasındaki bildirimi ifade eden faktörlerdir. Ulaşım, tesislerin kalitesi ve tesislere erişilebilirlik bireyin karşılaşılabileceği yapısal engellerdendir.

2.4.8.Rekreasyon Alanları

Devlete ait kuruluşlar ve yerel yönetimler, geniş halk kitlelerinin ilgi odağı olacak rekreasyonel aktiviteleri halka sunmalı ve desteklemelidir. Nitekim son zamanlarda birçok belediyenin rekreasyon alanlarının inşasına ne denli önem verdiği yaptıkları atılımlarla ve seçim vaatleriyle kendini göstermektedir. Dolayısıyla geleceğe ilişkin kent ve bölge planlamaları rekreasyon anlayışına uygun şekilde yapılmalıdır (Gümüş, 2016)

2.4.8.1.Kentleşme Süreci İçinde Rekreasyon Alanları

Modernleşen kentler insanların yaşam alanı seçimlerinde ilk sırayı almıştır. Bu seçimleri çoğu zaman zorunlu olmuştur. Ülkemizde ise bu artışı özellikle 20.yüzyılın ikinci yarısından sonra görmekteyiz. Bu artış büyük kentleri, artan nüfusu ve birçok kent sorununu da beraberinde getirmiştir. Artan göç sorunuyla da beraber kentlerde sosyal kontrolsüzlük baş göstermiştir (Şener, 2009). Hızlı kentleşme ve göçlerle birlikte sağlıkta, alt yapı ihtiyaçlarında (içme suyu, kentsel ulaşım, kanalizasyon) ve eğitimde

sorunlar meydana getirmiştir. Bu sebepler rekreasyon ihtiyacını kentler için çok daha önemli ve gerekli bir hale getirmiştir (Başaran, 2008).

Kentleşmenin gereklerinden biri olan yüksek ahlak ve sosyal değerlere ulaşmada rekreasyonel etkinliklerin yeri önemlidir. Rekreasyon; yüksek ahlak ve sosyal değerleri olan bir yaşamı sürdürmekle ilgilidir (Torkildsen, 2005). İçinde bulunduğumuz yüzyılda giderek artan nüfus, sanayinin artışı ve betonlaşan yaşam alanları; insanların rahat hareket edecekleri, dinlenip yürüyüş yapabilecekleri, rekreasyonel etkinliklere katılabilecekleri yeşil, temiz, güvenli ve nezih rekreasyonel alanlara olan önemi ve ihtiyacı arttırmaktadır (Şahin ve Kocabulut, 2014).

2.4.9.Yapılışına Göre Rekreasyon Faaliyetleri

Rekreasyon faaliyetlerini, kent merkezinde açık ve kapalı mekânlarda yapılan etkinlikler oluşturmaktadır. Kırsal rekreasyon faaliyetleri ise tam anlamıyla kırsalda yapılan etkinlikler değildir. Kırsal rekreasyon faaliyetleri kentte ortaya çıkan fakat geniş doğal alan özellikleri bulunan kırsal alanlarda yapılan faaliyetlerdir. Kırsal rekreasyon faaliyetlerini insanların kısa süreli buldukları boş zamanlarını değerlendirmek için kolay ulaşılabilirliği olan yakın çevre faaliyetleri oluşturmaktadır (Işık, 2010).

Kaya (2006) kentsel ve kırsal alan rekreasyonunun genel özelliklerini maddeler halinde sıralamıştır:

a) Kentsel rekreasyon alanlarının genel özellikleri

1. Kentin merkezinde yer alırlar.
2. Fiziksel aktivite tesislerin fazlaca bulunur, buda yatırım masraflarını arttırır
3. Çeşit çeşit kullanım olanaklarına sahiptirler ve bu özellikleri de sosyal çevrenin bir kesiminin kullanımına olanak sağlar
4. Ev ve hobi olarak oluşturulmuş bahçelerin dışında, büyük çoğunluğu herkesin kullanımına açıktır.
5. Sene süresince sık kullanılırlar ve kullanımında hava olaylarının etkisi çok olmaz .

b) Kırsal rekreasyon alanlarının genel özellikleri

1. Kent dışında ya da büyük yerleşim alanlarının dışında yer alırlar.
2. Fiziksel tesislerin ağırlığı bir kaç dışında oldukça azdır. Dolayısı ile yatırım masrafları fazla değildir.
3. Doğal özellik ve güzellik gerektirir.

4. *Büyük çoğunluğu herkesin kullanımına açıktır.*
5. *Çoğunlukla hafta sonu ve yıllık tatillerde kullanılırlar.*
6. *Yıl boyunca kullanım olanakları kentsel alanlara göre daha kısıtlıdır.*
7. *Kullanımlarında meteorolojik olayların etkisi fazladır (Kaya, 2006).*

Kent merkezi ve kent dışı ayrımını ortaya çıkaran başka sebeplerde vardır. Bunlar rekreasyonel faaliyetleri de çeşitli sınıflara ayırmakla mümkündür. Rekreasyonel faaliyetleri zamana bağlı olarak; yaz ve kış rekreasyonu şeklinde sınıflandırabileceğimiz gibi, kısa (günübirlik) süreli ve uzun süreli olarak da sınıflandırılabiliriz. Rekreasyonel alanların sınıflandırılmasında biçimsel olarak farklılıklar vardır fakat bu farklılıklar özünde benzer noktalara vurgu yapmaktadır. Bunlar; büyüklük, ulaşılabilirlik, arz, kaynak ve kullanım açısından taşıma kapasitesidir (Uzun ve Altunkasa, 1991).

2.5. Türkiye’de Rekreasyonun Gelişimi

Geçmiş yıllardan günümüze gelinceye kadar Türkiye’de rekreasyon ve rekreasyonla alakalı konuların büyük yer kapladığını kültürel mirasımızdan anlamaktayız (Arıbal, 2013). Anadolu’ya yerleşmeden önce Türklerin boş zamanlarında savaş hazırlığı yaptığını ve bu hazırlığı da oyunlara döndürerek yaptığını önceliklerinin de at üzerinde oynanan oyunlar olduğunu görmekteyiz. Anadolu Selçukluları döneminde rekreasyonel aktiviteler şekillenmeye başlamıştır. Bunun sebebi ise Anadolu Selçuklularının boş zamanlarını yaylalarda, kaplıcalarda geçirmeleri ve dini inançlarının etkisiyle olmuştur.

Osmanlı dönemine gelindiğinde ise rekreatif faaliyetlerin çeşitlerinde artış görülmüştür. Osmanlı erkeklerinin rekreasyonel faaliyetleri arasında kahveye gitme, avcılık, mesire alanlarına gitme, atıcılıkla uğraşma gibi faaliyetler gelirken kadınlarının ise oya- nakış yaptıkları, müzik aleti çaldıkları, şarkı- türkü söyledikleri görülmektedir (Yüncü vd., 2013).

Türkiye’ye gelindiğinde ise Cumhuriyet Dönemiyle beraber çağdaş rekreasyon dönemi başlamıştır. Sporsal faaliyetlerin topluma yayılması fikri, 3530 sayılı “Beden Terbiyesi kanunu” ile gelişmeye başlamıştır (Ardahan, Turgut ve Kalkan, 2016). Sonraki dönemlerde ise, Gençlik Hizmetleri ve Spor Müdürlükleri, Gönüllü kuruluşlar, Gençlik Kampları, bir çoğunun büyük şehirlerde açılan, Oyun kulüpleri, Spor merkezleri ve Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları bünyesinde rekreasyon etkinlikleri yapılmıştır (Zorba, 2002). 1980’li yıllardan sonra ise, rekreasyon

programları, kalkınma planlarına girmiş ve rekreasyonel aktiviteler yerel yönetimler, üniversiteler ve özel spor kulüpleri tarafından programlanmıştır (Ekici, Bayrakdar ve Odabaş, 2010).

Türkiye’de rekreasyon eğitimine, ilk olarak sırası ile ODTÜ, Marmara, Gazi ve Muğla Üniversiteleri Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları (BESYO)’nda başlanmıştır (Zorba, 2007). Bu süreçten sonra, rekreasyon eğitimi hız kazanmış ve BESYO öğretim programlarında yer almıştır. Ayrıca rekreasyon eğitimi, üniversitelerin Turizm Fakültelerinde “rekreasyon yönetimi” adı altında da verilmeye başlanmıştır (ÖSYM, 2017).

Üniversite kampüslerinde öğrencilere yönelik yapılan eğlenceler, tiyatro çalışmaları, turnuvalar, rekreatif yarışmalar kampüs rekreasyonu adı altında Rekreasyon bölümleri tarafından organize edilmektedir. Ülkemizin değişik yörelerinde düzenlenen gençlik kampları yurdumuzun değişik yörelerinden gelen öğrenciler bir araya gelerek hoş görü ortamı içerisinde, hep birlikte aralarında güçlü dostluk bağları kurarak, Anadolu’nun kültür çeşitliliğini ve tarihi zenginliğini daha yakından tanıyıp daha yeni yaşam deneyimleri kazanmaktadırlar. Bunun yanında Gençlik ve Spor Müdürlükleri uluslar arası ve ulusal alanda birçok şampiyonalar ve turnuvalar düzenlemektedir. Ayrıca Gençlik Spor Genel Müdürlükleri bünyesi altında faaliyet gösteren spor federasyonları da sene boyunca benzer aktivitelerde bulunurlar (Özbey, 2011).

Rekreatif faaliyetlerin diğer bir boyutunda ise gelenek ve görenekler doğrultusunda uygulanan etkinlikler vardır. Bu etkinliklere verilecek örnekler ise kahvehanelerdeki oyun ve sohbetler, sinema ve tiyatro, piknik gezileri, kır-park gezileri, yakın komşu ziyaretleri, kabul günleri ve birçok sanatsal faaliyeti sıralayabiliriz. Bu etkinlikler serbest zamanı değerlendirmede faydalı olduğu gibi bazıları ise toplumun içindeki gelenek ve görenekleri devam ettirme konusunda önemli bir yere sahiptir (Özbey, 2011).

2.6. Batman Kentinin Başlıca Rekreasyon Alanları

Batman ilinin bulunduğu konum pek çok kültüre ev sahipliği yapmıştır. İpek yolunun üzerinde yer almasından dolayı tarihin her safhasında medeniyetlerin gelişip yayılmasında bir köprü görevi görmüş ve tarihin her safhasında ticari önemini korumuştur. Dicle nehriyle yıkanmış Batman toprakları zengin tarihi geçmişini koruyarak tarihi anıtları ve özellikle Antik Kent Hasankeyf’iyle turizm bakımından

çok çekici bir yöredir. Bu eşi ve benzeri nadir olan yöre 4000’i aşkın mağaralarıyla bir doğa harikasıdır (DİKA [Dicle Kalkınma Ajansı], 2010).

Batman’ın sahip olduğu coğrafi yapısı, yeryüzü şekilleri ve iklim özellikleri ile beraber eski medeniyetlere ev sahipliği yapmış olması birçok su sporlarının, doğa güzellikleriyle çeşitlenen mesire alanlarının ve çeşitli tarihi kültürel alanların turizm açısından çok çeşitli özelliklere sahip olmasına sebep olmuştur. Tabiat güzelliğiyle göz dolduran Sason ilçesinde bulunan Sason Çayı’nın özellikle mart ve nisan aylarında görülen yüksek debisi ilçede su sporlarının yapılmasına olanak sağlamaktadır. Bunun yanı sıra ilçe dağ ve doğa yürüyüşleri için uygun koşulları barındırmaktadır. Batman il sınırlarında bulunan doğa aktivitesi niteliğinde olan sportif olta balıkçılığı, yaban hayata uygun yer ve mekânlarda dağ ve doğa yürüyüşleri ayrıca da mağara turizmi yapmak mümkündür. Özellikle Hasankeyf ilçesi ve çevresinde bulunan bir kısmı doğal bir kısmı da insan eliyle oyulmuş mağaralarla ve tarihi eserleriyle turizm açısından önemli bir yere sahiptir (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

2.6.1.Hasankeyf Tarihi Alanları

Geçmişte rasathane, darüşşifa, medrese ve diğer eğitim kurumlarıyla yörenin ilim ve kültür merkezi olan Hasankeyf, Dicle’nin yanında kurulmuştur. Günümüzde ise ticaret merkezleri ve ulaşım yollarının değişmesiyle Hasankeyf eski ehemmiyetini yitirmiştir. İlçe tarihi yapılarla zengindir. Bu sebeple 1981 yılında sit alanı olarak kabul edilmiştir. GAP projesi kapsamında yapılacak olan. Ilısu Barajı sebebiyle Hasankeyf’in bu tarihi yapıları tamamıyla su içinde kalacaktır. Bu sebeple Kültür Bakanlığı ve DSİ Genel Müdürlüğü tarafından çalışmalar başlatılmıştır (Batman İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2018).

Batman il merkezine 37 km. uzaklıkta bulunan Hasankeyf; Batman iline bağlı tarihi bir yerleşim birimidir. Raman dağının güney uçlarında, Dicle nehri kıyısında sarp kayalıklar üzerine inşa edilmiştir. Kayalara oyulmuş çok sayıda mağara bulunduğundan dolayı yerleşim birimine Arapça ve Süryanicede “Kayalar Kenti” yada “Mağaralar Şehri” manasına gelen “Hısn-ı Keyfa” denilmiştir. Bu isimler daha sonra Osmanlı zamanında “Hasankeyf” e dönüşmüştür (Hasankeyf Arkeolojik Kazıları, 2018).

Hasankeyf şehri coğrafi olarak el-cezire havzasında yer almaktadır ve İslam tarihi açısından önemli bir yere sahip oluşunu buradaki maddi ve manevi kültürel eserlerle anlayabilmekteyiz. Eyyübiler; Hasankeyf şehrini ve çevresini iki asrı aşan bir

süre idare etmişlerdir ancak Eyyubilere yurt görevini; Eyyubiler, Mısır ve Şamdaki etkinliklerini yitirdikten sonra görmüştür (Baluken, 2016)

Hasankeyf; Eyyubilerin bu bölgede kurulan kolunun idare merkezi olmuştur. Hükümdar burada yerleşik olarak yaşamış ve şehir sırasıyla Roma, Bizans, İslam Fethi ve Hamdanilerin hakimiyeti altına girmiş ve daha sonra da Mervaniler ve Artuklular'a başkentlik yapmıştır. Şehir en bayındır dönemini Eyyubiler döneminde yaşamıştır ve Eyyubilerden sonra ise Akkoyunluların hakimiyeti altına girmiştir. Coğrafi keşifler ticaret yollarının değişimini de beraberinde getirmiş ve şehir eski önemini yitirmiş, küçük bir kasabaya dönüşmüş, nüfusu azalmış ve mimari yapıların birçoğu bakımsız kalmıştır. 20. Yüzyılın başlarına gelindiğinde ise şehir bir harabe halini almıştır (Oğuzoğlu, 1997).

Hasankeyf Eyyubilerinin kurulduğu ve idare edildiği Hasankeyf şehrinin adı İslam tarihinde Hısnu Keyfa olarak geçen ve Hısnu Keyf, Re'su'l-Gül gibi farklı isimlerle de anılan şehir en parlak dönemini Eyyubiler zamanında yaşamıştır. Bu yüzden Eyyubiler dönemi her açıdan önemlidir (Çelebi, 2009)

Fotoğraf 2.1. Hısn-ı Keyfa (Kayalar Kenti)

Hasankeyf yerleşim alanının hangi tarihte kurulduğu net olarak bilinmemekle birlikte şehrin jeopolitik yapısı bize çok eski bir yaşam yeri olduğu göstermektedir. Hasankeyf'te bazıları şu an bile kullanılan mağaralar, insanların daha eski çağlarda bile

bu mağaralarda yaşadıklarını buraları yaşam alanı olarak kullanmakta olduklarını göstermektedir. Hasankeyf Kalesinin yapılışı şu anki mevcut bilgilere göre, MS. 4'üncü yüzyıllara kadar dayanmaktadır. O yıllarda, Diyarbakır ve etrafını işgal eden Bizans İmparatoru Konstantinos, burayı ele geçirdikten sonra koruma amacıyla sınır alanlarına iki kale inşa ettirmiştir. Bu kalelerden birisi Hasankeyf Kalesidir. Daha sonraki süreçte Sasaniler'e karşı kale siyasi bir önem kazanmıştır. Bu süreçte kale güçlendirilerek daha sağlam hale getirilmiştir. MS. 639 yılında ise Hasankeyf'i Emeviler işgal etmiştir. Daha sonra Abbasiler, Hamdaniler, Mervaniler, Artuklular, Eyyubiler ve 1517 yılında da Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. Hasankeyf'in en ihtişamlı zamanı Artuklular zamanında yaşanmıştır ve bu dönemden günümüze kadar gelen çok sayıda tarihi eser vardır (Batman İl Kültür Turizm ve Müdürlüğü, 2018).

Hasankeyf Osmanlı Devlet sistemi içerisinde olduğu sürece Diyarbakır beylerbeyliğine bağlı kaza ve sancak beyliği olarak idare edilmiştir. Kaynakların bize gösterdiği doğrultuda Hasankeyf 16. Yüzyılın sonlarında 1700 haneli ve 9500 nüfuslu bir yerleşim yeri haline gelmiştir. Fakat 17. Yüzyıla gelindiğinde Hasankeyf eski önemini yitirmiştir. Bunun sebebi de Hasankeyf'inde içinde bulunduğu tarihi ticaret yolunun değişmesi olmuştur. Bu süreçten sonra 1867 yılında Hasankeyf Midyat'a bağlanmış nahiye haline gelmiştir. 1926'da Gercüş ilçesine bağlanmış ve daha sonrada 1990 yılında Batman'ın il olmasıyla beraber ilçe olarak Batman iline bağlanmıştır (Hasankeyf Arkeolojik Kazıları, 2018).

Hasankeyf ilçesinin ortalama sıcaklığı 25° C dir. En en düşük ortalama ısısı 6-8 °C ve yüksek ortalama ısısı da 40-43°C arasında değişmektedir. Bölgeye hayat veren Dicle nehri, iklimi etkilemekte ve kış aylarının daha ılıman geçmesini sağlamaktadır (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

2.6.1.1.Hasankeyf Kalesi

Bizans imparatoru Konstantinos, MS. 4.yüzyıl ortalarında Diyarbakır ve çevresini işgal etmiş ve ele geçirmiştir. Bu süreçten sonra ise bölgeyi koruma amacıyla, bölgeye iki kale yaptırmıştır. Bu kalelerden birisi ise Hasankeyf Kalesidir. Tek parça bir taştan inşa edilen kale, Dicle nehri eteklerinde kurulmuştur ve nehirden 200 m yüksekliktedir. Kale MS.363 yılında Süryani Psikoposluğu'nun merkezi görevini görmüştür. Bizanslıların doğudaki en korunaklı ve ele geçirilmesi zor olan kalesidir. Bu nedenle Hasankeyf daha sonraki dönemlerde önemli yerleşim birimi olmuştur.

Hasankeyf Kalesinin asıl adı Hısnı Keyfa yani Kaya Kalesidir. Kale'nin iki kapısı vardır ve duvarlarında ise çok sayıda kitabe mevcuttur (DİKA, 2010). Kaleye çıkan doğudaki merdivenin başında Kale Kapısı yer almaktadır. Üzerinde yazılı bir kitabe mevcuttur ve bu kitabeden Eyyubilere ait olduğu anlaşılmaktadır. Yolun üst kısmındaki kapı ise kısmen yıkılmış durumdadır. Kalede çok sayıda iskân yeri mevcuttur. Bunun yanı sıra Ulu Cami, Büyük ve Küçük Saray gibi eserlerde mevcuttur (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

2.6.1.2.Büyük Saray

Hasankeyf Kalesi'nin kuzeyinde bulunan Büyük Saray'ın bir kısmı göçük altında kalmıştır. Sarayın Kitabesi olmadığı için ne zaman ve kim tarafından yaptırıldığı tam olarak bilinmemektedir. Fakat Sarayın özelliklerine bakıldığında Artuklu zamanından kalma bir eser olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sarayın önündeki taş kulenin de gözetleme kulesi veya yıldırımlik olarak kullanıldığı düşünülmektedir (DİKA, 2010)

2.6.1.3.Küçük Saray

Eyyubiler tarafından inşa edilen Küçük Saray kalenin kuzeydoğusunda ve uzun bir kule görünümündedir. Kuzeye bakan penceresinin üzerinde iki adet aslan figürü yer almaktadır. Tavanda ise pişmiş topraktan yapılmış silindirik küplerle peteğe benzeyen bir izolasyon katmanı mevcuttur (DİKA, 2010).

Fotoğraf 2.2. Hasankeyf Kalesi

2.6.1.4.Hasankeyf Köprüsü

Ortaçağda yapılmış en büyük taş köprüdür. Köprü'nün ne zaman yapıldığıyla ilgili kesin bir veri bulunmamaktadır ancak Artuklular'ın yaptığı diğer köprüler (Malabadi Köprüsü) ilke benzerlikleri 12.yüzyılda Artuklular'ın yaptığı ihtimalini arttırmaktadır. Köprü'nün bir ayağında insan başı kabartmaları bulunurken, güney ayağında burçları simgeleyen 12 büyük kabartma mevcuttur (DİKA, 2010).

Fotoğraf 2.3.Hasankeyf Köprüsü

2.6.1.5.Ulu Camii

Bir kilise kalıntısı üzerine 14.yüzyılda inşa edilmiştir ve Eyyubilerin Hasankeyf'te ki ilk eseridir. Fakat sonraki dönemlerde tamir görerek değişikliğe uğradığı üzerinde bulunan kitabeden anlaşılmaktadır (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

Fotoğraf 2.4. Ulu Camii

2.6.1.6. El-Rızk Camii

1409 yılında Eyyubi sultanı Süleyman Bin Gazi tarafından inşa edilmiştir. Fakat bugün yalnızca portal kapının yer aldığı kuzey cephesinin bir kısmı ve minaresi kalmıştır. Minarenin üzerinde bulunan bitkisel süslemeler, yazılar, minaresinin iki yolunun bulunması ve portal kapı üzerindeki yazılar kişiyi hayran bırakacak kadar güzeldir (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

2.6.1.7.Sultan Süleyman Camii

Avlusunda bulunan bir türbeye zaman zaman çeşitli eklemeler yapılarak oluşturulan ve çeşitli işlevlerde hizmet veren bir yapılar topluluğudur. Yapının en etkileyici bölümleri taç kapısı, çeşmesi ve minaresidir. Artuklu ve Eyyubi dönem mimarisinin en güzel örneğini yapının doğusunda bulunan minare bizlere sunar (DİKA 2010).

Fotoğraf 2.5.Sultan Süleyman Camii

2.6.1.8.Koç Camii

Etrafında bulunan kalıntılardan bir külliye'nin içinde kaldığı anlaşılmaktadır. Yapının Eyyubiler'e ait olduğu tahmin edilmektedir (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

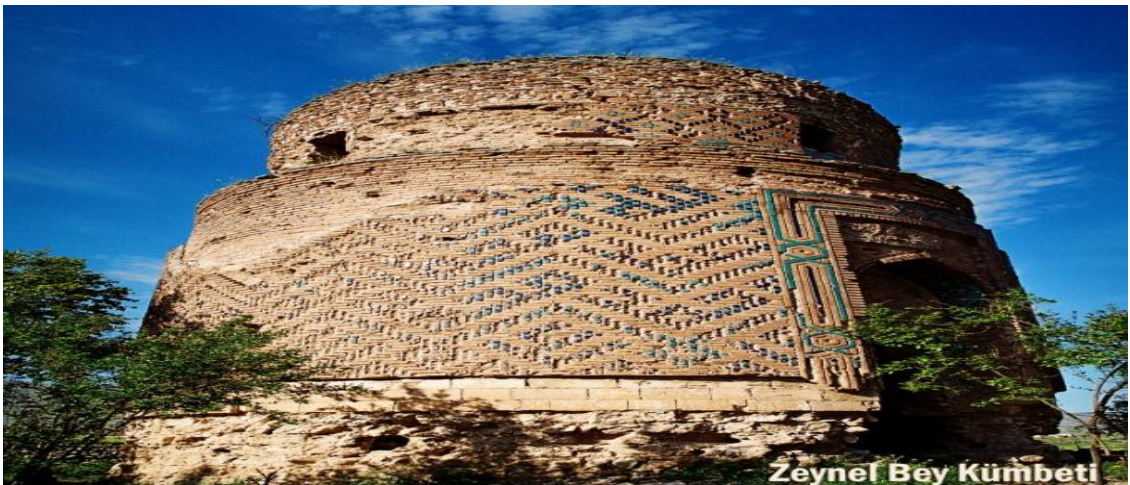
2.6.1.9.Kızlar Camii

Koç Camii'nin doğusunda yer almaktadır. Bir anıt mezardır. Dört bir tarafında birer adet anıt mezar bulunan yapının sadece kuzeydoğu köşesindeki anıt mezar günümüze ulaşabilmiştir (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018).

2.6.1.10.Zeynel Bey Türbesi

Akkoyunlu hükümdarı olan Uzun Hasan'ın yaptırdığı bir anıt mezardır ve bu anıt mezar oğlu Zeynel Bey için yapılmıştır. Anadolu da ki anıt mezar geleneğinin ilk ve son örneği olan Zeynel Bey Türbesi'nin gövde kısmını dış taraftan çevreleyen çinilerde Allah-Muhammed-Ahmed Ali yazıları yer almaktadır. Zeynel Bey Türbesi kitabesi ve üzerindeki çini süsleme yazıları ile hayran bırakmaktadır. Zeynel Bey “11 Ağustos 1473” yılında yapılan “Otlukbeyli Savaşı” nda şehit düşmüştür ve Kümbetin kuzey kapısının üzerindeki kitabede “Bahadır Han Hasan Bey'in Oğlu Zeynel Bey “ için yapıldığı ve şehit düştüğü yazmaktadır. Eserin mimarı ise Abdurrahman oğlu Pir Hasan'dır (Batman Belediyesi, 2018).

Fotoğraf 2.6.Zeynel Bey Türbesi

2.6.1.11. İmam Abdullah Zaviyesi

Hasankeyf Köprüsüne girişte sol tepe üzerinde ve Dicle Nehri'ni kuzeyden gören bir mezarlık kümesinin üzerine inşa edilmiştir. İmam Abdullah, Hasankeyf Kalesini altı yüz yıllık Bizans hâkimiyetinden kurtarmak için, M.S. 638 yılında yapılan son İslami akında, Halid Bin Velid'in ünlü komutanı olan İyaz Bin Ganem'in sağ kolu olarak savaşmış ve savaş sırasında da şehit düşmüştür. Hz. Muhammed Mustafa'nın amcasının oğlu olan Caferi Tayyar'ın oğludur. Peygamber efendimizin suyundan gelen İmam Abdullah muhterem bir zat ve müstesna bir veliyullah 'tır. Bu nedenle İmam Abdullah'ın türbesi her devirde büyük bir sagıyla karşılanmış ve Eyyubiler döneminden başlayarak Osmanlı İmparatorluğu yıkılana dek çok defa onarılmış ve bu zamana kadar az bir tahribatla da olsa ayakta kalabilmiştir (Batman Belediyesi, 2018).

Kare planlı olarak yapılan İmam Abdullah Türbesi, dikdörtgen bir avlunun içerisinde bulunur. Aynı şekilde sağ köşesinde kare planlı olarak yapılmış bir kule ve türbenin güney kısmında kalan dikdörtgen şeklinde inşa edilmiş bir mescit mevcuttur. Kule ile türbe arasında beşik tonozlu giriş bulunur. Türbenin kubbesinde yer alan alemdeki incelik ve girişteki kapı kanatlarının ahşap oymacılığı bizlere 14.yüzyıl sanat eserlerinin zevkini tattırmaktadır. Sanat değeri paha biçilemez olan bu kapı, şu zaman da Diyarbakır Müzesi'nde koruma altına alınmıştır. İmam Abdullah Zaviyesi, Kültür Bakanlığı'na tescilli olarak koruma altına alınmıştır. Yöre halkınca her sene haziran ayının ilk haftasında türbe çevresinde adaklar adanarak dilekler dilenerek türbe ziyaret edilir (Batman Belediyesi, 2018).

Fotoğraf 2.7. İmam Abdullah Zaviyesi

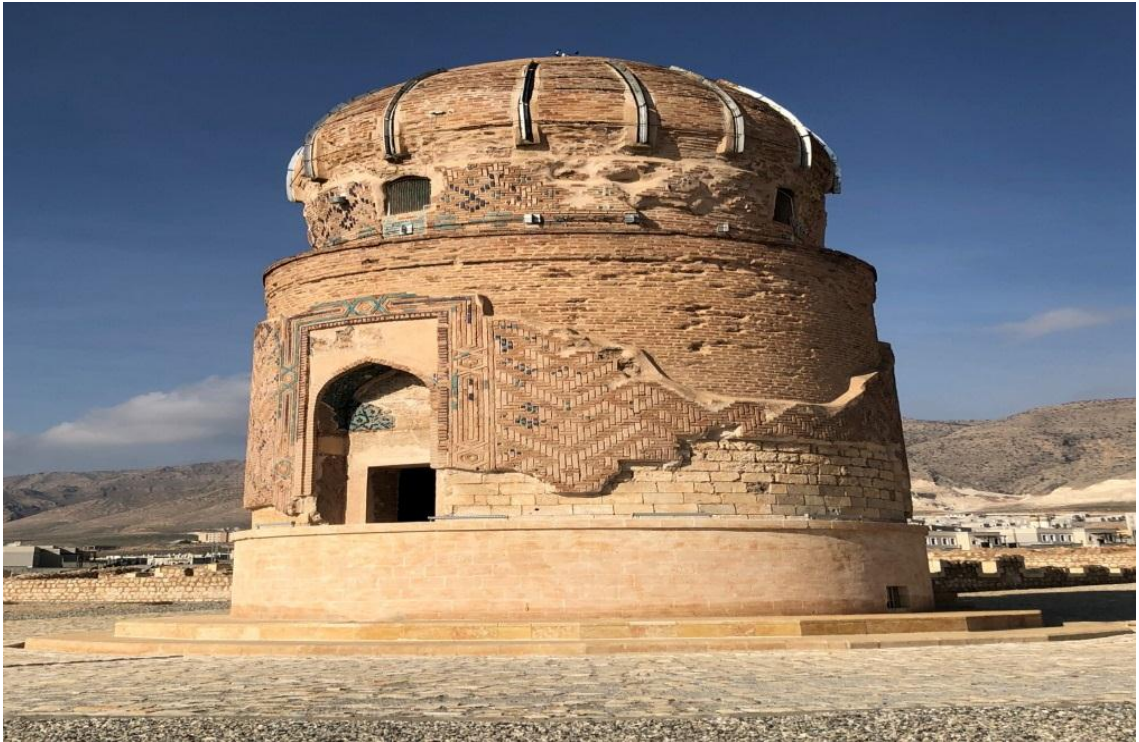

Fotoğraf 2.8.Hasankeyf’den bir görüntü

Hasankeyf’in tarihi eserleri, Ilısu barajının yapımı dolayısıyla yeni kurulan ilçeye taşınmaktadır. Yeni ilçe Hasankeyf’in yakınında suyun altında kalmayacak konumda inşa edilmiştir. Zeynel Bey Türbesi’nin taşınması büyük bir titizlikle yapılmış ve taşıma işlemi tek seferde tamamlanmıştır.

Fotoğraf 2.9.Zeynel Bey Türbesinin yeni yerinden görüntüsü.

Hasankeyf'e gelen turistlerin büyük kısmı GAP turları kapsamında başka bir bölgede konaklamakta veya ilçeye günübirlik gelmektedir. Hasankeyf'te bir adet pansiyon dışında konaklama yeri bulunmamaktadır. Bunun sonucunda ilçe sadece günübirlik gezi destinasyonu olarak değerlendirilebilmektedir. Ayrıca Ilısu Baraj Projesi ve bu nedenle yaşanan turizm konusunda ki belirsizlik bölgede yeni yatırım yapılamamasına sebep olmuştur. Hasankeyf ören yeri, mağaraları, kalesi, vadileri, kent harabeleri ve kanyonlarıyla çok geniş bir alanı kapsamakta, ilçe adeta bir açık hava müzesidir. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında Hasankeyf ilçe merkezi bir bütün halinde koruma altındadır. Kültür Bakanlığı tarafından ilçe 1978 yılında 1.derece arkeolojik ve tarihi sit alanı ilan edilmiştir. Mağaraların bazıları restoran olarak kullanılmaktadır. Kazı ve restorasyon çalışmaları 2008 yılından beri sürdürülmektedir. Ilısu Barajı'nın yapımı sebebiyle de kazı ve kurtarma çalışmalarına hız verilmiştir (DİKA, 2010).

Fotoğraf 2.10.Hasankeyf Asma Köprü

Hasankeyf Asma Köprüsü adını içinde bulunduğu köyden almıştır. Aynı ismi taşıyan bir piknik alanı mevcuttur. Piknik alanında bulunan restoran hem kendin pişir-kendin ye hem de lokanta gibi hizmet vermektedir. Piknik alanının rekreasyonel donatı (wc, lavabo, çöp kutusu, kamelya vb.) yönünden eksiği bulunmamakla beraber yeterli değildir.

Fotoğraf 2.11.Hasankeyf’den bir görüntü

Hala yapım aşamasında olan Ilısu Barajı enerji açısından çok önemlidir. Bunun yanı sıra turizm açısından da önemli olacaktır. Yapımı bittikten sonra özellikle su altı dalış turizmi için önemli bir zemin hazırlayacaktır (Batman Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, 2012).

Fotoğraf 2.12.Ilısu Barajı restorasyon çalışmaları

Hasankeyf’e gelen ziyaretçiler tarihi alanlarda hizmet veren çarşıdan hatıralık ve hediyelik eşyalar satın alabilirler.

Hasankeyf'te birçok restoran Dicle nehrinin kıyısında hizmet vermektedir. Bu restoranlardan Has Bahçede hem kendin pişir-kendin ye imkânı hem de hazır yiyecek bulma imkânı vardır. Rekreatif donatı yönünden eksikleri bulunan bahçede çocuk oyun alanı bulunmamaktadır. WC-lavabo bulunan bahçe temizlik ve çöp kutusu yönünden eksiktir. Bunun yanı sıra sadece hazır yiyecek bulma imkânı sunan restoran sayısı çok fazladır.

Fotoğraf 2.13. Hasankeyf Dicle Nehri kıyısı restoranlarından bir görüntü

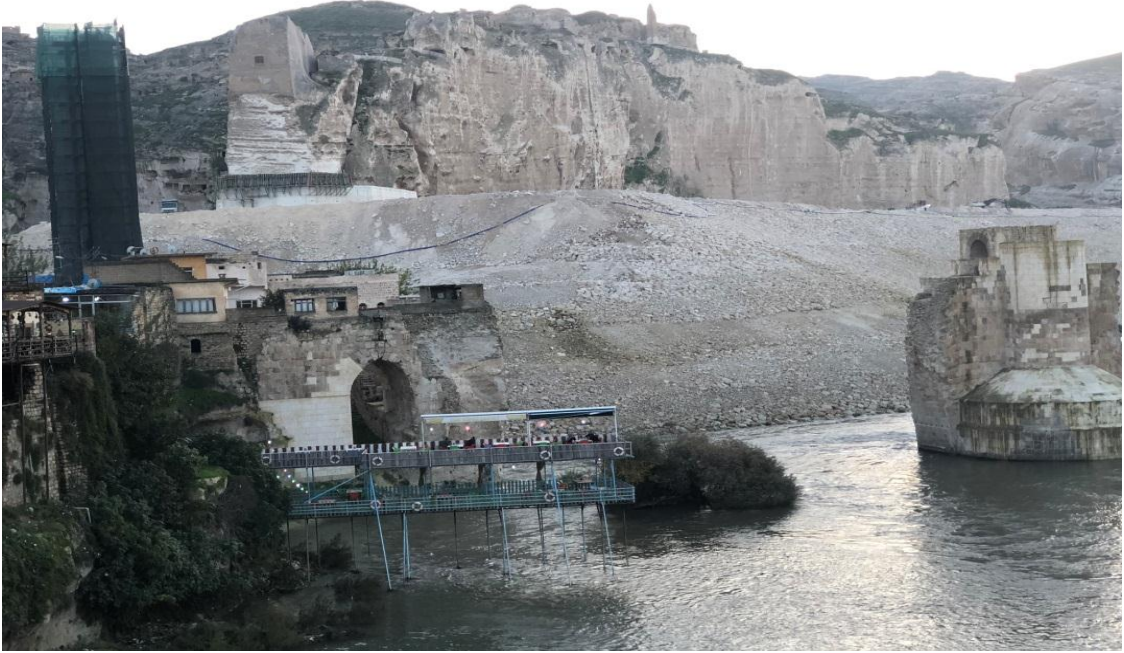

Dicle nehrinin kıyısında taht adı verilen yapıların üzerinde yemek yeme keyfi ne kadar güzel olsa da restoranların rekreatif donatı açısından eksiklikleri çok fazladır. Manzara ve yeşil alan bakımından yeterli olan restoranlar, çevre düzeni ve temiz alan açısından yetersiz bulunmaktadır. Çocuk oyun alanı bulunmayan restoranlarda wc-lavabo ya eksik ya da çok kirli görülmektedir.

Fotoğraf 2.14. Dicle nehri kıyısındaki restoranlardan bir görüntü

Fotoğraf 2.15.Dicle Nehri kıyısındaki restoranlardan bir görüntü

Fotoğraf 2.16.Hasankeyf restoranlarından bir görüntü

Fotoğraf 2.17.Hasankeyf'ten bir görüntü**Çizelge 2.1.** Hasankeyf Tarihi Alanları

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
Tarihi alan gezintisi	Otopark eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı tarihi eserlerdeki tahribat
Dinlenme	Konaklama yeri eksikliği	Yoğun kullanımdan kaynaklanabilecek çevre kirliliği
Piknik yapma	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği	
Manzara seyretme	Rekreasyonel donatı eksikliği (wc, lavabo, çöp kutusu)	
Hazır yiyecek bulma imkanı	Alt yapı ve üst yapı eksikliği(içme suyu, aydınlatma)	
Yürüyüş ve gezinti	Yoğun kullanımdan kaynaklanan rekreatif alan yetersizliği	
Fotoğrafçılık		
Çay bahçesi, büfe erişim kolaylığı		

2.6.2. Batman Çayı Kıyısı

Kaynağını Muş Güneyi Dağları'ndan alan Batman Çayı, üst Miyosen-Pliyosen boyunca Diyarbakır Havzası'nın doğu alanının dolmasını sağlamaktadır. Çay kuzey-

güney doğrultusunda konsekant biçimde akar ve tektonik hareketler sebebiyle de yükselen dağlık alanların alçak eşik alanlarına antesedans olarak gömülmüştür. Bu gömülmeye bağlı olarak çayın kuzeyinde yer alan Batman Baraj'ının inşa edildiği bölüm ise bir klüz biçiminde şekillenmiştir (Tonbul ve Sunkar, 2008).

İnceleme alanı geniş tabanlı olgun bir vadidir. Vadi'nin genişliği 1-2 km arasında değişmektedir ve vadi Batman Çay'ında örgülü bir drenaja sahip olmaktadır. Geçmişte geniş menderesli ve örgülü yapıyla akan çay günümüze kadar bu özelliğini koruyabilmiştir (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018)

Fotoğraf 2.18.Batman Çayı

Batman Çayı'nı Kayzer, Kulp ve Sason Çayları oluşturur. 115 km'lik bölümü Batman il sınırları içerisinde geçen ve uzunluğu 120 km olan Çay; Diyarbakır-Batman illeri arasında doğal bir sınır çizip Dicle Nehrine karışır. Tarihi Malabadi Köprüsünden sonra yatağını değiştirerek düz ve geniş bir araziye dağılan Batman Çayı; bu bölgede ara ara bataklıklar meydana gelmesine yol açarak ovanın verimli topraklarının büyük bir kısmının kullanılamamasına neden olmaktadır (Batman Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, 2012).

Batman Diyarbakır karayolu üzerinde bulunan tarihi Batman (Malabadi) Köprüsünün 700 metre kuzeyinde inşa edilen Batman Barajı; Batman iline 35 km uzaklıktadır. Dicle Nehri'nin ana kollarından biri olan Batman Çayı üzerine inşa edilen baraj enerji üretme, taşkınlardan koruma ve sulama sebebiyle inşa edilmiştir (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018)

Batman şehir merkezine 7 km uzaklıkta olan ve Batman Çayı üzerine inşa edilen On Kemerli Köprü ise döneminin bir mimarlık harikasıdır. 1944 yılında tamamlanan ve

o tarihte Devlet Demir Yollarını Batman'la birleştiren bu köprü tren geçişini sağlarken, insan ve hayvan geçişini de sağlayabilecek nitelikte inşa edilmiştir. On Kemerli Köprü'nün ayrı bir özelliği ise 1939-1944 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı tüm şiddetiyle devam ederken inşa edilmiş olmasıdır. Savaşa katılmayan Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün gücünü kalkınma ve imarı için sarf etmeye çalıştığının bir göstergesidir (Batman Belediyesi, 2018)

Fotoğraf 2.19.On Kemerli DDY Köprüsü

DSİ 10.Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Batman 103. Şube Müdürlüğü kontrolünde devam eden “Batman Çayı Islahı Projesi”, Malabadi Köprüsü’nden başlayarak Ilısu Barajı’nın maksimum su kotuna kadar 34 km’lik bir alanda karşılıklı iki set halinde yapılacaktır. Islah çalışması tamamlandığında ise Batman Çayı yatağında bulunan yerleşim yerleri ve arazi su taşkınlardan korunmuş olacak ve ortalama 3 bin hektar arazi tarıma elverişli hale gelecektir. Batman bu proje ile bölgenin en güzel yeşil kuşağında, rekreasyon alanları ile yürüyüş ve dinlenme alanlarına sahip olacaktır (Batman Valiliği, 2018).

Fotoğraf 2.20.Islah çalışması devam eden batman çayının bir görüntüsü

Sportif olta balıkçılığının yapıldığı Batman Çayı'nın yeni düzenlemelerle çehresinin değişmesi planlanmaktadır. Alanda oyun parkı, yeşil alan, restoran bulunmamaktadır. Özellikle yaz aylarında serinleme amaçlı yüzmeler boğulmalara sebebiyet vermektedir. Rekreatyonel donatı eksiklikleri (wc, içme suyu, yeşil alan, piknik masası v.b.) mevcuttur.

Çizelge 2.2.Batman Çayı Kıyısı

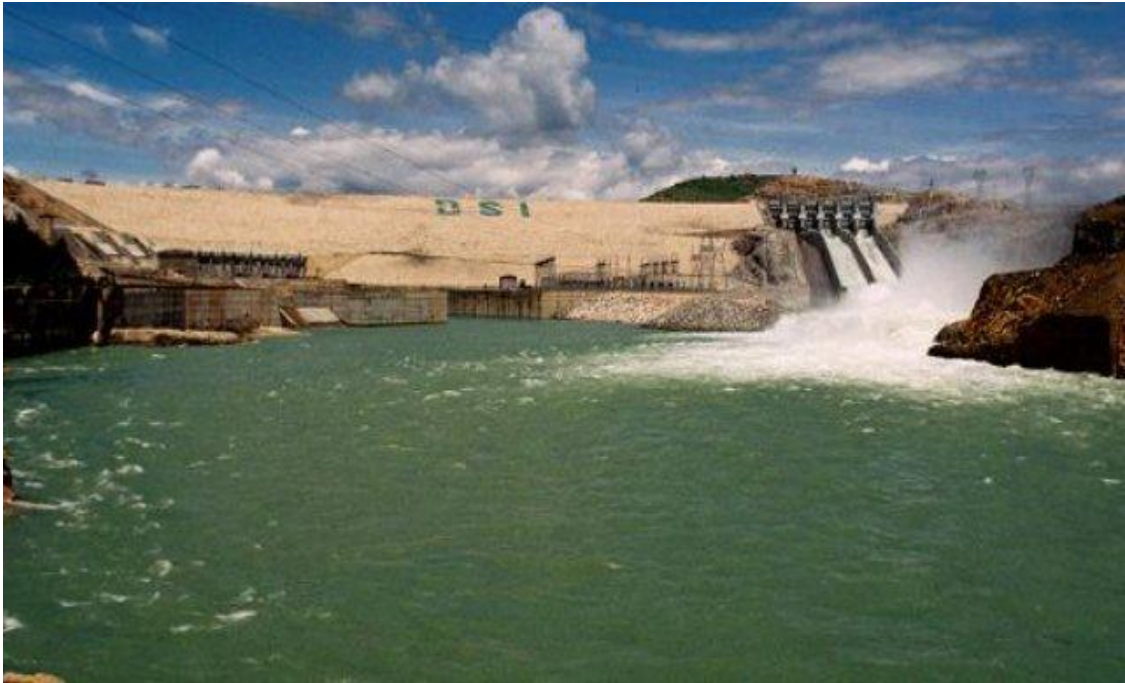
Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
Sportif olta balıkçılığı	Güvenlik görevlisi eksikliği	Kullanıma bağlı çevre kirliliği
Piknik yapma	Yeşil alan eksikliği	Tedbir eksikliğine bağlı boğulmalar
Dinlenme	Rekreatyonel donatı (wc, lavabo, mescit, kamelya, oturma bankı, çöp kutusu) eksikliği	
Manzara seyretme	Altyapı ve üstyapı eksikliği(aydınlatma, içme suyu)	
	Büfe, kafeterya, restoran eksikliği	
	Çocuk oyun alanı eksikliği	
	Boğulmaya karşı tedbir eksikliği	
	Çevre kirliliği	

2.6.3. Batman Baraj Gölü

Batman Baraj Gölü; Batman ve Diyarbakır illeri arasında doğal bir sınır çizen Batman Çayı üzerine kurulmuş olan, Batman iline 35 km uzaklıkta ve Batman-Diyarbakır karayolu üzerinde bulunan tarihi Malabadi (Batman) Köprüsünün 700 metre kuzeyinde bulunur. Dicle Nehrinin ana kollarından birini oluşturan Batman Çayı üzerine kurulu olan bu barajın kurulum sebebi enerji üretme, sulama ve Batman Çayı civarını su taşkınlarından korumaktır. Batman Barajının sol ve sağ sulama kanallarının ve diğer ünitelerinin de tamamlanmasıyla beraber; Dicle Nehrinin sol sahilleri ve Batman Çayının sağ sahilinde bulunan tarıma elverişli arazilerden toplamda 37.987 hektar arazi sulanmış olacak, 4000 hektar tarım arazisi sel ve benzeri taşkınlardan korunmuş olacaktır. Ayrıca yılda 483 milyon KW. Saat elektrik enerjisi de üretilmiş olacaktır (Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018)

Kamu malı olan Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) tarafından işletilen elektrik santrali 198.48 MW kurulu gücü ile Türkiye'nin 81. Diyarbakır'ın ise 2. büyük enerji santralidir. Ayrıca Türkiye'nin 24. büyük Hidroelektrik Santralidir. Batman Barajı ve HES ortalama 330.330.048 KW saat elektrik üretimi ile 99.798 kişinin günlük hayatında ihtiyaç duyduğu (sanayi, konut, ulaşım, çevre aydınlatması, resmi daire, vb.) elektrik ihtiyacını karşılayabilmektedir (Enerji Atlası, 2018).

Fotoğraf 2.21.Batman Baraj Gölü

Sportif olta balıkçılığının yanı sıra ağ balıkçılığında yapıldığı Batman Baraj Gölünde özellikle aynalı sazan, şabot ve sembelik balık türlerini görmek mümkündür.

Yöre Manzarası ile dikkatleri çekerken rekreasyonel donatı eksiklikleri (wc, lavabo, piknik masası, çöp kutusu vb.) mevcuttur. Ağaçlık ve yeşil alan eksiklikleri mevcut olup çevre kirliliği ve güvenlik eksiklikleri de mevcuttur.

Fotoğraf 2.22.Batman Baraj Gölü

Çizelge 2.3.Batman Baraj Gölü

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
Sportif olta balıkçılığı	Güvenlik görevlisi eksikliği	Kullanıma bağlı göl ve çevre kirliliği
Manzara seyretme	Yeşil alan eksikliği	Tedbir eksikliğine bağlı boğulma riski
Piknik yapma	Rekreasyonel donatı eksikliği(wc, lavabo, mescit, çöp kutusu, kamelya eksikliği)	
Dinlenme	Alt yapı ve üst yapı eksikliği (aydınlatma, içme suyu)	
Gezinti ve yürüyüş yapma	Boğulmalara karşı güvenlik eksiklikleri	
Ağ balıkçılığı	Çevre kirliliği	
	Restoran, büfe, kafeterya eksikliği Boğulmalara karşı tedbir eksikliği Çocuk oyun parkı eksikliği	

2.6.4. Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı

Gercüş 1926 yılına kadar Mardin'in Midyat ilçesine bağlı köy iken ilçe statüsü kazanmış ve daha sonra 1990 yılında Batman'a bağlanmıştır. Gercüş ilçesi sınırları içerisinde bulunan Kırkat Göleti 1984 yılında DSİ tarafından sulama amacıyla yapılmış yapay bir gölettir (Batman Belediyesi, 2018). GAP Projesi kapsamında sulama amacıyla yapılan göletin 12 dönümlük kısmında yapılan mesire alanı GAP Bölge Kalkınma İdaresi ile Gercüş Kaymakamlığı bütçesiyle ve İl Özel İdare'sinin teknik desteğiyle tamamlanmıştır. Gercüş Kırkat Göleti mesire alanında otopark mevcuttur. Mesire alanında çocuk oyun alanları, spor alanları, yürüyüş parkuru, oturma bankları, kamelya mevcuttur (Batman Valiliği, 2018).

Fotoğraf 2.23.Gercüş Kırkat Göleti'nden bir görüntü

Gercüş Kırkat Göleti mesire alanının rekreasyonel donatı eksiklikleri (wc, lavabo, mescit, çöp kutusu, kamelya, oturma bankları, piknik masası vb.) mevcut değildir. Alt yapı ve üst yapı (aydınlatma, içme suyu vb.) olanakları tam olmakla beraber çevresinde ve içerisinde restoran ve büfe bulunmamaktadır. Güvenlik faaliyetleri eksiktir. Ağaçlık ve yeşil alan olanakları yeterli değildir.

Çizelge 2.4.Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
Piknik yapma	Güvenlik görevlisi eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı gölet ve çevre kirliliği
Manzara seyretme	Yeşil alan eksikliği	Tedbir eksikliğine bağlı boğulma riski
Sportif olta balıkçılığı	Restoran, büfe ve kafeterya eksikliği	
Dinlenme	Ulaşım yetersizliği	
Gezinti ve yürüyüş yapma	Boğulmalara karşı tedbir eksikliği	
Spor yapma		
Çocuk oyun alanı		

2.6.5.Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı

Batman Valiliği İl Özel İdaresi tarafından Batman İli, Beşiri ilçesi, Kıra Dağı mevkiinde 49.3 hektarlık alana kurulmuştur. Doğaya, çevreye, çocuklara ve dolayısı ile gelecek nesillere yönelik bir mesire alanı olan Kıra Dağı Mesire alanı projesi tüm anlatımlarının tema ve alt temalarla bütünleştiği, sanatsal, tarihsel ve kültürel etkinliklerle desteklendiği bir projedir. Kıra Dağı Mesire alanı, çevreci ve dönüştürülebilir kaynaklar kullanılacak, binlerce ağaç ve çiçek dikilecek, eko sistemi koruyan, geliştiren, iyileştiren alanlar kazandıracaktır. Ziyaretçilerin doğayla iletişim kurmalarını, yeşil bir dünya için katkıda bulunmalarını sağlayacak mekanlar planlamıştır (Batman Valiliği İl Özel İdaresi, 2016).

Fotoğraf 2.24.Kıra Dağı İl Özel İdare mesire alanından bir görüntü

Mesire alanı içinde, kısa ve uzun yürüyüş güzergâhları planlanmış, ziyaretçilerin nefes alacakları dinlenme noktaları yapılacaktır. Alanı bütünüyle seyir imkânı olan

Seyir Amfi ve Festival alanı pek çok büyük aktiviteye ev sahipliği yapacaktır (Batman Valiliği İl Özel İdaresi, 2016).

Fotoğraf 2.25.Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı Amfi Tiyatro

Şehrimizde eksikliğin hissedildiği spor alanlarında başlıca futbol, basketbol, voleybol sahaları ve yürüyüş yolları yapılarak önemli ölçüde spor faaliyetleri eksikliğini giderecektir. Mesire alanının ana teması olarak spor faaliyetleri ve piknik-dinlenme alanı olarak iki kısım olarak planlanmıştır. Batman ilinde yaz aylarının kurak geçmesi ve yeşil alanların sınırlı olmasından dolayı, Kıra Dağı mevkiinde böyle bir projeye ihtiyaç duyulmuştur. Proje konusu faaliyetin işletmeye alınması ile birlikte gerek ziyaretçi potansiyeli gerekse katılımcı potansiyeli açısından öncelikle ilimiz turizmine önemli katkı sağlayacağı düşünülmekte olup, bu kapsamda yer seçiminde de bölgenin ulaşım, konaklama ve sosyal imkânları göz önünde bulundurulmuş ve söz konusu proje alanı belirlenmiştir (Batman Valiliği İl Özel İdaresi, 2016).

İki kısım olarak planlanan mesire alanının bir bölümünde sporsal faaliyetler için yapılan futbol sahası, basketbol sahası, çocuk oyun parkı, kamelyalar bulunurken, diğer kısmında ise amfi tiyatro, ağaçlık alan, spor aletleri ve kamelyalar bulunmaktadır. Rekreatif donatı eksikliği (wc, lavabo, mescit, çöp kutusu, vb.) mevcut değildir fakat temizlik problemi mevcuttur. Mesire alanının ziyaretçileri kendin pişir-kendin ye olanaklarıyla piknik yapabilir, spor sahaları ve spor aletleriyle diledikleri gibi sporsal faaliyetlerini gerçekleştirebilirler. Ayrıca ağaçlık alanda dinlenebilir, temiz hava

alabilir, piknik yapabilir, yürüyüş ve bisiklet yolunda gezinti yapabilir ve bisiklet sürebilirler. Mesire alanında lokanta ve büfe bulunmamaktadır. Alt yapı ve üst yapı eksiği (aydınlatma, içme suyu vb.) yoktur.

Çizelge 2.5.Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
Piknik yapma	Güvenlik görevlisi eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği
Gezinti ve yürüyüş yapma	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği	Ateş yakmaya bağlı yeşil alanda tahribat
Dinlenme	Otopark alanlarının yetersizliği	
Manzara seyretme	Rekreasyonel donatılarda (wc, lavabo, mescit vs.) kirlilik	
Sporsal faaliyetler(futbol sahası, basketbol sahası, spor aletleri, yürüyüş ve bisiklet parkuru)	Yeşil alan eksikliği	
Çocuk oyun alanı	Restoran, büfe, kafeterya eksikliği	
	Mevsimsel yoğun kullanıma bağlı rekreatif alan yetersizliği	

2.6.6.Kozluk Ayngebire Piknik Alanı

Kozluk Batman ilinin en büyük ilçesidir ve eski adı Hazo'dur. 1938 yılında ilçe olarak Siirt iline bağlanmış ve daha sonrada Batman iline bağlanmıştır. Siirt-Diyarbakır karayolunun 4 km kuzeyinde konuşlanmıştır. 1990 nüfus sayımına göre toplam nüfusu 64.222 dir. İlçenin kuzey bölümünden Pisiyar çayı akmaktadır. Güneydoğunun büyük dağlarından olan Mereto dağı ise ilçenin batısında bulunmaktadır. Kozluk Türkiye-İran karayolunun üzerinde bulunur. Kozluk dağ ile ovanın kesiştiği bir noktadadır. İlçede bulunan Ayngebire (Tosunpınar) bölgesi yer altı su kaynakları ve doğasıyla özellikle yaz için güzel bir tatil bölgesidir. Dağlardan ovaya bakan manzarası ile Kozluk görülmeye değer bir ilçedir (Batman Belediyesi, 2018).

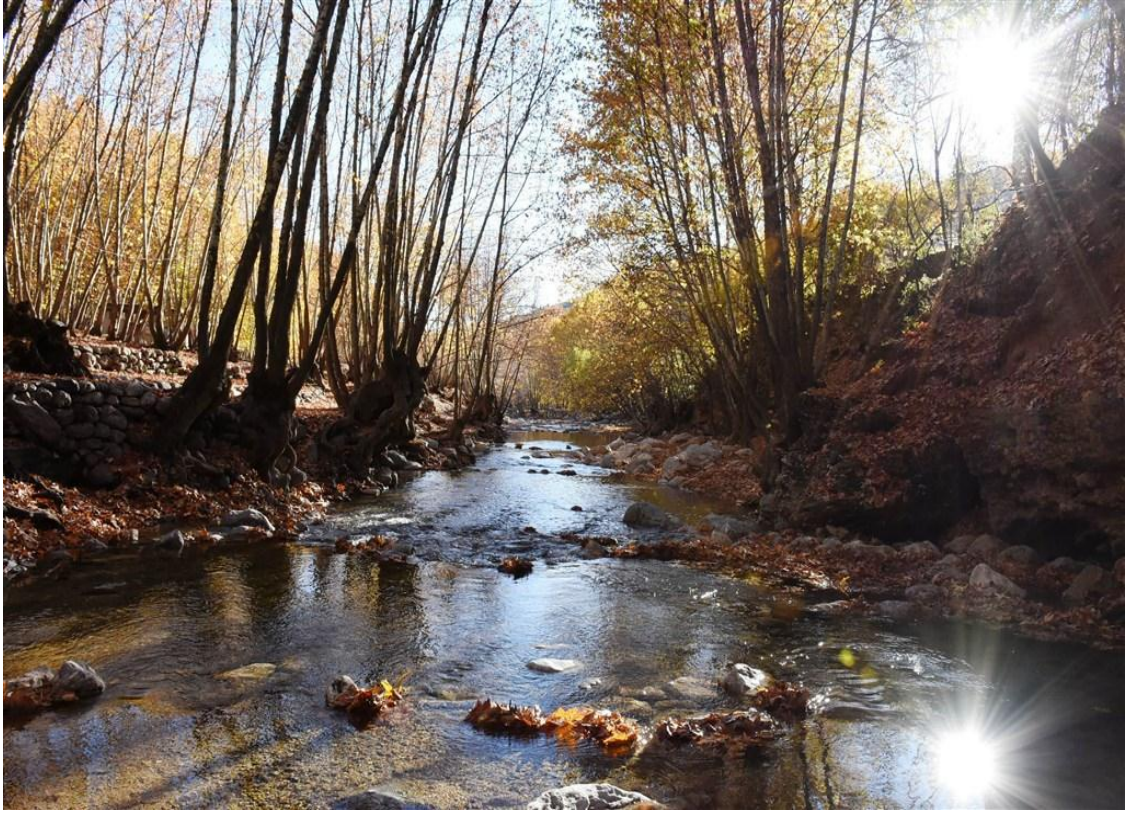
Batman Mereto dağları kırsalında da yetişen Ters Lale; Türkiye'de doğal haliyle Adıyaman, Siirt ve Hakkari de yetişen endemik bir türdür. Ters Lale (Fritillaria Imperialis), dünyanın en nadide çiçeklerinden biridir (Doğa Koruma ve Milli Parklar Batman Şube Müdürlüğü, 2018).

Fotoğraf 2.26.Kozluktan bir görüntü

Asuri’ler her sabah göbeğinden su yaymasından dolayı bu çiçeğe “Ağlayan Lale” ismini vermiş ve çiçeği kutsal saymışlardır. Günümüzde de çok değerli olan bu çiçeğin boyu 75 cm’yi bulur ve her dalında altı lale ters büyür. Bir doğa harikası olan çiçek Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu’nca koruma altındadır (Doğa Koruma ve Milli Parklar Batman Şube Müdürlüğü, 2018)

Doğal ve eşsiz tabiatıyla Kozluk Aynegebire Piknik Alanı’nda doğa yürüyüşleri, gezinti yapma, manzara seyretme, şehrin kirli ve yorucu havasından kurtulup temiz hava alma, piknik yapma ve dinlenme olanaklarını bulabiliriz. Her mevsimde güzel olan bu alan özellikle ilkbahar, yaz ve sonbahar aylarında daha çok misafir ağırlıyor. Ayrıca yazın kavurucu sıcaklarında ziyaretçilerine Aynegebire’nin içinden geçen Değirmendere Çayı’yla da serinleme ve muhteşem manzara seyrederek dinlenme imkanı sunuyor.

Fotoğraf 2.27.Kozluk Değirmendere Çayı

Müthiş doğasıyla gelen ziyaretçilerine doğa yürüyüşü ve doğa sporu olanakları da sunan Kozluk Ayngelibire Piknik Alanında bir adet aynı ismi taşıyan piknik işletmesi mevcuttur. Gelen ziyaretçilerine hazır yiyecek imkânı sunan işletme isteyenler için ise kendin pişir-kendin ye imkânı sunuyor. İnceleme alanında rekreatif donatı eksiklikleri (wc, lavabo, mescit, piknik masası, kamelya, çöp kovası vb.) mevcuttur. Yoğun kullanıma bağlı olarak çevre kirliliği mevcuttur. Alanda güvenlik görevlisi bulunmamaktadır. Çocukların eğlenebilecekleri park ve oyun alanı mevcut değildir. Alanda alt yapı ve üst yapı eksiklikleri (aydınlatma, içme suyu vb.) mevcuttur.

Çizelge 2.6.Kozluk Ayngelibire Piknik Alanı

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
Piknik yapma	Güvenlik görevlisi eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği
Gezinti ve yürüyüş yapma	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği	Ateş yakmaya bağlı yeşil alanda tahribat
Dinlenme	Otopark alanlarının yetersizliği	Yoğun kullanımdan kaynaklanabilecek bitki örtüsü tahribatı
Manzara seyretme	Rekreasyonel donatılarda (wc, lavabo, mescit vs.) eksiklik	
Sporsal faaliyetler(doğa sporları)	Alt yapı ve üst yapı(aydınlatma, içme suyu, yol)	

Doğa yürüyüşü ve gezinti	Restoran, büfe, kafeterya eksikliği
Fotoğrafçılık	Mevsimsel yoğun kullanıma bağlı rekreatif alan yetersizliği
Temiz hava alma	Ulaşım yetersizliği
	Çocuk oyun alanı eksikliği

2.6.7.Sason Çayı ve Sason Kanyonu

Sason ilçesinin Kuzeyinde Muş ili, Güneydoğusunda Kozluk ilçesi, Batısında Kulp ilçesi, Kuzeydoğusunda Mutki ilçesi ile sınırları çevrilmiştir. Alanı 661 km² rakımı ise 980 metredir. İlçenin yeryüzü şekilleri 60 milyon yıl önce üçüncü zamandaki (Tersiyer) jeolojik hareketlerin etkisiyle oluşmuştur. Alanının 636.050 dekarı dağlık arazi, 6000 dekarı yayla arazisi, 2400 dekarı ova arazisi, 16.500 dekarı da dalgalı arazidir. Yeryüzü şekilleri bakımından en çok dağların bulunduğu ilçedir. Sason ilçesinde ki yüksek dağlarımız yükseklik sıralamasına göre Aydın-tepe (Mereto) 2.973 metre, Sasonla Muş arasında Subaşı Dağı (Zoveser) 2.706 metre, ilçe merkezinin güneyinde Kuşaklı (Halkis) Dağı 1.947 metre, Dağçatı Köyünün 6km batısında Gökçekaradağ (Sintör) Dağı 1.473 metre ile Heybeli Köyünün 4 km. güneybatısında Taştepe (Golan) Dağı 1.473 metre bulunmaktadır (Sason Belediyesi, 2018).

İlçenin belli başlı akarsuları ise Sason ve Kayser çaylarıdır. Sason ve Kayser çayları Malabadi köprüsü civarında Kulp çayı ile birleşerek Batman çayını oluşturup güneye doğru akarlar ve Dicle nehriyle buluşurlar. Batman Barajı bu akarsulardan beslenir. Kayser çayı Batman-Diyarbakır illeri ile Sason-Kulp ilçelerinin idari sınırlarını çizerek sınır oluşturur. Sason ilçesinin iklimi Doğu Anadolu'nun karasal iklimi ile Geç Akdeniz iklimi arasında kalmış geçiş iklimi özelliği sergilemektedir. Yağışlı bir iklim özelliği taşıyan ilçeye yıllık ortalama 98 kg./metrekare yağış düşmektedir. İlçenin karakteristik bitki örtüsü ise meşe ağacıdır (Sason Belediyesi, 2018).

Mereto (Meleto) Dağı; Sason ilçesinin 11km kadar kuzeydoğusunda konumlanmıştır. Beyaz renkli kuvarsitlerden ve az miktarda metamorfik karbonatlardan oluşmuştur. Batman ilinden bakıldığında üçgen piramidini andıran dağın tepesinden bakıldığında bütün Diyarbakır Havzası seyredilebilir. Dağın tepe noktası ise Doğu Toroslar'ın en yüksek noktasıdır. Mereto 2.973 metre yüksekliği ile bölgenin en yüksek dağıdır ve tepesinde güney duvarı yıkılmış bir manastır vardır. İlçe merkezi Kuşaklı (Helkis) Dağı'nın batı kıyılarına kurulmuştur. İlçeye bağlı köyler ise; Meydan Dağı, Aydın-tepe (Mereto) ve Kuşaklı Dağı kıyılarında, bu dağların arasında kalan vadilerde

ve Batman İli yönüne doğru açılan havzada yerleşmişlerdir. Bunun nedeni ise ulaşımın daha elverişli oluşu, iklimin daha ılıman oluşu ve ekilecek toprakların daha bol oluşudur (Sason Belediyesi, 2018).

Sason ilçesini çepeçevre saran öfkeli doğası bölgeyle tam bir uyum ve bütünlük içerisinde olan sarp dağların tepesinden akarak vadilere ulaşan ıslıl ıslıl suların berraklığı davet eder gibi insanları çağırıyor ve eteklerindeki yeşilin ortasına sürüklüyor ve insanı kanını adeta kaynatıyor (Turizm Haberleri, 2018).

Fotoğraf 2.28.Sason'dan bir görüntü

Sason ilçesinin vadileri ve bu vadilerde akan dereler ve bu derelerin etrafındaki tarihi dokular bize adeta efsunlu bir görüntü sunar. Bu çetin coğrafyada bulunan Sason vadisi; farklı renkteki sivri kayalıkların ve yalçın dağların yükseltisi bize gökyüzünü izleyebilme ve kuş cıvıltılarını dinleme fırsatı sunuyor. Sason çok engebeli bir coğrafi yapıya sahiptir. Kuşaklı Dağının batı eteklerine kurulu olan ilçe; Meydanok, Mereto ve Kuşaklı dağları ile çevrilidir. Bu dağların içinde derin vadiler oluşmuş ve bu vadiler arasından geçen Sason çayına geçit vermişlerdir. Çayın akış yönünde birçok kanyon oluşmuştur ve bu kanyonlar su sporlarının yapılması için çok büyük olanaklar sunar. Ayrıca yüksekliği ortalama 3600 metreyi bulan ve Güneydoğu Torosların doruk noktası olan Mereto Dağı ise müthiş bir görsel şölen sunarak Diyarbakır'ın Bismil ilçesinin düzlüklerini ve ayrıca Batman ve Beşiri ovalarını izleme imkânı sunar. Ayrıca başı hep karlı olan Mereto dağı bize yamaç paraşütü yapmak için çok uygun alanlar da sunar. Çok eski dönemlere ev sahipliği yapmış olan Mereto Dağında birçok tarihi eser kalıntıları mevcuttur. Dağın tepesine yakın bir yerde yapılmış olan bir Manastır

bulunmaktadır. Manastırın güneye bakan duvarı yıkık durumdadır. Tarih kaynaklardan alınan bilgilere göre yıkıntının sebebi; 1. si 1984 ve 2. si 1904 yıllarında meydana gelen Sason isyanlarında Ermenilerin bu manastırı üs olarak kullanmalarındır (Turizm Haberleri, 2018).

Sason ve çevresi Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde Osmanlı hakimiyetine girmiştir. 1871 Diyarbakır Salnamesi'nde Siirt'e bağlı dört kazadan biri olarak yazılmıştır. 1984'te Bitlis'e bağlanan Sason'un merkezi Kablıcoz'dur. Meşrutiyet döneminden itibaren bölge devlete karşı itaatsizlik içindeydi. Bu itaatsizliğin en önemli sebeplerinden biri Ermenilerin ve bazı aşiretlerin çıkardıkları isyanlardı. Bu isyanlara karşı alınan tedbirlerin yetersizliği, ilkel bir hayat süren yöre halkını da içine katarak Cumhuriyet dönemine kadar sürmüştür (Kardaş, 2016)

Özellikle ilkbaharda eriyen kar suları ilçenin eğimli yamaçlarından süzülerek yer altı sularıyla birleşmesi ile coşkun hale dönüşen Sason Çayı ortalama 20 km yani Batman Barajına kavuşana kadar, gittiği güzergâh yokuş olduğu için su şiddetli akmaktadır. Buda bize Rafting sporu için güzel bir olanak sağlar (Sasun.org, 2018)

Sason yalçın dağları ve engebeli yapısı içinde çok sayıda gizemi ve güzelliği barındırıyor. Bu doğal güzelliklerden birisi "Zograt" Kanyon Vadisidir. Zograt Kanyonunu Sason'un Gürgenli bölgesinde yer alır. Kanyonun paha biçilemez derecede güzel görüntüsü gidilmeye ve görülmeye değer. Bunun dışında Şartakke, Yücebağ, Mereto ve Halkis bölgelerinde küçük-büyük kanyon vadiler de bulunmaktadır (MezopotamyaTravel, 2018)

Sason'un Yolüstü Köyü'nde sağlık turizmi açısından önemli olan doğal maden suyu kaynağı mevcuttur. Suyun taş düşürme açısından faydalı olduğu düşünülmektedir. Sason; vadileri ve doğal su kaynakları açısından çok zengindir. Bahar aylarındaki yoğun yağışlar ve eriyen karların oluşturduğu su kaynakları dağların yamaçlarından dışarıya fışkırdığı yerlerde çeşmeler ve doğal alanlar oluşturmuştur. Seveg, Ağde, Nabukhan, Seğan, Gundenu, Hiyan, Aynbizza, Sıltına gibi çok sayıda çeşme ve şelale mevcuttur ve yerel halkın hem sulama hemde içme suyu ihtiyacını karşılamaktadır (Sasun.org, 2018)

Fotoğraf 2.29. Seveg Çeşmesi

Fotoğraf 2.30. Ağde Çeşmesi

Sason ilçesine bağlı Gürgenli Köyü’nde “Miteng” Mezrasından başlayan ve Sason’un Dereköy bölgesine kadar uzanan “Zograt Kanyonu” görülmeye değer bir güzelliği içinde barındırıyor. Ayrıca Zograt Kanyonu’ndaki irili ufaklı mağaralar mağara turizmi açısından önemli iken, vadinin içinden akan temiz suyun oluşturduğu göletler ise müthiş bir manzara ve serinleme imkanı sunuyor. İlçede Zograt’tan başka

Yücebağ, Şartakke, Halkis ve Mereto bölgelerinde bulunan büyüklü küçüklü kanyonlar mevcuttur (Sasun.org, 2018).

Ayrıca bahar ayının geldiğinin habercisi olan ve bütün güzellikleri bağrında taşıyan ters lalelerin Sason vadisinde boy göstermesi mükemmel derecede hoş görünmektedir. Bu mevsimde Sason vadisi gezintiye çıkmak isteyenler için bir manzara tablosuna dönüşerek insanın ruhunda hissedeceği bir görüntü sunuyor. İnsanı cezbeden bu manzara içinde bulunduğu ruh halinden uzaklaştırıp ferahlayıp rahatlamasına neden oluyor (Turizm Haberleri, 2018).

İlçe doğal güzellikleriyle bize müthiş bir huzur verirken, yüksek dağlarıyla dağcılık ve dağ sporları, dağ ve doğa yürüyüşleri, oryantiring, manzara seyretme, her mevsim güzelliğini koruyan doğasıyla fotoğrafçılık, özellikle ilkbaharda coşan akarsularıyla su sporları,(rafting, kano), her zaman akan suları ile sportif balıkçılık yapma ve tarihi dokusuyla tarihi geziler yapma imkanları sunar. Ayrıca Kozluk-Sason yolu üzerinde bulunan ve Sason'a 8 km. uzaklıkta olan BATO (Batman Termal Otel)' ne gelen misafirlerine konaklama ve kaplıca imkânı sunar. İlçe merkezinde yemek yeme ve konaklayacak yerler mevcuttur.

Çizelge 2.7. Sason Çayı ve Sason Kanyonu

Rekreasyon Olanakları	Mevcut Sorunlar	Olası Sorunlar
Piknik yapma	Güvenlik görevlisi eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği
Gezinti ve yürüyüş yapma	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği	Ateş yakmaya bağlı yeşil alanda tahribat
Dinlenme	Çocuk oyun alanı eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı doğa tahribatı
Manzara seyretme	Rekreasyonel donatılarda (wc, lavabo, mescit vs.) kirlilik	
Su sporları(kano, rafting)	Üst yapı eksikliği (aydınlatma)	
Dağ sporları ve doğa yürüyüşü(oryantiring)	Restoran, büfe, kafeterya eksikliği	
Sportif balıkçılık	Ulaşım yetersizliği	
Tarihi alan gezintisi		
Fotoğrafçılık		
Sağlık turizmi (kaplıca, maden suyu)		

2.6.8.Yaşar Kemal Kent Ormanı

Batman merkezde, Batman'ın amlıtepe ve Belde mahalleleri arasında yer alır. Rakımı (deniz seviyesinden yüksekliği) 613 metredir. Yaklaşık olarak 150.000 metrekare alandan oluşan park adeta Batman'ın akciğerleri konumundadır. şehir merkezinde bulunuşu, konumu ve yeşil dokusuyla Batman şehir merkezinin önemli rekreasyon alanlarından birini oluşturmaktadır. Kent ormanının içinden Sol Sahil sulama kanalı geçmektedir ve sulama kanalında aydınlatma ve güvenlik eksikliği mevcuttur. Yaşar Kemal Kent ormanında piknik yapma alanları, ocuk oyun parkı, koşu, gezinti ve yürüyüş yapmak için yürüyüş parkuru mevcut durumdadır.

Fotoğraf 2.31. Yaşar Kemal Kent Ormanı

Batman'ın adeta akciğerleri konumunda olan park gelen ziyaretçilerine, doğa yürüyüşleri, doğa sporları, temiz hava alma, dinlenme ve manzara seyretme olanakları sunar.

Fotoğraf 2.32.Yaşar Kemal Kent Ormanı

Fotoğraf 2.33.Yaşar Kemal Kent Ormanı

Rekreasyonel donatılar (wc, lavabo, mescit vb.) açısından yetersiz olan kent ormanında; piknik masası, kamelya ve oturma bankları da eksiktir. Alt yapı ve üst yapı eksiklikleri (içme suyu, aydınlatma) de bulunan kent ormanında çevre kirliliği de mevcuttur.

Fotoğraf 2.34.Yaşar Kemal Kent Ormanı

Şehrin merkezinde bulunuşu ve etrafındaki restoran, büfe olanaklarına erişimin ve ulaşım imkânının rahat karşılanabilmesi kent ormanına olumlu bir hava katmasına rağmen ormanın içerisinde bu imkânlara ulaşmak mümkün değildir. Kent ormanında güvenlik görevlisi mevcut değildir.

Çizelge 2.8.Batman yaşar kemal kent ormanı

Rekreasyon olanakları	Mevcut sorunlar	Olası sorunlar
Piknik yapma	Güvenlik görevlisi eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği
Gezinti ve yürüyüş yapma	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği	Ateş yakmaya bağlı yeşil alanda tahribat
Dinlenme	Otopark alanlarının yetersizliği	
Manzara seyretme	Rekreasyonel donatılarda (wc, lavabo, mescit, kamelya, oturma bankı, piknik masası vs.) eksikliği	
Sporsal faaliyetler (spor aletleri ve bisiklet parkuru)	Alt yapı ve üst yapı eksikliği	
Çocuk oyun alanı	Restoran, büfe, kafeterya eksikliği	
	Sulama kanalındaki boğulmalara karşı tedbir eksikliği	

2.7. Şehir Merkezindeki Parklar

2.7.1.Kine-Em Parkı

Fatih mahallesinde bulunan Kine Em Parkı; Şafak, Fatih, Belde ve Çamlıtepe mahallelerini de birbirine bağlar (Batman Belediyesi, 2018).

Fotoğraf 2.35.Kine-Em Parkı

İçerisinde bulunan çocuk oyun parkı ve spor aletleri ile çocuklar hoşça vakit geçirirken ailelerde spor yapma imkânı bulurlar.

Fotoğraf 2.36.Kine-Em Parkı

Kine Em Parkı imkânlarıyla çocuk, genç ve yetişkinlere sporsal faaliyetler yapma imkânı sunuyor. İçerisinde bulunan basketbol sahası, bisiklet parkuru, yeşil alanı

ile yürüyüş ve gezinti yoluyla gelen ziyaretçileri basketbol oynama, yürüyüş ve gezinti yapma, temiz hava alma, dinlenme gibi olanakları bir arada bulabiliyor. Kine Em Parkının hemen yanından geçen demiryolunda ise hiçbir tedbir bulunmamaktadır.

Fotoğraf 2.37.Kine-Em Parkı

Parkta oturma bankları, kamelyalar mevcuttur. Alt yapı ve üst yapı (aydınlatma, içme suyu) eksiklikleri bulunmamaktadır. Rekreasyonel donatı eksiklikleri (wc, lavabo) mevcuttur. Parkta büfe ve kafeterya mevcuttur.

Fotoğraf 2.38.Kine-Em Parkı

Çizelge 2.9.Kine-Em Parkı

Rekreasyon olanakları	Mevcut sorunlar	Olası sorunlar
Piknik yapma	Güvenlik görevlisi eksikliği	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği
Gezinti ve yürüyüş yapma	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği	Yoğun kullanımdan dolayı yeşil alanda tahribat
Dinlenme	Demiryolu kazalarına karşı tedbir eksikliği	Tedbir eksikliğine bağlı demiryolu kazaları
Büfe-kafeterya imkanı	Rekreasyonel donatılarda (wc, lavabo, mescit vs.) kirlilik	
Sporsal faaliyetler(futbol sahası, basketbol sahası, spor aletleri, yürüyüş ve bisiklet parkuru)	Mevsimsel yoğun kullanıma bağlı rekreatif alan yetersizliği	
Çocuk oyun alanı	Restoran, büfe, kafeterya eksikliği	

2.7.2.Atatürk Parkı

Batman merkezde Bahçelievler mahallesinde bulunmaktadır. Şehrin büyük parklarından biridir. Yeşil alan açısından zengin olan park Batman Kentinin akciğerlerinden biridir.

Fotoğraf 2.39.Atatürk Parkı

Park şehir merkezinde oluşuyla, oturma bankları, kamelyaları, yeşil alanı, küçük süs havuzlarıyla şehrin uğrak yerlerinden biridir.

Fotoğraf 2.40.Atatürk parkı

Özellikle yaz aylarının çok sıcak ve kurak geçtiği ilde, yaşayanlara yeşil doğası ile biraz serinleme imkânı sunar.

Fotoğraf 2.41.Atatürk parkı

Fotoğraf 2.42. Atatürk Parkı

Park çevre temizliği ve temiz havasıyla gelen ziyaretçilerini bir an olsun şehrin yoğun havasından kurtarıyor.

Fotoğraf 2.43. Atatürk parkı

Konumunun şehir merkezinde oluşu ve etrafının kafe, büfe ve restoranla çevrili oluşu parka ılımlı bir hava katarken, parkın içinde bu imkânlarla ulaşılamamaktadır. Rekreatif donatılarda eksiklik (wc, lavabo, mescit) bulunmamakla birlikte yeterli değildir. Aydınlatma açısından yetersizliği bulunmayan park, içme suyu açısından yetersizdir. Çocuk oyun alanı bulunan parkta aileler çocuklarıyla beraber hoş vakit geçirebilirler.

Çizelge 2.10. Atatürk parkı

Rekreasyon olanakları	Mevcut sorunlar	Olası sorunlar
Çocuk oyun alanı	Mevsimsel yoğun kullanıma bağlı rekreatif alan yetersizliği	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği
Gezinti ve yürüyüş yapma	Yoğun kullanıma bağlı çevre kirliliği	Yoğun kullanımdan kaynaklanabilecek yeşil alanda tahribat
Dinlenme	Otopark alanlarının yetersizliği	
Manzara seyretme	Rekreasyonel donatılarda (wc, lavabo, mescit vs.) kirlilik	
Sporsal faaliyetler(spor aletler)	Alt yapı eksikliği (içme suyu)	
Büfe, restoran, kafeteryaya ulaşım kolaylığı		

2.7.3. Salih Özdemir Parkı

Batman merkezde, Yavuz Selim Mahallesinde (İpragaz) bulunur.

Fotoğraf 2.44. Salih Özdemir Parkı

Park yeşil alan yönünden zengin olup parkta kamelya ve oturma bankları mevcuttur.

Fotoğraf 2.45.Salih Özdemir Parkı

Parkta büfe-kafeterya mevcuttur.

Fotoğraf 2.46.Salih Özdemir Parkı

Parkta çocuk oyun alanı mevcuttur. Parkta rekreasyonel donatı eksikliği yoktur (wc, lavabo, kamelya, çöp kutusu, oturma bankı vb). Alt yapı ve üst yapı (aydınlatma, içme suyu) eksikliği yoktur. Park gelen ziyaretçilerine yürüyüş ve bisiklet yoluyla bisiklet sürme, yürüyüş yapma, dinlenme ve temiz hava alma imkânlarını sunar.

Çizelge 2.11.Salih Özdemir Parkı

Rekreasyon alanları	Mevcut sorunlar	Olası sorunlar
Yürüyüş ve gezinti yapmak	Güvenlik görevlisi eksikliği	Yoğun kullanımdan dolayı yeşil alanda tahribat
Dinlenme	Rekreasyonel donatı eksiklikleri (wc, lavabo, mescit vs.)	Çevre kirliliği
Çocuk oyun parkı	İçme suyu eksikliği	
Sporsal faaliyetler	WC, lavabo kirliliği	
Kamelya, oturma bankı	Mevsimsel yoğun kullanım	
Kafe, çay bahçesi, büfe, ulaşım kolaylığı		

III. BÖLÜM

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı ve verilerin analiz biçimine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada var olan durumu sorgulayan betimsel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 1996).

3.2. Araştırmanın Evren Örnekleme

Batman Kenti'nde yaşayan halkın rekreasyonel alanlarla ilgili düşüncelerini bulabilmek için araştırmamızda anket çalışması uygulanmıştır. Anket çalışmasının araştırma evrenini Batman Kent merkezinde ve ilçelerinde yaşayan bireyler oluşturmaktadır. Anket çalışmasıyla Batman Kentinde yaşayan bireylerin rekreasyonel faaliyetlerde bulunma durumları ankette verilen kişisel bilgilerle belirlenmeye çalışılmıştır.

Anket; 15-28 Haziran tarihleri arasında Batman Kent merkezinin yoğun yerlerinden biri olan Atatürk Park'ında ve Batman Kenti'nin İlçelerinde bulunan ve tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen kişilere araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anket doldurulmadan önce katılımcılara rekreasyon kavramı hakkında bilgi verilmiştir. Batman Kent nüfusu dikkate alınarak, hedef kitle sayısının belirlenmesi için örneklem büyüklüğünün saptanması formülünden faydalanılmıştır. Hedef kitle büyüklüğü (N) 585.252 kişidir. 0.05 örnekleme hatası ile örneklem büyüklüğü (n) 434 kişi olarak formülde yerine konarak hesaplanmıştır. Hedef kitledeki kişi sayısı bilindiğinden;

$$n = \frac{N \cdot t_2 \cdot pq}{d^2 \cdot (N-1) + t_2 \cdot pq} \text{ formülü kullanılmıştır. Formüllerde;}$$

$$n = N \cdot t^2 \cdot pq$$

$d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot pq$ formülü kullanılmıştır. Formüllerde;

N: Hedef kitledeki birey sayısı (585.252)

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)(0,5)

q: İncelenen olayın görülmeişi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)(0,5) t : $t_{\alpha/2} = 0,05$ serbestlik derecesinde teorik t değeri, tablo karşılığı 1,96'dır (1,96)

d: Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örneklem hatasıdır (0,05) (Karatay, 2010).

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Düner (2016) tarafından geliştirilen anket (Ek-1) ile toplanmıştır. Anket 30 sorudan oluşmaktadır. Anket formundaki soruların ilk altısı demografik sorular (cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek, aylık gelir, yaşanılan yer) yirmi üçü ise Batman'da yaşayan halkın rekreasyonel alanlarına ilişkin görüşlerini ve rekreasyon aktivitelerine katılımını ölçmek amacıyla hazırlanan sorulardan, son soru ise açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22 Paket programından yararlanılmıştır. Analizlerde betimsel istatistik tekniklerinden yüzde, frekans ve ortalamalar alınmıştır.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular çizelgeler halinde sunulmuştur.

Çizelge 4.1. Araştırmaya katılan bireylerin demografik bilgileri

Cinsiyet	n	%
Erkek	237	54,6
Kadın	197	45,4
Yaş		
<20	48	11,1
20-29	175	40,3
30-39	141	32,5
40-49	50	11,5
>49	20	4,6
Medeni durum		
Bekar	210	48,4
Evli	224	51,6
Eğitim Durumu		
İlköğretim	28	6,5
Lise	157	36,2
Üniversite	205	47,2
Yüksek lisans	40	9,2
Doktora	4	0,9
Meslek		
Memur	187	43,1
İşçi	65	15,0
Serbest	24	5,5
Öğrenci	129	29,7
Diğer	29	6,7
Aylık Gelir (TL)		
<1001	131	30,2
1001-2000	68	15,7
2001-3000	62	14,3
3001-4000	131	30,2
>4000	42	9,7
Yaşanılan yer		
İl merkezi	313	72,1
İlçe	101	23,3
Belde	6	1,4
Köy	14	3,2
Toplam	434	100

Çizelge 1' e göre araştırmaya katılan bireylerin %54,6'sını erkekler, %45,4'ünü ise kadınlar oluşturmaktadır. Bireylerin yaş dağılımına bakıldığında, %11,1' inin 20 yaş ve altındaki bireylerden, %40,3'ünün 20-29 yaş arası bireylerden, %32,5'inin 30-39 yaş

arası bireylerden, %11.5'inin 40-49 yaş arası bireylerden ve %4.6'sının ise 49 yaş ve üzeri bireylerden oluştuğu görülmektedir. Bireylerin %48.4'ünü bekar ve %51.6'sını ise evliler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin eğitim durumuna bakıldığında ise; büyük çoğunluğun üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Eğitim durumu olarak bireylerin %47.2'si üniversite, %36.2'si lise, %9.2'si yüksek lisans, %6.5'i ilköğretim ve %0.9'unu da doktora eğitimi alanlardan oluşmaktadır. Meslek olarak bireylerin %43.1'i memur, %29.7'si öğrenci, %15.0'ı işçi, %5.5'i serbest meslek ve %6.7'si ise diğer meslek grubu mensuplarıdır. Bireylerin aylık gelir düzeyine bakıldığında %30.2'lik bir kısmın 1000 TL altında, %30.2'lik bir kısmın ise 3001-4000 TL arasında aylık gelirinin olduğu görülmektedir. Geriye kalanların ise %15.7'si 1001-2000 TL, %14.3'ünün 2001-3000 TL ve %9.7'sinin ise 4000 TL ve üzerinde aylık gelirlerinin olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan bireylerin %72.1'inin kent merkezinde, %23.3'ünün ilçede, %1.4'ünün beldede ve %3.2'sinin ise köyde yaşadığı görülmektedir.

Çizelge 4.2. Anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilginiz var mıydı?

	Frekans	Yüzde
Evet	186	42,9
Hayır	248	57,1
Toplam	434	100

Çizelge 4.2' ye göre katılımcıların %42.9'unun anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilgisi olduğu, %57.1'inin ise anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilgisi olmadığı görülmektedir.

Çizelge 4.3.Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb) herhangi bir yere gider misiniz?

	Frekans	Yüzde
Evet	376	86,6
Hayır	58	13,4
Toplam	434	100

Çizelge 4.3' e göre katılımcıların %86.6'sı rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb.) herhangi bir yere gittiklerini, %13.4'ü ise rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb.) herhangi bir yere gitmediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.4.Rekreasyon alanlarında sizin için önemli olan öncelik nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

	Frekans	Yüzde
Doğal güzellik	365	34,4
Tarihi mekânlar	254	24,0
Avcılık/Balık tutma	65	6,1
Kamp yapma	105	9,9
Piknik yapma	195	18,4
Kaplıcalar	76	7,2
Toplam	1060	100

n:1060 (434 kişi arasında birden fazla şık işaretleyenler olduğu için 1060 cevap alınmıştır.)

Çizelge 4.4' göre katılımcıların %34.4'ü doğal güzellik, %24.0'ı tarihi mekanları, %6.1'i avcılık-balık tutmayı, %9.9'u kamp yapmayı, %18.4'ü piknik yapmayı ve %7.2'si ise kaplıcaları tercih ettikleri görülmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta katılımcıların büyük çoğunluğunun doğal güzellikleri tercih etmeleridir. Tarihi mekânları gezme ve piknik yapmayı da bireylerin rekreasyonel faaliyetleri arasında çok tercih ettiği görülmektedir.

Çizelge 4.5.En çok hangi mevsimi tercih edersiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

	Frekans	Yüzde
Yaz	149	23,5
Sonbahar	121	19,1
Kış	39	6,2
İlkbahar	272	42,9
Her mevsim	53	8,4
Toplam	634	100

(434 kişi arasında birden fazla şık işaretleyenler olduğu için 634 cevap alınmıştır.)

Çizelge 4.5.'e göre katılımcıların %42.9'u ilkbahar, %23.5'i yaz, %19.1'i sonbahar, %6.2'si kış ve %8.4'ünde her mevsimi tercih ettikleri görülmüştür. Batman kentinde kışlar kar yağışlı geçmese de soğuk, yazlar ise iklimi dolayısıyla çok sıcak geçer. Yaz aylarının çok kurak ve sıcak olmasından dolayı yöre halkının rekreasyonel aktivitelerine katılımı daha çok güneşli ve yeşil olan ilkbahar aylarında tercih ettikleri görülmüştür. Ayrıca yaz aylarının çok sıcak ve kurak geçmesi halkın yaz aylarında da serinleyip ferahlayacakları rekreasyonel alanları tercih ettiklerini göstermiştir.

Çizelge 4.6.Ne kadar süre ile rekreasyon faaliyetini gerçekleştirirsiniz?

	Frekans	Yüzde
Hemen hemen her gün	15	3,5
Haftada bir	56	12,9
Ayda bir kez	91	21,0
Yılda 1-2kez	164	37,8
Bayram ve tatil dönemi	87	20,0
Hiç	21	4,8
Toplam	434	100

Çizelge 4.6.'ya göre katılımcıların %3.5'i hemen hemen her gün, %12.9'u haftada bir, %21.0'ı ayda bir kez, %37.8'i yılda bir-iki kez, %20.0'ı bayram ve tatil dönemlerinde rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirdiklerini, %4.8'in ise rekreasyonel faaliyeti hiç gerçekleştirmediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.7.Rekreasyon faaliyeti için bütçe ayırıyor musunuz?

	Frekans	Yüzde
Evet	211	48,6
Hayır	223	51,4
Toplam	434	100

Çizelge 4.7.'ye göre katılımcıların %48.6'sı rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırırken, %51.4'ü ise rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırmadıkları görülmüştür.

Çizelge 4.8.Rekreasyon faaliyeti için ne kadar bütçe ayırırsınız?

Bütçe (TL)	Frekans	Yüzde
0-100	230	53,0
101-200	69	15,9
201-300	135	31,1
Toplam	434	100

Çizelge 4.8.'e göre katılımcıların %53.0'ı 0-100 TL, %15.9'u 101-200 TL ve %31.1'i ise 201-300 TL rekreasyon faaliyetleri için bütçe ayırdıkları görülmüştür.

Çizelge 4.9. En çok tercih ettiğiniz rekreasyon alanları nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

	Frekans	Yüzde
Hasankeyf Tarihi Alanları	322	28,9
Kozluk Aynegebire Piknik Alanı	157	14,1
Batman Çayı Kıyısı	91	8,2
Yaşar Kemal Kent Ormanı	25	2,2
Batman Baraj Gölü	66	5,9
Sason Çayı (Rafting, Kano, Oryantiring, Trekking)	53	4,7
Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı	63	5,6
Sason Kanyonu	29	2,6
Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı	170	15,2
Şehir Merkezindeki Parklar	140	12,5
Toplam	1116	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 1116 olmuştur.)

Çizelge 4.9.'a göre katılımcıların %28.9'unun Hasankeyf Tarihi alanlarını, %15.2'sinin Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanını, %14.1'inin Kozluk Aynegebire piknik alanını, %12.5'inin şehir merkezindeki parkları, %8.2'sinin Batman Çayı kıyısını, %5.9'unun Batman Baraj Gölünü, %5.6'sının Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanını, %4.7'sinin Sason Çayını, %2.6'sının Sason Kanyonunu ve %2.2'si ise Yaşar

Kemal Kent Ormanını en çok tercih ettikleri rekreasyon alanlarıdır.

Çizelge 4.10. Gittiğiniz yerlerde daha çok nelere ihtiyaç duyarsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

	Frekans	Yüzde
Masa-sandalye olmalı	249	25,7
Çocukların vakit geçirebileceği oyun parkı olmalı	211	21,8
Büfe – Lokanta olmalı	212	21,9
Ulaşım imkanları olmalı	296	30,6
Toplam	968	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 968 olmuştur.)

Çizelge 4.10.'a göre katılımcıların %30.6'sı gittikleri rekreasyon alanları için ulaşım imkanı, %21.9'u büfe-lokanta, %21.8'i çocukların vakit geçirebileceği oyun parkı ve %25.8'i de masa sandalye olmalı cevaplarını verdikleri görülmüştür. Sonuçlara bakıldığında oranların birbirine yakın olduğu anlaşılmaktadır. İlk sırayı ulaşım imkânları alırken sonrasında ise masa-sandalye, büfe-lokanta ve çocuk oyun parkı gelmektedir. Bir rekreasyon alanı için bu seçenekler vazgeçilmezdir. Batman kent merkezi ve ilçelerinde ise bu seçenekler tam olarak bulunmamaktadır. İl Özel İdare Mesire Alanı ve Gercüş Kırkat Göleti mesire alanında rekreasyonel donatılar daha yeterli olmasına rağmen büfe-lokanta imkânı ve ulaşım zorluğu bulunmaktadır.

Çizelge 4.11.Gittiğiniz yerlerde yemek ihtiyacınızda neyi tercih edersiniz?

	Frekans	Yüzde
Kendin pişir- kendin ye.	296	68,2
Lokantalı yerleri tercih ederim.	138	31,8
Toplam	434	100

Çizelge 4.11.'e göre katılımcıların %68.2'si kendin pişir-kendin ye yeme şeklini tercih ederken %31.8'i de lokantalı yerleri tercih ettiği görülmüştür.

Çizelge 4.12.Rekreasyon faaliyeti içerisinde Batman'ın halkına sunduğu olanaklar nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

	Frekans	Yüzde
Güzel bir hava ve iklime sahiptir	169	32,3
Rahatlatıcı ve dinlendirici bir yerdir	43	8,2
Kış ile yaz mevsimi ve dağ turizmi için önemli bir yerdir	173	33,0
Boş zamanlarımızı değerlendirebileceğimiz birçok yere sahiptir	139	26,5
Toplam	524	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 524 olmuştur.)

Çizelge 4.12.'ye göre katılımcıların %33.0'ı kış ile yaz mevsimi ve dağ turizmi için önemli bir yerdir derken, %32.3'ü güzel bir hava ve iklime sahiptir, %26.5'i boş zamanlarımızı değerlendirebileceğimiz birçok yere sahiptir, %8.2'sinin ise rahatlatıcı ve

dinlendirici bir yerdir cevaplarını verdikleri görülmüştür.

Çizelge 4.13.Sağlık turizmi açısından Batman Kaplıcaları'nı tercih eder misiniz?

	Frekans	Yüzde
Evet, yeterli donanım ve olanaklara sahiptir.	139	32,0
Hayır, yeterli olanak ve donanımına sahip değildir.	295	68,0
Toplam	434	100

Çizelge 4.13.'e göre katılımcıların %32'si Batman kaplıcalarını yeterli donanım ve olanaklara sahip bulurken, %68.0'ı ise Batman kaplıcalarını yeterli donanım ve olanaklara sahip bulmamaktadırlar. Sağlık turizmi bakımından değerli mineralleri bulunan fakat kaplıcanın yetersiz donanım ve olanaklara sahip olmamasından dolayı katılımcıların %68.0'ının kaplıcaları tercih etmedikleri görülmüştür.

Çizelge 4.14.Batman'a yakın bir ilde yaşasaydınız ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için gelir miydiniz?

	Frekans	Yüzde
Evet	254	58,5
Hayır	180	41,5
Toplam	434	100

Çizelge 4.14.'e göre katılımcıların %58.5'i Batman'a yakın bir ilde yaşamaları halinde ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için Batman'a geleceklerini, %41.5'i ise Batman'a gelmeyeceklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.15. Rekreasyon faaliyetleri Batman kentinin gelişimine sizce nasıl katkıda bulunuyor? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

	Frekans	Yüzde
Hava, su gibi doğal özellikler bakımından kent yaşamına büyük katkı sağlıyor	109	15,0
Pek çok sportif ve sosyal aktivitenin yapılabilirdiği bir alan olarak kent halkının sosyal yaşamına katkı sağlıyor	225	30,9
Kentin tanıtımını sağlıyor	183	25,1
Kentin turizmine katkı sağlıyor	212	29,1
Toplam	729	100

(Birden fazla seçenek işaretlendiği için n: 729 olmuştur.)

Çizelge 4.15.'e göre katılımcıların %30.9'u pek çok sportif ve sosyal aktivitenin yapılabilirdiği bir alan olarak rekreasyon faaliyetlerinin Batman kent halkının sosyal yaşamına katkıda bulunduğunu, %29.1'i kentin turizmine katkı sağladığını, %25.1'i kentin tanıtımını sağladığını ve %15.0'ı da hava su gibi doğal özellikler bakımından kent yaşamına büyük katkı sağladığını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.16.Rekreasyon faaliyetine katılma amacınız nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
--	----------------	--------------

Doğa yürüyüşü yapma	212	12,6
Kayak yapmak	28	1,7
Dağa tırmanmak	40	2,4
Dinlenmek	304	18,1
Piknik yapmak	268	15,9
Manzara seyretmek	230	13,7
Temiz hava almak	271	16,1
Gezinti yapmak	262	15,6
Kaplıcalardan yararlanmak	67	4,0
Toplam	1682	100

(434 kişi birden fazla şık işaretlediği için 1682 yanıt alınmıştır)

Çizelge 4.16' ya göre katılımcıların %12.6'sının doğa yürüyüşü yapmak, %1.7'sinin kayak yapmak, %2.4'ünün dağa tırmanmak, %18.1'inin dinlenmek, %15.9'unun piknik yapmak, %13.7'sinin manzara seyretmek, %16.1'inin temiz hava almak, %15.6'sı gezinti yapmak ve %4.0'ının ise kaplıcalardan faydalanmak amacıyla rekreasyonel faaliyete katıldıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.17. Gittiğiniz alanlardan istediğiniz gibi yararlanmanızı olumsuz olarak etkileyen sebepler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
Hava kirliliği	239	24,3
Su kirliliği	149	15,1
Gürültü	229	23,3
Trafik	121	12,3
Yoğun kullanım	246	25,0
Toplam	984	100

(Katılımcılar birden fazla seçeneği işaretlediği için n:984 olmuştur)

Çizelge 4.17'ye göre katılımcıların %24.3'ü hava kirliliğinin, %15,1'i su kirliliğinin, %23.3'ü gürültünün, %12.3'ü trafiğin ve %25.0'ı da yoğun kullanımdan dolayı rekreatif alanlardan olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuca göre katılımcıları gittikleri rekreasyon alanlarında en çok yoğun kullanım, hava kirliliği ve gürültü etkilemektedir.

Çizelge 4.18. Eğlenme, dinlenme, piknik, gezinti, hoşça vakit geçirmek gibi rekreasyonel amaçlarla gittiğiniz yerler de kaç saat kalırsınız?

	Frekans	Yüzde
Bir saatten az, kısa süreli	13	3,0
Bir kaç saat	170	39,2
Sabaktan öğlene kadar	12	2,8
Öğleden akşama kadar	92	21,2
Sabaktan akşama kadar	147	33,8
Toplam	434	100

Çizelge 4.18' e göre katılımcıların %39.2'sinin birkaç saat, %33.8'inin sabahtan akşama kadar, %21.2'sinin öğleden akşama kadar, %3.0'ının bir saatten az ve %2.8'inin ise sabahtan öğlene kadar rekreatif alanda zaman geçirdiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.19. Rekreasyon faaliyetine genelde kimlerle katılırsınız? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
Yalnız	10	1,9
Ailemle	273	52,0
Arkadaş grubumla	206	39,2
Akraba - yakınlarımla	36	6,9
Toplam	525	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:525 olmuştur)

Çizelge 4.19'a göre katılımcıların %52.0'si aileleri ile, %39.2'si arkadaş grubuyla, %6.9'u akraba ve yakınları ile rekreasyon faaliyetlerine katıldıklarını, %1.9'u ise rekreasyon faaliyetlerine yalnız katılmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.20. Rekreasyon alanlarına hangi ulaşım aracı ile gidersiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
Özel otomobille	306	65,2
Otobüsle	79	16,8
Arkadaş grubumuzla temin ettiğimiz araç ile	84	17,9
Toplam	469	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:469 olmuştur)

Çizelge 4.20'ye göre katılımcıların %65.2'si özel otomobili, %17.9'u arkadaş grubuyla temin edilen aracı, %16.8'inin ise otobüsle rekreasyon alanlarına gitmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 4.21. Batman kent merkezi ve ilçelerinde ki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli buluyor musunuz?

	Frekans	Yüzde
Evet	72	16,6
Hayır	362	83,4
Toplam	434	100

Çizelge 4.21'e göre katılımcıların %16.6'sı Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli bulurken, %83.4'ü Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.22. Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli buluyor musunuz?

	Frekans	Yüzde
--	---------	-------

Evet	39	9
Hayır	395	91
Toplam	434	100

Çizelge 4.22.'ye göre katılımcıların %9'unun Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli bulduklarını, %91'inin ise Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir.

Batman kent merkezi ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının sayısı fazla olmasına rağmen katılımcıların bu alanları eksik görme sebebinin, yeterli donanım ve olanaklara sahip olmamalarından kaynaklandığı söylenebilir. Rekreatif alanlar rekreasyonel faaliyet açısından yeterli donanım ve olanaklara sahip alanlar haline dönüştürüldüğünde hem rekreasyonel alan sayısı hem de rekreasyonel faaliyet çeşidi artabilecektir.

Çizelge 4.23. Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve kullanımının arttırılması için neler yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
Etkili reklam çalışması	157	22,8
Proje yarışmaları	310	45,1
Daha fazla bilgilendirme	221	32,1
Toplam	688	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:688 olmuştur.)

Çizelge 4.23.'e göre rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve kullanımının arttırılması için katılımcıların %32.1'i daha fazla bilgilendirme, %45.1'i proje yarışmaları ve %22.8'i ise etkili reklam çalışmasının yapılmasını istedikleri görülmüştür.

Çizelge 4.24. Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik hangi çalışmalar yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

	Frekans	Yüzde
Alan sınırlandırması	106	17,5
Ücretlendirme	120	19,8
Cezaların arttırılması	272	44,8
Özelleştirme	109	18,0
Toplam	607	100

(birden fazla seçenek işaretlendiği için n:607 olmuştur)

Çizelge 4.24.'e göre Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik olarak katılımcıların %44.8'inin cezaların arttırılması, %19.8'inin ücretlendirmenin yapılması, %18.0'ının özelleştirmeye gidilmesi ve %17.5'inin ise bu alanların sınırlandırması gerektiğini belirtmişlerdir.

Rekreasyon alanları ile ilgili sorunlarınız var mı varsa çözüm önerilerinizi yazar

mısınız? Açık uçlu sorusuna katılımcıların verdiği cevapların çoğunda Batman Çayı Kıyısının ıslah projesinin tamamlanması konusu mevcuttur. Uzun süredir devam eden ıslah çalışmalarının artık sona ermesi beklentisi içersinde olan Batman halkı yeni bir rekreasyon alanına kavuşmak istemektedir. Rekreasyon alanlarında rekreatif donatı eksiklikleri mevcuttur. Katılımcılar en çok bu konu hakkında yorumda bulunmuş ve rekreatif donatıların (wc, lavabo, mescit) olmaması veya eksik ve kirli bulunduğunu belirtmişlerdir. Rekreatif alanlarda çocuk oyun parkının bulunmamasını, kamelya, oturma banklarının eksik veya yetersiz olduğunu ve rekreasyon alanlarının yeşil alan bakımından eksik oluşunu da ayrıca görüş olarak belirtmişlerdir. Rekreasyon alanlarında yoğun kullanıma bağlı olarak çevre kirliliğinin oluşması, bu alanlarda temizlik ve güvenlik görevlisinin olmaması katılımcıların yazdığı görüşler arasında bulunmaktadır.

V. BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Batman Kenti kültürel zenginliği ve doğal güzellikleri ile Türkiye’de turizm merkezi olmaya aday kentlerden biridir. Kentte petrolün bulunması kentin gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. 1940 yılında kentte petrolün keşfedilmesiyle beraber kurulan yeni işletmelerin sayısı artmış ve buda beraberinde kent nüfusunu hızla artmıştır. 2007 yılında kurulan Batman Üniversitesi de bu nüfus artışını desteklemiştir. Yaşanan bu gelişmelerle beraber kentteki konut miktarı artmış, çevre kirliliği ve trafik baş göstermiştir. Bu olumsuzlukların giderek artması kent insanını rekreatif aktivitelere daha çok yönlendirmektedir. Bu kapsamda Batman kent merkezi ve ilçelerinin rekreasyon alanlarının halkın gözüyle incelendiği bu araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır;

Araştırmaya katılan halkın %42.9’unun araştırma anketine katılmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilgisi olduğunu, %57.1’inin ise anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında herhangi bir bilgisinin olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb.) herhangi bir yere gittiklerini daha çok doğal güzellikleri ve rekreasyonel aktivitelere katılımı daha çok güneşli ve yeşil olan ilkbahar aylarında tercih ettikleri görülmüştür. Katılımcıların yarısı rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırırken kalan diğer yarısı ise rekreasyonel faaliyetler için bütçe ayırmamaktadır.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulgu, katılımcıların %28.9’unun Hasankeyf Tarihi alanlarını, %15.2’sinin Kırda Dağı İl Özel İdare Mesire Alanını, %14.1’inin Kozluk Ayngebire piknik alanını, %12.5’inin şehir merkezindeki parkları, %8.2’sinin Batman Çayı kıyısını, %5.9’unun Batman Baraj Gölünü, %5.6’sının Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanını, %4.7’sinin Sason Çayını, %2.6’sının Sason Kanyonunu ve %2.2’si ise Yaşar Kemal Kent Ormanını en çok tercih ettikleri rekreasyon alanları olduğu görülmüştür. Katılımcıların gittikleri rekreasyon alanları için ilk sırayı ulaşım imkânları alırken sonrasında ise masa-sandalye, büfe-lokanta ve çocuk oyun parkı

gelmektedir. Bir rekreasyon alanı için bu seçenekler vazgeçilmezdir. Batman kent merkezi ve ilçelerinde ise bu seçenekler tam olarak bulunmamaktadır. İl Özel İdare Mesire Alanı ve Gercüş Kırkat Göleti mesire alanında rekreasyonel donatılar daha yeterli olmasına rağmen büfe-lokanta imkânı ve ulaşım zorluğu bulunmaktadır.

Katılımcıların büyük çoğunluğu kendin pişir-kendin ye yeme şeklini tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Sağlık turizmi bakımından değerli mineralleri bulunan fakat kaplıcanın yetersiz donanım ve olanaklara sahip olmasından dolayı katılımcıların büyük oranda kaplıcaları tercih etmedikleri, Batman'a yakın bir ilde yaşamaları halinde ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için Batman'a geleceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %30.9'u pek çok sportif ve sosyal aktivitenin yapılabildiği bir alan olarak rekreasyon faaliyetlerinin Batman kent halkının sosyal yaşamına katkıda bulunduğunu, %29.1'i kentin turizmine katkı sağladığını, %25.1'i kentin tanıtımını sağladığını ve %15.0'ı da hava su gibi doğal özellikler bakımından kent yaşamına büyük katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

Yine katılımcıların %12.6'sının doğa yürüyüşü yapmak, %1.7'sinin kayak yapmak, %2.4'ünün dağa tırmanmak, %18.1'inin dinlenmek, %15.9'unun piknik yapmak, %13.7'sinin manzara seyretmek, %16.1'inin temiz hava almak, %15.6'sı gezinti yapmak ve %4.0'ının ise kaplıcalardan faydalanmak amacıyla rekreasyonel faaliyetlere katıldıklarını, %24.3'ü hava kirliliğinin, %15.1'i su kirliliğinin, %23.3'ü gürültünün, %12.3'ü trafiğin ve %25.0'ı da yoğun kullanımdan dolayı rekreatif alanlardan olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuca göre katılımcıları gittikleri rekreasyon alanlarında en çok yoğun kullanım, hava kirliliği ve gürültü etkilemektedir. Katılımcıların %39.2'sinin birkaç saat, %33.8'inin sabahdan akşama kadar, %21.2'sinin öğleden akşama kadar, %3.0'ının bir saatten az ve %2.8'inin ise sabahdan öğlene kadar rekreatif alanda zaman geçirdiklerini, %52.0'si aileleri ile, %39.2'si arkadaş grubuyla, %6.9'u akraba ve yakınları ile rekreasyon faaliyetlerine katıldıklarını, %1.9'u ise rekreasyon faaliyetlerine yalnız katılmayı tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını ve Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli bulmadıklarını belirtmişlerdir. Batman kent merkezi ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının sayısı fazla olmasına rağmen katılımcıların bu alanları eksik görme sebebinin, yeterli donanım ve olanaklara sahip olmamalarından kaynaklandığı

söylenbilir. Rekreatif alanlar rekreasyonel faaliyet açısından yeterli donanım ve olanaklara sahip alanlar haline dönüştürüldüğünde hem rekreasyonel alan sayısı hem de rekreasyonel faaliyet çeşidi artabilecektir. Rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve kullanımının arttırılması için katılımcıların daha fazla bilgilendirme, proje yarışmaları ve etkili reklam çalışmasının yapılmasını istedikleri görülmüştür.

Batman kent merkezi ve ilçelerindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik olarak katılımcıların %44.8'inin cezaların arttırılması, %19.8'inin ücretlendirmenin yapılması, %18.0'ının özelleştirmeye gidilmesi ve %17.5'inin ise bu alanların sınırlandırması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcılar rekreatif alanlarda çocuk oyun parkının bulunmamasını, kamelya, oturma banklarının eksik veya yetersiz olduğunu ve rekreasyon alanlarının yeşil alan bakımından eksik oluşunu da ayrıca görüş olarak belirtmişlerdir.

Kişi başına düşen yeşil alanın miktarının 10 metre kare olması gerekirken Batman kenti için bu rakam 5 metre karedir. Bu da kent açısından önemli bir sorun oluşturmaktadır (Batman Belediyesi, 2017). Kentte bulunan yeşil alanların, kente güzel görünüm ve mekan düzenlemesi faydalarının yanı sıra ekolojik faydaları da bulunmaktadır. Bu faydalar; mikroklimatik etkisi, gürültü ve tozu engellemesi, canlılar için biyolojik yaşam yeri olması, rüzgâr için bir perde görevi üstlenmeleri, toprak ve su erozyonuna bir set olmaları biçiminde açıklanabilir. Mekanın düzenlenmesi görevi bakımından açık yeşil alanlar; kentsel yaşam alanı ve alt yapı tesisleri ile yerleşim alanının ulaşım kolaylığı için rezerv olması, doğa ile kentin mütakabil etkileşimine olanak sağlaması, kent-doğa etkileşimini sağlayan parçalı kent yapısına imkan sağlaması gibi birçok görevde bulunurlar (Dilek ve Açıksöz, 1997).

Batman halkının ve turistlerin günübirlik kullanımına cevap verebilecek, boş zamanlarını aktif ve verimli olarak değerlendirebilmeleri için yeterli özellikte rekreasyon alanı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmanın sonucunda Batman kentinin doğal ve kültürel kaynakları dikkate alınarak kentlinin ve kente gelen turistlerin ihtiyaçlarını nitelik ve nicelik bakımından yeterli alanlarda karşılayabilmeleri için önlemler alınması gerekmektedir.

Petrol işletmeleri dışında bölge halkının gelir kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Özellikle GAP Projesi tamamlandıktan sonra tarım alanında daha çok verim elde edeceği düşünülen kent nüfusunun daha çok artacağı da bir gerçektir. Batman kent merkezinde yeşil alanlar az bulunsa da özellikle Sason ve Kozluk ilçelerinde yeşil alanların çokluğu, dağları, akarsuları, kanyon ve vadileri ve kaplıcası ile doğa ve dağ

sporları, sağlık turizmi ve su sporları ile turizm merkezi olmaya adaydır. Kentin bu özellikleri değerlendirilmeli, desteklenmeli ve spor yarışmaları ile kentin tanıtımı yapılmalıdır.

Batman Kenti tarihi alanları ve doğal güzellikleri ile turizm bakımından önemlidir. Araştırma sonucunda katılımcıların en çok tercih ettiği yer Hasankeyf Tarihi Alanlarıdır. Fakat bu alanlarda dikkat edilmesi gereken önemli hususlar bulunmaktadır. Özellikle tarihi alan tahribatı bunların başında gelmektedir. Günöbirlik ziyaretçilerin büyük çoğunluğu şehir merkezinden bir kısmı ise çevre ilçe ve köylerden oluşmaktadır. Buna bağılı olarak da alanda yoğun kullanıma bağılı çevre kirliliğı meydana gelmektedir ve tarihi alan bakımsız kalmaktadır. Önemli bir turizm merkezi olan ilçede sadece bir tane pansiyon bulunmaktadır. Bu nedenle gelen turistler konaklayamamakta ve ya şehir merkezine ya da çevre illere yönlendirilmektedir. Batman kentinin sayı olarak çok rekreatif alanı bulunmasına rağmen en çok tercih edilen yerleri Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı ve Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı olmaktadır. Bunun sebebi ise bu alanlardaki rekreasyon donatılarının eksiksiz olmasıdır. Ayrıca katılımcıların gittikleri rekreasyonel alanların ulaşımının kolaylığını ve bulundukları rekreatif alanda büfe-lokanta, çocuk oyun park alanı, masa-sandalye bulunmasını tercih etmektedirler.

Kıra Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı; anket katılımcılarının ikinci tercih yeri olmuştur. İki bölüm halinde yapılan mesire alanının bir bölümü sporsal faaliyetler, diğör bölümü ise sanatsal faaliyetler (amfi tiyatro), dinlenme alanları ve yeşil alandan oluşmaktadır. Yeşil alan eksikliği dikilen ağaclar büyüdükçe giderilecek olan alanda büfe-lokanta bulunmayışı hazır yiyecek yemek isteyen ziyaretçilerini engellemektedir. Kamu işletmeleri veya özel işletmelerin bu alanda hazır yiyecek sağlamak için işletme açmaları gerekmektedir. Aynı sorun Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanında da karşımıza çıkmaktadır. Rekreatif donatı bakımından eksikliği bulunmayan mesire alanında büfe-lokanta imkânına ulaşılammamaktadır. Yerel yönetim veya özel işletmelerce gölet değerlendirilmeli, lokanta, büfe veya çay bahçesi imkânları sunan işletmeler kurulmalıdır. Göletin etrafı da yeşillendirilip gölette gezintiler düzenlenmelidir.

Batman kent merkezi ve ilçelerinde rekreasyon alanları sayı bakımından yeterlidir fakat yetersiz görölmektedir. Bu alanların eksik görölme sebebi yeterli donanım ve olanaklara sahip olmamasıdır. Rekreasyonel alanlar rekreasyonel faaliyet açısından yeterli donanım ve olanağına sahip alanlar haline dönüştürüldüğü zaman hem rekreasyonel alan sayısı hem de rekreasyonel faaliyet çeşidi artacaktır.

Batman Baraj Gölünün çevresine mutlaka bir mesire alanı oluşturulmalıdır ve

bir park işletim tesisi kurulmalıdır. Göletin belirli alanları kent halkının eğlenip dinlenebilecekleri ölçüde değerlendirilmelidir. Alana piknik masaları, kamelyalar, çocuk oyun alanları, çeşme, mescit ve wc-lavabo konulmalıdır. Yani alan bir rekreasyon alanına dönüştürülmelidir. Aynı şekilde Batman Çayı Kıyısına da uygun alanlara kamelyalar, oturma bankları, piknik masası, çeşme, çocuk oyun alanları ve wc-lavabo konulmalıdır. Batman Çayı ıslah projesi tamamlandığında ise çay kenarı bir rekreasyon alanı olarak, rekreatif donatı bakımından eksiksiz hizmet vermeye başlayacaktır.

Batman rekreasyonel aktivite bakımından fazla imkana sahip olmasına karşın, insanların tüm ihtiyaçlarına cevap verebilen rekreasyon alanı sınırlıdır. Bu sayı artırılmalıdır. Özellikle Sason kanyonu, çayı, vadileri ve insanı büyüleyen doğal güzellikleri rekreasyon alanlarının çoğaltılması ve etkili tanıtılmasıyla keşfedilebilir. Sason, dağ ve doğa sporları ve yüksek debiyle akan Sason çayında ise su sporları ile bir turizm merkezine dönüştürülebilir. Bu alanlara spor merkezleri kurulmalıdır. Spor yarışmaları yapılmalıdır. İlçe tüm güzelliğiyle tanıtılmalıdır.

Kozluk Ayngebire mesire alanı da doğal tabiat güzelliği ve içinden akan Değirmendere Çayıyla rekreasyon alanı olarak değerlendirilmelidir. Alana kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler veya özel işletme eliyle olsun rekreatif alanlar yapılmalıdır. Alan rekreasyonel donatı açısından tamamlanmalıdır. İçerisinde yürüyüş parkuru, çocuk oyun alanı, lokanta, büfe, çay bahçesi ve istenirse kendin pişir-kendin ye için piknik alanlarının da içinde bulunduğu tesisler kurulmalıdır ve bölgenin içinde bulunduğu doğal güzellikler değerlendirilmelidir.

Kent merkezinde bulunan Yaşar Kemal Kent Ormanında da düzenlemeler yapılmalıdır. Alan kullanım derecesinin azlığı sebebiyle kendi haline kalmış durumdadır. Bu durum da tercih edilme olanağını gitgide azaltmaktadır. Yeşil alan açısından yeterli olmayan kent merkezinde bulunan ve ulaşım açısından büyük kolaylıkları olan orman gerekli düzenlemeler yapılarak değerlendirilmeli ve cazip hale getirilmelidir. Küçük bir işletme kurularak çay bahçesi haline dönüştürülmelidir. Rekreasyonel donatılar tamamlanmalı ve bakımı ve temizliği yapılmalıdır. Kent ormanında güvenlik ve temizlik görevlisi çalıştırılmalıdır.

Şehir merkezinde yer alan Atatürk parkına ulaşım çok rahat yapılmaktadır. Bu nedenle park yoğun kullanın altındadır. Rekreasyonel donatı eksikliği bulunmayan parkta temizlik görevlisi çalıştırılmalıdır, oturma bankları ve kamelyaların sayısı artırılmalıdır. Ayrıca çocuk oyun parkı genişletilmeli ve çeşitlendirilmelidir. Doğal güzellik bakımından birçok yere sahip olan batman ili gerekli düzenlemeler yapıp,

rekreatif alanlar rekreasyon faaliyeti için uygun hale getirildiği takdirde kent halkı için daha cazip hale geleceği görülmüştür.

Batman kent merkezinde ve ilçelerinde rekreasyon alanlarının genel sorunu rekreatif donatıların temizlik bakımından yeterli olmamasıdır. Sayı olarak yetersiz ve temiz olmayan rekreatif donatılar anket sonucunda da katılımcıların önerileri arasında yer almaktadır. Yapılan öneriler arasında halkın bilinçlendirilmesi ve özellikle yoğun kullanım günlerinde bir temizlik personelinin bulundurulması gerektiğini belirtmişlerdir. Görevli bulundurulması belediye tarafından karşılanacağı gibi mesire alanlarına giriş-çıkış ücretlendirilerek de personel sağlanabilir.

Batman Kentinin rekreasyon problemlerinden birisi de ulaşım imkanlarının yetersizliğidir. Rekreasyon faaliyetinin yoğun olduğu günlerde belediye tarafından belirli bir ücret karşılığında servis aracı bulundurulması probleme çözüm olabilir.

Batman kent merkezi ve ilçelerinin genel olarak en önemli ihtiyaçları, kentteki yeşil ve açık alanlar rekreasyonel faaliyetlere uygun olacak şekilde planlanmalı ve yapısal ve bitkisel bakım ve onarımları tamamlanmalıdır. Rekreasyonel alanlar çeşitli yönlerle ilgi çekici hale getirilmeli, park alanlarında kültürel ve sosyal faaliyetler yılın her döneminde düzenlenmeli ve kent sakinlerine değişik aktiviteler sunulmalıdır. Özellikle gençlere ve çocuklara yönelik eğlenceli oyunlar, yarışmalar, gösteri ve sergiler düzenlenmeli sportif faaliyetler organize edilmelidir. Özellikle gençlerin sanatsal faaliyetlere ilgisi çekilmeli fotoğraf, resim, heykel, çini, seramik gibi performans sanatları için alanlar oluşturulmalıdır.

Endüstrileşme, kentleşme ve teknolojik gelişmelere paralel olarak bireylerin daha çok dinlenmeye ve sağlık açısından iyi oluşa ihtiyaç duydukları kuşkusuzdur. Bu noktada bireylerin boş zamanlarını verimli geçirmelerinde rekreasyon alanlarının sayı ve nitelik açısından yeterli olması önemlidir. Batman ilinde belirli halk grubuyla yürütülen bu araştırmanın daha geniş bir örneklem grubuyla yürütülmesi, diğer illerde de benzer araştırmaların yapılarak farklı yönler ile araştırma sonuçları tartışılabilir.

KAYNAKLAR

- Addington, J. E., 1993, %100 Düşünce Gücü, Çev. B. Çetinkaya, *İstanbul: Akkaş Yayınları*
- Alay, S., 2000, Relationship between time management and academic achivement of selected university students. *ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Ardahan, F., Turgut, T. ve Kalkan, A.K., 2016, Her yönüyle rekreasyon, *Detay Yayıncılık*. 1. Baskı. Ankara.
- Arıbal, G., 2013, Türkiye’de rekreasyonun kurumsallaşması ve ilk rekreasyon derneği, *Aydın: II. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, X-XI.
- Aslan, N., 2005, Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimi (Öğretmen yetiştiren kurumlarda karşılaştırmalı bir araştırma), *İzmir, Ege Üniversitesi Yayınları*.
- Bahadır, M., 2016, Antikçağ’dan günümüze boş zaman üzerine bir değerlendirme, *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1), 103-116.
- Balcı, A., 1990, Zaman Yönetimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(1), 95-102.
- Başaran, İ. E., 2008, *Örgütsel davranış: İnsanın üretim gücü*. Ekinoks Eğitim Danışmanlık.
- Başkan, A. H., 2016, Öğrenim alanlarına göre lise mezunlarının üniversite kazanma başarıları ile rekreasyon aktivitelerine katılmasındaki ilişki, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Anabilimdalı*, Ankara.
- Batman Belediyesi, 2018, <http://www.batman.bel.tr/icerik/110/86/nerede-gezilir-.aspx> (Erişim Tarihi: 15.11.2018).
- Batman Belediyesi, 2018, <http://www.batman.bel.tr/Content.aspx?Page=Tarihce> (Erişim Tarihi: 17.11.2018)
- Batman Belediyesi, 2017, <http://www.batman.bel.tr/icerik/25/726/aksoy-il-koordinasyon-kurulu-toplantisina-katildi.aspx> (Erişim tarihi: 13.11.2018)
- Batman Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, 2012, <http://batman.ormansu.gov.tr/Batman/AnaSayfa/sunumlar.aspx?sflang=tr> (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- Batman Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, 2012, http://bolge15.ormansu.gov.tr/15bolge/Libraries/Duyuru/Batman_D_T_M_P.sflb.ashx (Erişim Tarihi: 10.10.2018).

- Batman Çevre ve Orman İl Müdürlüğü, 2014, <http://batman.ormansu.gov.tr/Batman/AnaSayfa/sunumlar.aspx?sflang=tr> (Erişim Tarihi: 12.11.2018).
- Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018, <http://www.batmankulturturizm.gov.tr/TR-56599/dagcilik-ve-su-sporlari.html> (Erişim Tarihi: 13.10.2018)
- Batman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2018, <http://www.batmankulturturizm.gov.tr/TR-56579/batman-baraji.html> (Erişim Tarihi: 14.11.2018).
- Batman İl Nüfus Müdürlüğü, 2018, <https://www.nufusu.com/il/batman-nufusu> (Erişim Tarihi: 19.10.2018).
- Batman Valiliği, 2018, <http://www.batman.gov.tr/genel-bilgiler> (Erişim Tarihi: 20.10.2018).
- Batman Valiliği, 2018, <http://www.batman.gov.tr/batman-ayi-islak-projesi-basliyor> (Erişim Tarihi: 16.11.2018).
- Batman Valiliği, 2018, <http://www.batman.gov.tr/gercus-kirkat-goleti-mesire-alani-hizmete-acildi> (Erişim Tarihi: 13.11.2018).
- Batman Valiliği, 2018, <http://www.batman.gov.tr> (Erişim Tarihi: 10.11.2018).
- Batman Valiliği, 2016, Batman Valiliği İl Özel İdaresi Kıra Dağı Mesire Alanı Projesi, Proje Tanıtım Dosyası.
- Cılga, İ., 1997, Korumaya muhtaç çocuk ve gençlerin hakları, *SHÇEK Gençlik Dergisi*, 1, Ankara.
- Çelebi, N., 1991, Gençlik ve kültürel bütünleşme, aile araştırma kurumu, *Aile Yazıları* 2, Ankara.
- Çelebi, K., 2009, Kitâb-ı Cihânnümâ, Ankara, 1, 338.
- Demir, C., Demir, N., 2006, Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler ile cinsiyet arasındaki ilişki: lisans öğrencilerine yönelik bir uygulama, *Ege Akademi Bakış Dergisi*, 6 (1), 36-51.
- Dilek, F., Açıksöz, S., 1997, Ankara kentsel değişim sürecinde yeşil alan olgusunun bu gün ki durumu, *Ankara Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, syf: 127-137. TMMOB, Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara.
- DİKA, 2010, Dicle Bölgesi Turizm Sektör Raporu, http://www.dika.org.tr/photos/files/turizm_sektor_raporu.pdf (Erişim Tarihi: 13.11.2018).
- Düner, M., 2016, Erzincan kentinin rekreasyon alanları, Yüksek Lisans Tezi, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı*, Erzincan.

- Efil, İ., 2000, Sınıf yönetimi,(Ed. Küçükahmet, L.,) *Nobel Yayıncılık*, Ankara.
- Ekici, S., Bayrakdar, A., Odabaş, K., 2010, Emniyet müdürlüğü personelinin boş zamanları değerlendirme alışkanlıklarının araştırılması. *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 12(1).
- Emir, E., 2012, Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi: üniversite öğrencileri örneği, Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon.
- Enerji Atlası, 2018, <http://www.enerjiatlasi.com/hidroelektrik/batman-baraji.html> (Erişim Tarihi: 20.11.2018).
- Ertüzün, E., 2013, Kadınların sportif rekreasyonel aktivitelere ilişkin sağlık inançları, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- GAP Bölge Kalkınma İdaresi, 2018, <http://mezopotamya.travel/index.php/tr> (Erişim Tarihi:15.11.2018)
- Gibson, J., Wood, I., 2000, Vocational A-level leisure and recreation, *Longman*, England, Pearson Education Limited.
- Güçlü, N., 2001, Zaman yönetimi, kuram ve uygulamada eğitim yönetimi, 25 (25), 87-106.
- Gümüş, H., 2012, Fiziksel aktivite için park ve rekreasyon alanlarına gelen kullanıcıların mekan seçimi ve aktiviteye katılımını etkileyen faktörler, Yüksek Lisans Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Gümüş, H., 2016, Rekreasyonel alanların kullanım etkenlerinin incelenmesi, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Güngörmüş, H. A., 2007, Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler, Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Hasankeyf Arkeolojik Kazıları, 2018, <http://www.xn--hasankeyfkazlar-jlcd.org.tr/hasankeyf/> (Erişim Tarihi: 23.10.2018).
- Hazar, A., 2003, Rekreasyon ve Animasyon: Rekreasyon ve animasyon teorisi, animasyon hizmetlerinin yönetimi, geleneksel kültür canlandırması, uygulamalı animasyon etkinlikleri, *Detay Yayıncılık*.
- Hull, R. B., 1990, Mood as a product of leisure: Causesand consequences, *Journal Of Leisure Research*, 22(2).
- Işık, D., 2010, Erciyes Dağı'nın turizm ve rekreasyon bakımından kayseri kenti için önemi, Yüksek Lisans Tezi, *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı*, İzmir.

- Jensen, C., R., 1995, Outdoor recreation in america, Fifth Edition, *Human Kinetics*, USA.
- Karaküçük, S., 1999, Rekreasyon, *Bağırın Yayınevi*, Ankara.
- Karaküçük, S., 1999, Rekreasyon serbest zamanları değerlendirme, 3.Baskı, Ankara.
- Karaküçük, S., 2005, Rekreasyon: Boş zamanları değerlendirme, 5. Baskı, *Gazi Kitapevi*, Ankara.
- Karaküçük, S., Gürbüz, B., 2007, Rekreasyon ve Kent(li)leşme, *Gazi Kitapevi*, Ankara (35)
- Karaküçük, S., 2008, Rekreasyon boş zamanları değerlendirme, 6. Baskı, *Gazi Kitapevi*, Ankara.
- Karaoğlu, A., D., 2006, Üst düzey yöneticilerin zaman yönetimi, Yüksek Lisans Tezi, *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Balıkesir.
- Karasar, N., 1996, Araştırmalarda rapor hazırlama, 8.Baskı, 3A *Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd. Şirketi*, Ankara.
- Karatay, M., 2010, Araştırmada Örneklem.
- Kardaş, T., Balci, A. 2016, Inter-societal security trilemma in Turkey: understanding the failure of the 2009 Kurdish Opening. *Turkish Studies*, 17(1), 155-180.
- Kaya, S., 2003, Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin boş zaman değerlendirme eğilimi ve etkinliklerin sosyalleşmesi, Yayımlanmamış Doktora Tezi, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilimdalı*, Ankara.
- Kaya, L. G., 2006, Turizm ve rekreasyon planlaması, *İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü*, Malatya.
- Kılbaş, Ş., 2010, Rekreasyon boş zamanı değerlendirme, 4.Baskı, *Gazi Kitabevi*, Ankara.
- Koçyiğit, M., Yıldız, M., 2014, Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2, 211-223.
- Kongar, E., 1979, Toplumsal değişme kurumları ve Türkiye gerçeği, *Bilgi Yayınevi*, Ankara.
- Köknel, Ö., 1979, Cumhuriyet gençleri ve sorunları, *Cem Yayınevi*, İstanbul.
- McLean, D., D., ve Hurd, A., R., 2012, Recreation and leisure in modern society, (Ninth Ed.) *Jones and Bartlett Learning*.
- Mills, T.M., 1984, The sociology of small groups, *Prentice Hall Inc.*, New Jersey

- Oğuzoğlu, Y., 1997, Hasankeyf, DİA, XVI, İstanbul, 364-368.
- Önder, S., 2003, Selçuk üniversitesi öğrencilerinin rekreasyonel eğilim ve taleplerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma, *Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 17, 32.
- (ÖSYM) Yüksek Öğretim Kurumu, 2017, Devlet Üniversiteleri, <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz;jsessionid=060AB46969E06986A902BA6EFB2071E2> (03.08.2018 Erişim tarihi)
- Özbey, S., Çelebi, M., 2011, Rekreasyon temelleri içinde: N. Mirzeoğlu (Edt.), Spor bilimlerine giriş, *Ankara: Spor Yayınevi*, s. 241-270.
- Sertkaya, Ş., 2001, Bartın ili kıyı bölgesi'nin turizm ve rekreasyon potansiyelinin saptanması ve değerlendirilmesi üzerine bir araştırma, Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı*, Ankara.
- Sason Belediyesi, 2018, <http://www.sason.bel.tr/Sason.aspx?id=2> (Erişim Tarihi: 15.11.2018).
- Star Gazetesi, 2018, <https://www.star.com.tr/yerel-haberler/batmanda-sonbahar-178113/> (Erişim Tarihi: 19.11.2018).
- Şahin, İ., Kocabulut, Ö., 2014, Sportif rekreasyon aktivitelerine düzenli katılımı engelleyen faktörlerin incelenmesi: Akdeniz üniversitesi turizm fakültesi öğrencileri üzerine bir araştırma, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 1(2), 46-67.
- Şener, G., 2009, Türkiye’de Facebook kullanımı araştırması, *XIV. Türkiye’de İnternet Konferansı*, 12-13.
- Tezcan, M., 1991, Gençlik sosyolojisi yazıları, *Gündoğan Yayın*, Ankara.
- Tezcan, M., 1993, Serbest zamanlar sosyolojisi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*, No:174, Ankara.
- Tezcan, M., 1994, Serbest zamanların değerlendirilmesi sosyolojisi, 4.Baskı, *Atilla Kitapevi*, Ankara.
- Torkildsen, G., 2005, Leisure and recreation management. 5th Edition, *Routledge. Londra: Taylor and Francis Group*.
- Tonbul, S., ve Sunkar, M., 2008, Batman şehrinde yer seçiminin jeomorfolojik özellikler ve doğal risk açısından değerlendirilmesi, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu*, 103-114, Çanakkale.
- Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, 1978, Turizm Planlaması Genel Müdürlüğü, Metropolitan Alan Rekreasyon Master Planı. Ankara.

- Turizm Haberleri, 2018, <http://www.turizmh Haberleri.com/koseyazisi.asp?ID=2559> (Erişim Tarihi: 19.11.2018).
- Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları, 2018, <http://www.tcdd.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 11.11.2018).
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2018, [http://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/BATMAN_icdr2016\(2\).pdf](http://webdosya.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/BATMAN_icdr2016(2).pdf) (Erişim Tarihi: 11.11.2018)
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2018, http://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/icerikler/plandegisikligiraporu_25012018-20180221150202.pdf (Erişim Tarihi: 08.09.2018).
- Uzun, G., Altunkasa, F. M., 1991, Rekreatyonel planlamada arz ve talep, *Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi*, 6, Adana.
- Uzun, G., Altunkasa, F. M., 1997 Rekreatyonel planlamada arz ve talep, Genel Yayın No:6 Yardımcı Ders Kitapları Yayın No:1, *Çukurova Üniversitesi Yayınevi* Adana.
- Whittaker, D. And Shelby, B., 1988, Types of norms for recreation impacts: Extending the social norm concept, *Journal of Leisure Research*, 20(4), 261-273.
- Wilson, J., 1980, Sociology of leisure, *A Review of Sociology*, 6(1), 21-40.
- Yetim, A., 2011, Sosyoloji ve spor, *Berikan Yayınevi*, Ankara
- Yılmaz, B., Aksaçoğlu, G. A., 2007, Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi, *Türk Kütüphaneciliği* 21,1.
- Yüncü, D., Coşkun, İ., O., Sevil, T., Özel, Ç., H., Yüncü, H., R., ve Şimşek, K., Y., 2013, Rekreatyon yönetimi, *Anadolu Üniversitesi Yayınları*, Eskişehir.
- Zorba, E., 2002, Türkiye’de rekreatyona bakış, gelişimi ve beklentiler, *7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Panel Kitabı*, 185-194. Antalya.
- Zorba, E., 2007, Türkiye’de rekreatyona bakış açısı ve gelişimi, *Gazi Haber Dergisi*, 2-55, Ankara.
- Zorba, E., 2008, Türkiye’de rekreatyona bakış açısı ve gelişimi, *Gazi Haber Dergisi*, 52-55.

EKLER

EK-1

Sayın Katılımcı;

Bu anket Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Doç. Dr. H. Murat ŞAHİN'in danışmanlığında hazırlamakta olduğum **“Batman Kent Merkezinde ve İlçelerinde Bulunan Rekreatyon Alanlarının İncelenmesi”** konulu yüksek lisans tezi çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Anketteki bilgiler yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Ankete vereceğiniz samimi cevapların tez çalışmama büyük katkısı olacaktır. Anketi cevaplamaya ayırdığınız zaman ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim.

Neslihan EKİNGEN

Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencisi

A. KİŞİSEL ÖZELLİKLER

1. **Cinsiyetiniz** : () Bayan () Bay
2. **Yaşınız** : () 20 yaş altı () 20-29 yaş arası () 30-39 yaş arası
() 40-49 yaş arası () 50 yaş üstü
3. **Medeni haliniz** : () Bekar () Evli
4. **Mezun olduğunuz okul:** () İlköğretim () Lise () Üniversite
() Yüksek Lisans () Doktora
5. **Mesleğiniz** : () Memur () İşçi () Serbest meslek
() Öğrenci () Diğer (belirtiniz).....
6. **Aylık geliriniz** : () 1000 TL den az () 1001-2000 TL arası () 2001-3000 TL arası
() 3001-4000 TL arası () 4000 TL üzeri
7. **Yaşadığınız yer** : () İl Merkezi () İlçe () Belde () Köy

B. KATILIMCI TERCİHLERİ HAKKINDA

1.Anketi yapmadan önce rekreasyon kavramı hakkında bir bilginiz var mıydı?

☐ Evet, var. ☐ Hayır, yok.

2.Rekreatif ve turistik etkinliklerde bulunmak için (tarihi yerleri, doğal alanları, kamping, spor, piknik, gezinti vb) herhangi bir yere gider misiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

3.Rekreasyon alanlarında sizin için önemli olan öncelik nedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

☐ Doğal güzellik ☐ Tarihi mekanlar

☐ Avcılık / Balık tutma ☐ Kamp yapma

☐ Piknik yapma ☐ Kaplıcalar ☐ Diğer.....

4.En çok hangi mevsimi tercih edersiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

☐ Yaz

☐ Sonbahar

☐ Kış

☐ İlkbahar

☐ Her mevsim

5.Ne kadar süre ile rekreasyon faaliyetini gerçekleştirirsiniz?

☐ Hemen hemen her gün

☐ Haftada bir

☐ Ayda bir kez

☐ Yılda 1 – 2 kez

☐ Bayram ve benzeri tatil dönemlerinde

☐ Hiç

6.Rekreasyon Faaliyeti için bütçe ayırıyor musunuz?

☐ Evet (Yanıtınız evetse 7. soruya geçin)

☐ Hayır (Yanıtınız hayır ise 8. soruya geçin)

7.Rekreasyon faaliyeti için ne kadar bütçe ayırırsınız?

☐ 50- 100 TL ☐ 100- 250 TL ☐ 250 ve üstü

8.En çok tercih ettiğiniz rekreasyon alanları nerelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Hasankeyf Tarihi Alanları

☐ Kozluk Aynegebire Piknik Alanı

☐ Batman Çayı Kıyısı

☐ Yaşar Kemal Kent Ormanı

☐ Batman Baraj Gölü

☐ Sason Çayı (Rafting, Kano, Oryantiring, Trekking, Zipline)

☐ Gercüş Kırkat Göleti Mesire Alanı ☐ Sason Kanyonu

☐ Kırda Dağı İl Özel İdare Mesire Alanı ☐ Şehir Merkezindeki Parklar

9.Gittiğiniz yerlerde en çok nelere ihtiyaç duyarsınız? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Masa-sandalye olmalı.

☐ Çocukların vakit geçirebileceği oyun parkı olmalı.

☐ Büfe – Lokanta olmalı.

☐ Ulaşım imkanları olmalı.

10.Gittiğiniz yerlerde yemek ihtiyacınızda neyi tercih edersiniz?

☐ Kendin pişir- kendin ye.

☐ Lokantalı yerleri tercih ederim.

11.Rekreasyon faaliyeti içerisinde Batman'ın halkına sunduğu olanaklar nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

☐ Güzel bir hava ve iklimi sahiptir.

☐ Rahatlatıcı ve dinlendirici bir yerdir.

☐ Kış ile yaz mevsimi ve dağ turizmi için önemli bir yerdir.

☐ Boş zamanlarımızı değerlendirebileceğimiz birçok yere sahiptir.

12.Sağlık turizmi açısından Batman Kaplıcaları'nı tercih eder misiniz?

☐ Evet ederim, yeterli donanım ve olanaklara sahiptir.

☐ Hayır etmem, yeterli olanak ve donanım sahip değildir.

13.Batman'a yakın bir ilde yaşasaydınız ilin doğal güzelliklerinden yararlanmak için gelir miydiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

14.Rekreasyon faaliyetleri Batman kentinin gelişimine sizce nasıl katkıda bulunuyor? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

☐ Hava, su gibi doğal özellikler bakımından kent yaşamına büyük katkı sağlıyor

☐ Pek çok sportif ve sosyal aktivitenin yapılabilirdiği bir alan olarak kent halkının sosyal yaşamına katkı sağlıyor.

☐ Kentin tanıtımını sağlıyor.

☐ Kentin turizmine katkı sağlıyor.

15.Rekreasyon faaliyetine katılma amacınız nelerdir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

☐ Doğa yürüyüşü yapma

☐ Kayak yapmak

☐ Dağa tırmanmak

☐ Dinlenmek

☐ Piknik yapmak

☐ Manzara seyretmek

☐ Temiz hava almak

☐ Gezinti yapmak

☐ Kaplıcalardan yararlanmak

☐ Diğer (belirtiniz).....

16.Gittiğiniz alanlardan istediğiniz gibi yararlanmanızı olumsuz olarak etkileyen sebepler nelerdir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz.)

☐ Hava kirliliği ☐ Su kirliliği ☐ Gürültü ☐ Trafik

☐ Yoğun kullanım ☐ Diğer.....

17.Eğlenme, dinlenme, piknik, gezinti, hoşça vakit geçirmek gibi rekreasyonel amaçlarla gittiğiniz yerler de kaç saat kalırsınız?

☐ Bir saatten az, kısa süreli ☐ Birkaç saat ☐ Sabahtan öğlene kadar

☐ Öğleden akşama kadar ☐ Sabahtan akşama kadar

18.Rekreasyon faaliyetine genelde kimlerle katılırsınız?(birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

☐ Yalnız ☐ Ailemle ☐ Arkadaş grubumla ☐ Akraba - yakınlarımla

19.Hangi ulaşım aracı ile gidirsiniz? (birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

☐ Özel otomobille ☐ Otobüsle ☐ Arkadaş grubumuzla temin ettiğimiz servis aracı vb ile

20.Batman kent merkezindeki rekreasyon alanlarına gitmek için toplu taşıma imkanlarını yeterli buluyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

21.Batman kent merkezindeki rekreasyon alanlarını (park, piknik ve mesire yeri, kamp alanı vb) yeterli buluyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

22.Batman kent merkezindeki rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve kullanımının arttırılması için neler yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

☐ Etkili reklam çalışması ☐ Proje yarışmaları

☐ Daha fazla bilgilendirme ☐ Diğer.....

23.Batman kent merkezindeki rekreasyon alanlarının korunmasına yönelik ne tür çalışmalar yapılmalıdır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

☐ Alan sınırlandırması ☐ Ücretlendirme

☐ Cezaların arttırılması ☐ Özelleştirme

☐ Diğer.....

24.Rekreasyon alanları ile ilgili sorunlarınız var mı varsa çözüm önerileri ile yazar mısınız?

.....

Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Neslihan EKİNGEN
Uyruğu : T.C – 27529603048
Doğum Yeri ve Tarihi : ELAZIĞ - 1982
Telefon : 0-532-139-23-61
E-mail : neslihanekingen@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Adı, İlçe, İl	Bitirme Yılı
Lise	: Mehmet Akif Ersoy Lisesi	1999
Üniversite	: Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2005
Yüksek Lisans (Tezli)	Batman Üniversitesi Rekreasyon Yönetimi Programı	2018

GÖREVLER

Batman Beşiri İkiköprü Sağlık Ocağı –Vekil Hemşire 2006-2007
 Batman Bölge Devlet Hastanesi – Hemşire(Yoğun Bakım-Dahiliye Kliniği-Göğüs Hastalıkları) 2007-2009
 Elazığ Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi – Hemşire (EEG-TİG-İSTATİSTİK) 2009-2016
 Batman Bölge Devlet Hastanesi – Hemşire – TRSM (Toplum Ruh Sağlığı Merkezi) 2016...

UZMANLIK ALANI

SAĞLIK-SAĞLIKTA BİLGİ YÖNETİMİ

YABANCI DİLLER

İngilizce

